

č. 7-8-2014

MESIAČNÍK O FILMOVOM DIANÍ NA SLOVENSKU

WWW.FILMSK.SK

film.sk

CENA 1 €

ROZHOVOR

► Ondrej Šulaj

TÉMA

► Úklady jazyka
audiovizuálne

RECENZIA

► Dobrý človek

► Krok do tmy

► Cesta ven

PRÍLOHA

► FILMOVÉ ČÍTANIE

NA ÚVOD

Leto je obdobie rozmarnosti, čo môže znamenať, že v kinách sa ľahšie uchyťí film, ktorý vybočuje z radu smerom k obskúrnosti a práve tým chce divákovi zabaviť. Veď aj Art Film Fest zaradil do svojho programu zopár takýchto kúskov – vrátane slovenského béčkového hororu *Socialistický Zombi Mord (SZM)*.

Iste, tento festival stojí na iných snímkach a o nich informujeme v rubrike Ohlasy (takisto reflektujeme aj júnový Fest Anča). Ale to, že sa projekt SZM na Art Film Fest dostal, musí byť pre jeho tvorcov veľká vec. Nakrútila ho totiž partia nadšencov za malé peniaze a teraz svoj film sami, bez podpory distribučnej spoločnosti, ponúkajú do kín. Niektoré sa chytili. Tak sa stalo, že SZM sa dostal aj do nášho hodnotenia slovenských filmov, ktoré mali kinopremiéru v prvom polroku 2014. Nájdete ho na strane 4 a zaujímavé je nielen tým, ako sa filmovní kritici a vedci postavili k SZM. Výrazné rozdiely v bodovaní sa totiž týkajú aj ďalších filmov. Nevynímajúc tie, ktoré v aktuálnom čísle recenzujeme – teda *Krok do tmy* a *Dobry človek*.

Vďaka SZM aj vďaka dokumentu *Lyrik*, ktorý takisto nezastrejuje žiadna distribučná spoločnosť, sa balík hodnotených filmov rozrástol na desať titulov. Vyzerá to tak, že podobne uvádzaných snímkov bude pribúdať a situácia s distribučnými premiérami sa tým môže zneprehľadňovať. Popri ohlasovaných a očakávaných slovenských filmoch sa môžu v kinách objaviť aj iné a, naopak, nie každého z tých, o ktorých píšeme na strane 18 v súvislosti s ich plánovanou premiérou v druhom polroku, sa musíme dočkať v uvedenom termíne. V tunajšom filmovom prostredí je to totiž trochu ako s leptom, keď sa so zvýšenou aktivitou spájajú aj nepredvídateľné udalosti.

Ďalšie číslo *Film.sk* vyjde (určíte) v septembri. Za redakciu časopisu vám želim príjemné leto.

► Daniel Bernát

MAJ JE OBDOBENIE SLOVENSKE FILMY

▲ Štefan Chrappa, hudobník a spisovateľ

Milí priatelia, dávno som rezignoval na sledovanie filmov. Uchvacujú ma len animované rozprávky, do ktorých tvorcovia kódujú odkazy pre dospelých. V tomto smere vedie švédsky seriál *Traja kamaráti a Jerry*. Zrkadlí celú škálu medziludských vzťahov. Rok 2013 ma však k hraným filmom opäť priviedol. Manželka ma vytiahla do kina. Vo vydýchanom vzduchu, v zatuchnutých premáčaných zamato-vých kreslách sme sledovali cirkusové snímky z Hollywoodu. Ľudia chrúmali pukance, srkali kolu z papierových pohárov, grgali, potaľovali nosom. Našťastie prišiel na plátna film *Kandidát* a ľudia prestali žrať. Glamour film, ktorý sa vysmial do tváre všetkým uffiukaným snímkam slovenskej produkcie. Mercedesy, peniaze, lesk, štýl, šarm. Marketing dotiahnutý do dokonalosti. *Kandidát* prevälcoval krajinu! A potom? *Babie leto*. Film natočený podľa knihy Agdu Baviho Paina *Koniec sveta*. Satanista Agda vystaval podivuhodný príbeh. Gejza Dezorz vybral kostru a obalil ju svojou punkovou poetikou temnej hmoty. Alexander Bárta hral hlavnú postavu. Vďaka *Babiemu letu* som začal chodiť do SND – a to nie je málo!

NÁRODNÝ PROJEKT DIGITÁLNA AUDIOVÍZIA

Projekt spolufinancovaný z prostriedkov EFRR
prostredníctvom Operačného programu Informatizácia
spoločnosti, kód projektu ITMS 21120120006

Národný projekt DIGITÁLNA **AUDIOVÍZIA** je zameraný na systematickú digitalizáciu a digitálne reštaurovanie audiovizuálnych diel, zvukových a zvukovo-obrazových záznamov. Ide o najväčší digitalizačný projekt v oblasti audiovízie na Slovensku. Jeho hlavným cieľom je digitalizácia slovenského audiovizuálneho dedičstva.

Súčasťou projektu je vybudovanie Digitalizačného pracoviska SFÚ v suterénnych priestoroch Kina Lumière na Špitálskej ul. č. 4 v Bratislave. Jeho výstavba sa realizovala v druhej polovici roka 2013, slávnostne bolo otvorené 18. júna 2014.

Riadiaci orgán OPIS

Spoločnosť operačného programu OPIS

EURÓPSKA ÚNIA

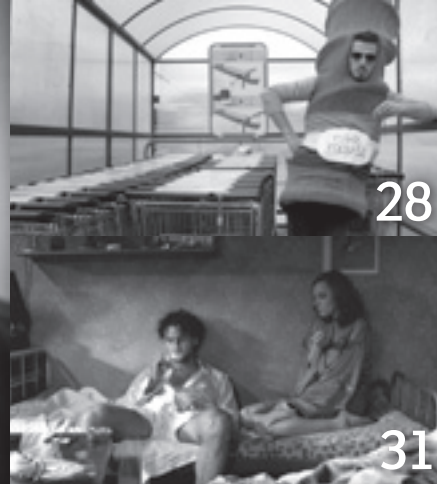
TVORÍME VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ

SLOVENSKÝ
FILMOVÝ ÚSTAV
SLOVAK FILM
INSTITUTE

RADIO A TELEVIŽIA
SLOVENSKA

28

31

Jaroslav Hocheľ,

filmový publicista

Američania majú popri Oscaroch svoje Zlaté maliny, Česi mali svojho času Plyšového leva. Občas dochádza(lo) k paradoxným situáciám – herečka Sandra Bullock získala v jednom roku cenu aj anticenu. A Plyšového leva si prevzal Zdeněk Tyc za film *UŽ*, aby jeho *Smradi* o šesť rokov neskôr získali šesť nominácií na leva Českého.

My Slováci máme Slnko v sieti. Tohto roku naozaj bolo z čoho vyberať, ocenenie má svoju váhu. Ak by niekomu chýbali slovenské anticeny, nech si hodí do Googlu slovné spojenie „Višňa v sieti“.

„Višňa v sieti je cenou, ktorú každoročne udeľuje Cech slovenských filmových veľmajstrov,“ píše sa na príslušnej facebookovej stránke. „Jeho hlavným cieľom je poukázať na najvýznamnejšie počiny v oblasti slovenskej kinematografie posledných rokov, nezaťažené kritériom kvality. Cech pocítil priam nutkavú potrebu reagovať na ocenenie Slnko v sieti a rozhodol sa z dôvodu jeho sprofanovanosti a prvoplánovosti udeliť vlastné ceny. Višňa v sieti je ctou pre každého filmára, ktorý je jej laureátom. V očiach verejnosti poukazuje na jeho nekonečné nadanie a talent. Stavia ho na piedestál slovenskej filmovej priemernosti až podpriemernosti.“

„Višňari“ si nerobili ťažkú hlavu ani z vročenia filmov (popri zabudnutej letnej komédii *Tak fajn* tu nájdeme aj nedávno premiérované *Slovensko 2.0*), ani z kategórií. Zdôvodnenia sú zväčša recesistické a vtipné. Pod niektoré z nich by som sa bez váhania podpísal („svieže dielko“ *Arcibiskup Bezák Zbohom...*), pri iných ide azda o príliš „odvážny“ uhol pohľadu (*Sneh, Mesiac*). Ale ironicky vyhlásiť, že „režisér Mátýás Prikler potvrdil svoj talent v prvom remaku vlastného filmu v histórii slovenskej kinematografie, keď nakrútil svoj študentský film ešte raz“, to zavrhuje účelovým zavádzaním.

Anonymní „višňari“ síce výsledky svojho hlasovania (?) neprezentovali verejne (ako recenziu oceňujem aj fotokoláže z údajného ceremonálu v Orechovej Potôni) – ale ide práve o tú anonymitu. Mená členov SFTA, ktorá udeľuje Slnko v sieti, sú verejne dostupné. Aj vo *Film.sk* sa podpisujeme pod všetky články, recenzie, názory – vrátane tejto subjektívnej rubriky –, nech sú akokoľvek kontroverzné.

Ale kto je „Cech slovenských filmových veľmajstrov“? Anonymita uberá jeho hlasu na váhe a vážnosti. A znemožňuje nám prípadne nakopať jeho príslušníkov do zadku. ▲

Oddelenie dokumentácie a knižničných služieb a oddelenie mediatéky budú počas letných mesiacov júl a august pre verejnosť sprístupnené nasledovne:

UTOROK: 9 – 12 hod. / ŠTVRTOK: 9 – 12 hod.

22

03	MYSLÍM SI!
04–05	HODNOTENIE FILM.SK
06–09	KALENDÁRIUM
10	KALENDÁRIUM: 16. letný filmový seminár 4 živly
11	Správy Z FILMOVÉHO DIANIA
12–16	PREMIÉRY v kinách
16	Správy Z FILMOVÉHO DIANIA
17	NOVINKY: Zejtra napořád podľa Rudolfa Havlíka
18	AKTUÁLNE: Druhý polrok v slovenských kinách
19	AKTUÁLNE: Slovenská účasť na MFF Karlove Vary a LFŠ Uherské Hradiště
20	AKTUÁLNE: Otvorenie digitalizačného pracoviska SFÚ
21	AKTUÁLNE: Letné kiná a Bažant Kinematograf 2014
22–25	ROZHOVOR: scenárista a režisér Ondrej Šulaj
26–27	TÉMA: Úklady jazyka audiovizuálne
28–30	RECENZIA: Dobrý človek podľa Csabu Molnára
31–33	RECENZIA: Krok do tmy podľa Miloslava Luthera
34–35	RECENZIA: Cesta ven podľa Petra Václava
36–37	OHĽASY: 22. Art Film Fest
38	OHĽASY: 7. Fest Anča
39	Správy Z FILMOVÉHO DIANIA
40–41	AKTUÁLNE: Naši filmári pre bránami SNP
42	PROFIL: herečka Eva Krížiková
43	PROFIL: režisér Vlado Kubenko
44	Správy Z FILMOVÉHO DIANIA
	a uzávierky na granty a podporné programy
45	FILMOVÉ PUBLIKÁCIE: Rozprava o westerne
46–47	DVD NOSIČE / ČO ROBIA
48–49	SVET SPRAVODAJSKÉHO FILMU: Týždeň vo filme
50–52	TIPY Mesiaca: Kino Lumière + PROGRAM
53	VÝROČIA
54	STALO SA ZA 30 DNÍ / Klapka.sk a Kino Lumière
A–F	PRÍLOHA: Úryvok z pripravovanej publikácie Eduarda Grečnera
	Film ako voľný verš

MYSLÍM SI!

Film.sk
Mesačník o filmovom dianí na Slovensku (15. ročník)
Vydavateľ: Slovenský filmový ústav
Adresa redakcie: Film.sk / Slovenský filmový ústav
Grösslingová 32 / 811 09 Bratislava
TEL.: 02/57 10 15 25
FAX: 02/52 73 32 14
E-MAIL: film.sk@sfu.sk
Šéfredaktor: Daniel Bernát
Redakcia: Zuzana Sotáková
Redakčná rada: Peter Dubecký
generálny riaditeľ SFÚ
Alexandra Strelková
riaditeľka NKC – SFÚ
Marián Brázda
vedúci edičného oddelenia SFÚ
Miroslav Ulman
odborný referent Audiovizuálneho informačného centra SFÚ
Simona Nótová-Tušerová
tlačová tajomníčka SFÚ
Štefan Vraštiak
tajomník KFN SSN
Karmen Koutná
vedúca predajne Klapka.sk
Jazyková redakcia: Jaroslav Hocheľ
Design & grafická úprava: A & D Brothers
Tlač: Dolis, spol. s r. o.
Uzávierka čísla 7-8/2014: 30.06.2014
Snímka na titulnej strane: Zejtra napořád – Bio Art Production
Film.sk vychádza s podporou MK SR.
ISSN 1335 – 8286

Názory redakcie sa nemusia zhodovať s názormi prispievateľov.

Akokoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov vrátane údajov v elektronickej podobe len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.
© Slovenský filmový ústav

Slovenskí filmoví vedci a kritici hodnotia slovenské celovečerné filmy prvého polroku 2014

V roku 2009 sme sa v redakcii Film.sk rozhodli v spolupráci s renomovanými slovenskými filmovými vedcami, historikmi, kritikmi a publicistami reflektovať slovenské filmy aj inak ako len vo forme recenzií či iných článkov. Vtedy sme po prvýkrát zverejnili tabuľku bodovania slovenských celovečerných filmov, ktoré mali v príslušnom roku premiéru v kinách.

Letné dvojčíslo *Film.sk* vám prináša hodnotenie slovenských filmov, ktoré mali distribučnú premiéru v prvom polroku 2014. Hodnotíme desať slovenských alebo majoritne slovenských dlhometrážnych titulov, ktoré spĺňajú finančné kritériá určovania krajín pôvodu podľa Európskeho dohovoru o koprodukciách. V prípade aktuálneho hodnotenia sme však zvažovali aj nové skutočnosti. Týkajú sa toho, že do niektorých kín sa v prvom polroku dostali aj filmové novinky, ktoré neboli nasadené žiadnou distribučnou spoločnosťou, ale ich uvedenie iniciovali samotní producenti filmov. Ide o béčkový horor *Socialistický Zombi Mord* a o dokument *Lyrík*. Napriek tomu, že spomínané snímky boli v kinách premietané sporadicky, rozhodli sme sa ich aj po konzultácii so zástupcom Európskeho audiovizuálneho observatória pridať na zoznam hodnotených titulov. Systém bodovania zostáva rovnaký, pohybuje sa v škále od maximálnych piatich bodov po jeden bod. Prípustné sú aj polbody.

► dan

Slovenské a koprodukčné celovečerné filmy prvého polroku 2014 podľa filmových vedcov a kritikov

	DANIEĽ BERNÁT	PAVEL BRANKO	MARTIN CIEL	EVA FILOVÁ	JARO HOCHEL	MARTIN KAŇUCH	VÁCLAV MACEK	JELENA PAŠTEKOVÁ
Arcibiskup Bezák Zbhom... OLGA ZÁBLACKÁ	●	●	⊙	●	●	●	●	●●
Dobry človek CSABA MOLNÁR	●●●	●●●●	●●●	●●●●	●●●●	●●●	●	●●●
Felvidék - Horná zem VLADISLAVA PLANČÍKOVÁ	●●●	●●●	●●●	●●●●	●●●●	●●	●●●	●●●
Hrana - 4 filmy o Marekovi Brezovskom PATRIK LANČARIČ	●●●●	⊙	●●●●	●●●	●●●●	●●	●●	●●●
Krok do tmy MILOSLAV LUTHER	●●●	●●	●●	●	●●	●●	●●●●	●●●●
Lyrík ARNOLD KOJNOK	●●●●	●●●	●●●●	●●●●	●●●	●●	●●●	●●●●
Slovensko 2.0 DESAŤ REŽISÉROV	●●●	●●●●	●●●	●●●	●●●	●●	●●●	●●●
Socialistický Zombi Mord RASTISLAV BLÁŽEK, PETER ČERMÁK, ZUZANA PAULINI	●●●	●	●●●●	●●●●	●●●	●	●	●●●●
Štvorec v kruhu alebo Život medzi únikmi a snami LUBOMÍR ŠTECKO	●●●	●●●	●	●●●	●●●	●●	●●●	●●
Všetky moje deti LADISLAV KABOŠ	●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●	●●●	●●●●	●●●●

LEGENDA HODNOTENIA: ●●●●● NAJVIŠŠÍ POČET BODOV / ● NAJNIŽŠÍ POČET BODOV / ⊙ NEHODNOTÍM
(VO VÝNIMOČNÝCH PRÍPADOCH SÚ PRÍPUSTNÉ AJ POLBODY) FILMY SÚ ZORADENÉ V ABECEDNOM PORADÍ

Mgr. Daniel Bernát (1979) – vyštudoval filmovú vedu na FTF VŠMU. Osem rokov pôsobil ako redaktor kultúrneho oddelenia denníka *Pravda*, od septembra 2012 je šéfredaktorom mesačníka *Film.sk*.

Pavel Branko, Dr. h.c. (1921) – od roku 1945 sa venoval prekladateľskej činnosti, v roku 1948 začal aj s filmovou kritikou. V rokoch 1957 – 1970 bol redaktorom dvojtýždenníka *Film a divadlo*, v nasledujúcich dvoch rokoch pracoval v SFÚ, v ďalšej činnosti mu zabránil publikačný zákaz. Do roku 1989 prekladal, prvé roky pod cudzími menami, po novembri 1989 sa vrátil k filmovej kritike. Autor publikácií *Mikrodramaturgia dokumentarizmu*, *Od začiatkov po prah zlosti*, *Karol Skřípský, Straty a nálezy 1 – 3*, *Proti prúdu*. V roku 1997 získal Čestný doktorát VŠMU, v roku 2001 Zlatú kameru na 9. MFF Art Film a v roku 2007 Cenu Slnko v sieti za celoživotné dielo. Dokumentaristka Zuzana Piusi o ňom napísala film *Hrdina našich čias* (2009).

Doc. PhDr. Martin Ciel, PhD. (1963) – vyštudoval filmovú a divadelnú vedu, pracoval v SAV a SFÚ, v súčasnosti pedagóg VŠMU. Zaoberá sa teóriou a analýzou. Prednáškové kurzy viedol v New Yorku, Minsku, Tel Avive, Brne, Prahe. Publikoval niekoľko kníh a viaceru štúdií o filme.

Mgr. art. Eva Filová (1968) – vyštudovala grafiku na VŠVU a filmovú teóriu na VŠMU v Bratislave. Pôsobí na Katedre audiovizuálnych štúdií VŠMU a na Katedre Intermedií a multimedií VŠVU. Publikuje v domácich odborných časopisoch, prioritne sa venuje slovenskému filmu, rodovej problematike a politikám tela. Dramaturgicky a lektorsky pripravuje a uvádza filmové večery k výstavám v Slovenskej národnej galérii. SFÚ vlni vydal jej knihu *Eros, sex, gender v slovenskom filme*.

PhDr. Jaroslav Hochel (1962) – absolvent FFUK v Bratislave. V rokoch 1989 – 1992 pracoval v archíve SFÚ. Začiatkom 90. rokov sa začal venovať filmovej publicistike (*Dialóg*, *Slovenský denník*). V rokoch 1994 – 1998 bol redaktorom časopisu *Filmová revue* a kultúrnych rubrik denníkov *Večerník* a *Práca*. Od roku 1999 pôsobí na voľnej nohe ako filmový publicista a knižný redaktor. Ako redaktor, prekladateľ a autor hesiel týkajúcich sa slovenskej kinematografie sa podieľal na publikáciách *Ilustrovaná encyklopédia ľudskej vzdelanosti* a *Ronald Bergan: Film*. Bol členom odborných a novinárskych porôt viacerých festivalov. Po dve funkčné obdobia bol predsedom Klubu filmových novinárov SSN. V súčasnosti pôsobí aj ako jazykový redaktor *Film.sk*.

Mgr. Martin Kaňuch (1973) – absolvent odboru história a estetika na FF UK v Bratislave. Pôsobí na edičnom oddelení SFÚ. Je šéfredaktorom filmologického časopisu pre vedu o filme a pohyblivom obraze *Kino-Ikon*.

Prof. Václav Macek, CSc. (1952) – autor, resp. editor vyše dvadsiatich kníh o filme a fotografii (*Dejiny slovenskej kinematografie* spolu s Jelenou Paštékovou, *Štefan Uher, Dušan Hanák, Ján Kadár, Slovenská imaginatívna fotografia 1981 – 1997, Súčasná slovenská fotografia, K dejinám slovenského dokumentárneho filmu, Tono Stano, Elo Havetta, Peter Župník, Bratislava zadným vchodom*, atď.), prednášal v Poľsku, Česku, Rakúsku, Veľkej Británii, Nemecku, USA, Maďarsku, Rusku, Číne. Od roku 1993 do roku 2010 pôsobil ako vedúci na Katedre umeleckej kritiky a audiovizuálnych štúdií VŠMU, kde v súčasnosti naďalej vyučuje. V spolupráci s Jelenou Paštékovou pripravuje druhé, aktualizované vydanie *Dejín slovenskej kinematografie*.

Prof. PhDr. Jelena Paštéková, CSc. (1951) – vyštudovala estetiku a slovenčinu na FFUK v Bratislave. Pôsobí na FTF VŠMU a v Ústave slovenskej literatúry SAV. Venuje sa interdisciplinárnej problematike, dejinám slovenskej kinematografie a slovenskej literatúre po roku 1945. Je vedúcou riešiteľkou kolektívnych grantových projektov (*Poetika a politika, Identity a hranice*) a školiteľkou viacerých doktorandov. Publikuje monografické práce (*Rozprávanie o rozprávani*) a štúdie v domácich a zahraničných vedeckých časopisoch a zborníkoch. V súčasnosti pripravuje v spolupráci s Václavom Macekom aktualizované vydanie *Dejín slovenskej kinematografie*.

O HODNOTENÝCH FILMOCH SME PÍSALI VO FILM.SK: ► **Arcibiskup Bezák Zbhom...** – NOVINKY: *Film.sk* 3/2014, s. 14 – 15; RECENZIA: *Film.sk* 4/2014, s. 26 – 28 ► **Dobry človek** – NOVINKY: *Film.sk* 6/2014, s. 16 – 17 ► **Felvidék – Horná zem** – NOVINKY: *Film.sk* 4/2014, s. 10 – 11; RECENZIA: *Film.sk* 5/2014, s. 25 – 27 ► **Hrana – 4 filmy o Marekovi Brezovskom** – NOVINKY: *Film.sk* 3/2014, s. 16 – 17; RECENZIA: *Film.sk* 4/2014, s. 29 – 31 ► **Krok do tmy** – NOVINKY: *Film.sk* 6/2014, s. 18 – 19 ► **Slovensko 2.0** – NOVINKY: *Film.sk* 4/2014, s. 12 – 13; ROZHovor: *Film.sk* 4/2014, s. 20 – 23; RECENZIA: *Film.sk* 5/2014, s. 22 – 24 ► **Socialistický Zombi Mord** – Z FILMOVÉHO DIANIA: *Film.sk* 6/2014, s. 15 ► **Štvorec v kruhu alebo Život medzi únikmi a snami** – NOVINKY: *Film.sk* 3/2014, s. 18 – 19; RECENZIA: *Film.sk* 4/2014, s. 34 – 36 ► **Všetky moje deti** – NOVINKY: *Film.sk* 2/2014, s. 12 – 13; RECENZIA: *Film.sk* 3/2014, s. 30 – 32

FILMOVÉ PODUJATIA NA SLOVENSKU ▶

15. jún – 31. august

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Európske filmy za Euro

Projekt Európske filmy za Euro uvádza Kino Lumière po jeho úspešnej vlnačnej premiére. Tohtoročnú kolekciu tvorí 45 filmov, zväčša ide o divácky obľúbené tituly, diela ocenené na významných medzinárodných festivaloch, snímky renomovaných režisérov či filmy označené nálepku kultové. V júli kino zaradilo do programu 15 snímok, sú medzi nimi staršie filmy aj tie najnovšie. Premieta sa denne spravidla o 17.30 hod.

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**28. jún – 8. september**

(BRATISLAVA, MALACKY, ŠALA, SEREĎ, TRNAVA, ŠENKVICE, NOVÉ ZÁMKY, NITRA, NOVÉ MESTO NAD VÁHOM, VRBOVÉ, PARTIZÁNSKE, PIEŠŤANY, TRENČÍN, PÚCHOV, KYSUCKÉ NOVÉ MESTO, POVAŽSKÁ BYSTRICA, PRIEVIDZA, HANDLOVÁ, ZVOLEN, RIMAVSKÁ SOBOTA, BANSKÁ BYSTRICA, ŽILINA, MARTIN, RUŽOMBEROK, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ, POPRAD, KEŽMAROK, LEVOČA, SPIŠSKÁ NOVÁ VEŠ, PREŠOV, KOŠICE, HUMENNÉ)

Bažant Kinematograf 2014

O projekte, ktorý prináša do slovenských miest filmové projekcie pod holým nebom, čítajte viac na strane 21.

▶ www.kinematograf.sk**1., 8., 15., 22. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Herec v hlavnej úlohe: Dvojník

Tento programový cyklus sa počas leta zameria na hercov, ktorí stvárnilí dve postavy v jednom filme. Premiétu sa tituly *Fantom Londýna* (r. R. Mammoulian, 1931), *Pasca na Popolušku* (r. A. Cayatte, 1965), *Dvojaký život Veroniky* (r. K. Kieślowski, 1991) a *Femme fatale* (r. B. De Palma, 2002).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**1. – 12. júl ▶ 21.00**

(KOŠICE – AMFITEÁTER)

Letné kino v Amfiku**– Filmový júlový festival**

Premietanie titulov z domácej i svetovej kinematografie pod holým nebom. ▶ www.k13.sk

1. – 31. júl

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Film.sk: Best of 1/2014

Od roku 2009 prináša časopis *Film.sk* hodnotenie súčasných slovenských dlhometrážnych filmov renomovanými slovenskými filmovými vedcami a kritikmi. Počas prvej polovice roka 2014 malo

premiéru desať majoritne slovenských celovečerných filmov. Kino Lumière väčšinu z nich uvedie v júlovom programe, ich hodnotenie a špecifikáciu kritérií nájdete na stranách 4 – 5.

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**2., 9. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

História filmu

V programovom cykle, ktorý skúma vzťah histórie a kinematografie, budú uvedené snímky *Šesť žien Henricha VIII.* (r. A. Korda, 1933) a *Cromwell* (r. K. Hughes, 1970).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**3. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Zabávajte sa, prosím!

Vyznávači kvalitnej zábavy si prídu na svoje s rumunským westernom *Prorok, zlato a Transilvánci* (r. D. Pita, 1978).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**4. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Výročia osobností: Oldřich Lipský

Pri príležitosti nedožitých 90 rokov českého režiséra a scenáristu Oldřicha Lipského, ktorý vytvoril nezabudnuteľné komédie ako *Limonádový Joe aneb Koňská opera* (1964), *Čtyři vraždy stačí, drahoušku* (1970), *Jáchyme, hod' ho do stroje!* (1974), *Marečku, podejte mi pero!* (1974) či *Adéla ještě nevečeřela* (1977), uvedie Kino Lumière snímku *Muž z prvního století* (1961).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**5., 6., 19., 20. júl ▶ 15.30**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Detská filmotéka

Programový cyklus venovaný predovšetkým detským divákovi priniesie počas leta rozprávku *Jak se budí princezny* (r. V. Vorlíček, 1977) a pásmo detských filmov od rôznych autorov, v rámci ktorého sa premietnu tituly *Bolek a Lolek v Španielsku*, *Bolek, Lolek a psík*, *Rek a jarné upratovanie*, *Rek správny kamarát*, *Rek na výstave psov*, *Rek sa lyžuje*, *Ako sa šteniatko naučilo plávať*, *Pampalíni a krokodíl*.

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**5., 19., 23., 26. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Výročia osobností: Lino Ventura

Nedožitých 95 rokov herca Lina Venturu si Kino Lumière pripomenie snímkami *Druhý dych* (r. J.-P.

Melville, 1966), *Sicílsky klan* (r. H. Verneuil, 1969), *Dobrodruhovia* (r. R. Enrico, 1967) a *Valachino svedectvo* (r. T. Young, 1972).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**6. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Výročia osobností: Eva Krížiková

Okrúhle 80. narodeniny oslávi v júli slovenská herečka Eva Krížiková, ktorú si diváci môžu vychutnať v komédii Paľa Bielika *V piatok trinásteho* (1953).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**7., 21. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Kratasy z archívu: Pohľadnice z prázdnin

Monotematické večery venované dovolenkovému obdobiu, ktoré vás vezmú na výlet za krásami Slovenska, letnou turistikou, rekreačnými možnosťami a pionierskymi tábormi. Filmová historička Eva Filová vybrala na tieto večery filmy *Denník z Tatier*, *„...a siedmy deň v týždni“*, *Putovný tábor*, *Leto v Západných Tatrách*, *Dovolenka*, *Deň v tábore*, *Malé rekreácie* a *Útek z hradu*.

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**10. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Výročia osobností: Anna Maľová

Jubilejných 60. narodeniny slovenskej filmovej i divadelnej herečky Anny Maľovej si Kino Lumière pripomenie psychologickou drámou *Milosrdný čas* (r. O. Krivánek, 1975).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**11. júl ▶ 18.45, 20.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Double Bill

Cyklus Double Bill sa v jeden piatkový večer zameria na dve páčlivé snímky, ktoré sú postavené na udalostiach spojených s rasovou nenávisťou – *Člen klanu* (r. T. Young, 1974) a *Horiace Mississippi* (r. A. Parker, 1988).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**12., 28. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Výročia osobností: Suso Cecchi D'Amico

Pred 100 rokmi sa narodila dnes už nežijúca talianska scenáristka Suso Cecchi D'Amico. Kino Lumière si ju pripomenie snímkami *Gepard* (r. L. Visconti, 1963) a *Zlodeji bicyklov* (r. V. De Sica, 1948).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**13. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Výročia osobností: Jeremy Thomas

Šesťdesiate piate narodeniny anglického producenta Jeremyho Thomasa si diváci pripomenú filmom *Snílci* (r. B. Bertolucci, 2003).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**15. júl – 21. august**

(BRATISLAVA – MAGIO PLÁŽ)

Letné kino Bažant Kinematograf

O letnom kine čítajte viac na strane 21.

▶ www.kinematograf.sk, www.magioplaz.sk**16. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Výročia osobností: Jean–Pierre Mocky

Pri príležitosti 85. narodenín francúzskeho režiséra, scenáristu, producenta a herca Jeana–Pierra Mockyho uvedie Kino Lumière komédiu *Priatelja Margaréty* (1967).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**17. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Výročia osobností: Vlado Balco

V júli oslávi 65 rokov slovenský režisér Vlado Balco a jeho film *Uhol pohľadu* (1984) pri tejto príležitosti premietne Kino Lumière.

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**18., 25., 29. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Výročia osobností: Geraldine Chaplin

Známu americkú herečku Geraldine Chaplin, ktorá v júli oslávi 70. narodeniny, si diváci pripomenú trojicou snímok *Svadba* (r. R. Altman, 1978), *Grófká z Hongkongu* (r. Ch. Chaplin, 1967) a *Elisa, môj život* (r. C. Saura, 1976).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**20., 27. júl ▶ 18.45**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Výročia osobností: Vladimír Bahna

Nedožitých sto rokov slovenského režiséra a scenáristu Vladimíra Bahnu, ktorý nakrútil filmy ako *Pole neorané* (1953), *Námestie svätej Alžbety* (1965), *Skrytý prameň* (1973) či *Poéma o svedomí* (1978, spolurežia Z. Záhon), pripomenú filmy *Zemianska česť* (1957) a *Posledná bosorka* (1957).

▶ www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk**23. júl ▶ 20.30**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Music & Film: Nick Cave: 20 000 dní na Zemi

Príďte sa pozrieť, ako charizmatický austrálsky spevák, textár, básnik a herec Nick Cave strávil svoj dvadsaťtisíc deň na Zemi. Od ranného zvonenia budíka až po večernú prechádzku na pláži po koncerte. Uvidíte rozhovor s terapeutom o Caveovom detstve, výpovede Blixu Bargelda a Kylie Minogue o spolupráci s ním, ale i archívne zábery zo skúšobní a nahrávacích štúdií. A celým filmom divákov sprevádza Caveov osobný komentár, ktorý vysvetľuje jeho pohľad na svet a životnú filozofiu. Film získal ceny za réžiu a strih na festivale Sundance 2014. ► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

24. – 27. júl

(ŽILINA – STANICA ZÁRIEČIE)

Kiosk – festival nového slovenského divadla a tanca

V rámci festivalu pre odvážneho diváka sa usku-toční aj premietanie titulov *Tanec a film* – séria krátkych tanečných filmov VŠMU, *Labyrint* (r. S. Dobák), *Medzi vrstvami* (r. V. Mesiariková) a *Pavel* (r. P. Snadík).

► www.stanica.sk, www.kioskfestival.sk

25. – 27. júl

(PUKANEC)

Prehliadka filmov k 100. výročiu narodenia režiséra Vladimíra Bahnu

Premietanie titulov *Čierne umenie*, *Ocelová cesta*, *Pukanskí kolári a 900 rokov niekdajšieho slobodného kráľovského mesta Pukanca*.

30. júl ► 18.45

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Výročia osobností: Bolek Polívka

Nenapodobiteľný český komik Bolek Polívka sa v júli dožíva 65. narodenín. Pri tejto príležitosti si diváci môžu pozrieť komédiu *V žiari kráľovskej lásky* (r. J. Němec, 1990).

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

31. júl ► 18.45

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Výročia osobností: Louis de Funès

Nedožitých sto rokov francúzskeho herca, ktorý vytvoril rad nezabudnuteľných filmových charakterov komediálneho razenia, si Kino Lumière pripomenie komédiou *Tetovaný* (r. D. de La Patellière, 1968).

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

13. august ► 20.00

(BRATISLAVA – KC DUNA)

Večer filmov, ktoré zmenili svet

Výber filmových diel Petra Konečného, ktoré znamenali pre svet viac, ako si ich autori v dobe vzni-

ku možno mysleli. ► www.kcdunaj.sk

19. – 30. august

(KOŠICE – AMFITEÁTER)

Letné kino v Amfiku

– Filmový augustový festival

Premietanie titulov domácej i svetovej kinematografie pod holým nebom. ► www.k13.sk

20. august ► 20.30

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE)

Music & Film: Marley

Držiteľ Oscara za dokument *Jeden deň v septembri* a režisér filmov *Pád do ticha* a *Posledný škótsky kráľ* Kevin Macdonald vďaka získaným právam ku všetkým piesňam a súhlasu celej rodiny s použitím nezverejnených archívnych materiálov prichádza s komplexným dokumentom o jednej z najväčších hudobných legiend. Môžeme v ňom sledovať Boba Marleyho od jeho detstva v špinavých uličkách Kingstonu, cez celosvetový úspech až po nečakanú smrť. Neoddeliteľnou súčasťou dokumentu je Marleyho skvelá hudba. Soundtrack bol nominovaný na cenu Grammy.

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

PODUJATIA SLOVENSKEHO FILMU V ZAHRAŇIČÍ ►

27. jún – 20. júl

(TALIANSKO)

Euganea Film Festival, Padova (TALIANSKO)
Premietanie animovaného filmu *Sneh* (r. I. Šebestová). ► www.euganeafilmfestival.it

29. jún – 6. júl

(POLSKO)

Lubušké filmové leto, Lagow (POLSKO)
Premietanie filmov *Sneh* (r. I. Šebestová), *Banický chlebiček* (r. R. Fábian), *Exponáty alebo Príbeh z kaštiela* (r. P. Korec), *Kauza Cervanová* (r. R. Kirchhoff), *Zamatoví teroristi* (r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes), *Výstava* (r. A. Kolenčík, P. Begányi), *Homo ciris* (r. J. Mináriková), *Pandy* (r. M. Vizár), *Zázrak* (r. J. Lehotský), *Jasná myseľ* (r. K. Lapšanská) a *Ochod na korze* (r. P. Zákufanský). ► www.lf.pl

4. – 8., 10. – 11. júl

(NOVÝ ZÉLAND)

Mountain Film Festival, Wanaka, Queenstown

Premietanie dokumentu *Stopy na hrebeni* (r. P. Barabáš). ► mountainfilm.net.nz

4. – 12. júl

(ČESKO)

MFF Karlove Vary (ČESKO)
Viac o slovenskom zastúpení na MFF Karlove Vary

sa dočítate na str. 19. ► www.kviff.com

7. – 9. júl

(INDIA)

Festival slovenského filmu Slovenská klasika, Chennai (INDIA)
Premietanie filmov *Kým sa skončí táto noc* (r. P. Solani), *Panna zázračnica* (r. Š. Uher), *Kristove roky* (r. J. Jakubisko), *Ja milujem, ty miluješ* (r. D. Hanák), *Pomocník* (r. Z. Záhon) a *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko). ► www.chennaifilmfest.com

11. – 19. júl

(UKRAJINA)

5. MFF Odessa, Odesa (UKRAJINA)
Premietanie dokumentu *Zamatoví teroristi* (r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes). ► www.oiff.com.ua

12. – 26. júl

(CHORVÁTSKO)

61. FF Pula (CHORVÁTSKO)
Premietanie filmov *Zamatoví teroristi* (r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes) a *Zázrak* (r. J. Lehotský). ► www.pulafilmfestival.hr

18. – 26. júl

(TALIANSKO)

10. Lago Film Fest, Revine Lago (TALIANSKO)
V súťaži bude uvedený animovaný film *Pandy* (r. M. Vizár) a v sekcii Slovak Euro Vision tituly *Arsy-Versy* (r. M. Remo), *Viliam* (r. V. Obertová), *Posledný autobus* (r. I. Laučíková, M. Snopek), $X = X + 1$ (r. J. Krasnohorský) a *WeC verejná* (r. K. Hlinčíková). ► www.lagofest.org

20. – 27. júl

(PORTORIKO)

CINEFIESTA – Puerto Rico International Short Film Festival, Caguas (PORTORIKO)
Premietanie animovaného filmu *Sneh* (r. I. Šebestová).

24. – 26. júl

(POLSKO)

Slovenské dni, Nowy Sacz (POLSKO)
Premietanie filmov Dušana Hanáka 322, *Ja milujem, ty miluješ*, *Obrazy starého sveta* a *Ružové sny*.

25. júl – 3. august

(ČESKO)

40. Letná filmová škola, Uherské Hradiště (ČESKO)
Viac o slovenskom zastúpení na LFŠ sa dočítate na str. 19. ► www.lfs.cz

25. júl – 10. august

(BRAZÍLIA)

Anima Mundi, Rio de Janeiro, Sao Paulo (BRAZÍLIA)
Premietanie animovaného filmu *Sneh* (r. I. Šebestová). ► www.animamundi.com

2. – 9. august

(TALIANSKO)

Sestriere Film Festival, Sestriere (TALIANSKO)

Premietanie dokumentu *Stopy na hrebeni* (r. P. Barabáš). ► www.montagnaitalia.com

11. – 17. august

(ŠVAJČIARSKO)

Swiss Mountain Film Festival, Pontresina (ŠVAJČIARSKO)
Premietanie dokumentu *Stopy na hrebeni* (r. P. Barabáš). ► www.swissmountainfilmfestival.com

15. – 18. august

(POLSKO)

Jagellonský kultúrny trh, Lublin (POLSKO)
Projekcia filmu *Jánošík* (r. J. Siakel) so sprievodom živej hudby. ► www.jarmarkjagiellonski.pl

16. – 24. august

(KOSOVO)

Dokufest Prizren (KOSOVO)
Projekcia filmu *Zamatoví teroristi* (r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes). ► www.dokufest.com

21. – 25. august

(JAPONSKO)

Hiroshima International Animation Festival, Hirošima (JAPONSKO)
Premietanie animovaného filmu *Sneh* (r. I. Šebestová). ► www.hiroanim.org

21. – 29. august, 2. – 7. september

(AUSTRÁLIA)

2. Český a slovenský filmový festival, Melbourne, Sydney (AUSTRÁLIA)
O podujatí sa dočítate viac na strane 11. ► www.casffa.com.au

23. – 28. august

(CHORVÁTSKO)

5. Avventura Festival Film Forum Zadar (CHORVÁTSKO)
V sekcii Focus Slovensko sa premietnu tituly *Dom* (r. Z. Liová), *Neha* (r. Martin Šulík), *Zlo* (r. P. Bebjak), *Zamatoví teroristi* (r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes), *Zázrak* (r. J. Lehotský), *Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko), *Tri dcéry* (r. Š. Uher) a *Stepé lásky* (r. J. Lehotský). ► www.filmforumzadar.org

23. – 31. august

(TALIANSKO)

Film Festival della Lessinia, Bosco Chiesanuova (TALIANSKO)
Premietanie dokumentu *Stopy na hrebeni* (r. P. Barabáš). ► www.fddl.it

28. – 31. august

(ČESKO)

Medzinárodný filmový festival Teplice nad Metují (ČESKO)
Premietanie dokumentu *Stopy na hrebeni* (r. P. Barabáš). ► www.teplicenadmetuji.cz

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)

► Zuzana Sotáková

4 živly uchopia moc

► Zuzana Sotáková

Banská Štiavnica bude patriť od 6. do 10. augusta 4 živlom. Program 16. letného filmového seminára sa bude točiť okolo témy moci, ale nielen tej politickej. Koniec koncov, s programom súvisí aj moc nových médií a organizátori ho rozšíria o uvedenie filmov prostredníctvom VoD platformy.

„Ako každý rok, aj tentoraz sa snažíme na tému nazerat' z čo najväčšieho počtu zorných uhlov, tak ako sa o to snažia filmoví tvorcovia, ktorých diela sme do programu vybrali. Tému Moc sme síce zvolili ako tému ‚volebného' roka, ale na pretrase ani zďaleka nebude len politická moc. Chceme hľadať odpovede na otázky, akými spôsobmi, inštitúciami alebo entitami môžeme byť, chceme byť, alebo jednoducho chcime-nechcime sme ovládaní,“ približuje výber témy PR manažér 4 živlov Peter Gašparík. „Aj tento rok sa v programe stretnú filmové ‚klasiky' s neprávom zabudnutými titulmi, chýbať nebudú horúce novinky ani zástupcovia domácej kinematografie,“ pokračuje Gašparík. Z filmov si návštevníci seminára budú môcť pozrieť tuzemské tituly *Kauza Cervanová* (r. R. Kirchhoff) či *Nemoc tretej nemoci* (r. Z. Piussi), ale aj zahraničné snímky, ako sú napríklad *Akt zabíjania* (r. J. Oppenheimer), *Bol som pri tom* (r. H. Ashby), *Diktátor* (r. Ch. Chaplin), *Mefisto* (r. I. Szabó), *Slnko* (r. A. Sokurov), *Tu a kdesi inde* (r. J.-L. Godard), *Velvyslanec* (r. M. Brügger) a veľa iných.

„Keďže kapacity Banskej Štiavnice limitujú expanziu nášho podujatia, zatiaľ čo internet a VoD platformy poskytujú možnosti relatívne neobmedzené, novinkou bude online uvedenie niektorých filmov,“ upozorňuje Peter Gašparík. Návštevníci si však budú môcť vybrať aj z programovej ponuky kina Akademik, Amfiteátra, Art Café, Kultúrneho centra alebo miestnej botanickej záhrady. Pribudne k nim aj štiavnický Kammerhof, kam organizátori presunuli pre rekonštrukciu Starého zámku premietanie nemého filmu so živým hudobným sprievodom.

Tradične nebudú na 4 živloch chýbať ani master classy s filmárskymi hosťami, večerná párty

a v rámci programu predstaví svoje výsledky aj 7. ročník Letného workshopu MPhilms, ktorý sa bude v Banskej Štiavnici konať už od konca júla. „Zámerom je poskytnúť priestor mladým ľuďom, ktorí nemajú žiadne, alebo len minimálne a zväčša neprofesionálne skúsenosti s tvorbou, a ponúknuť im možnosť získať nové vedomosti pod vedením profesionálov. Účastníci nemusia byť študentmi umeleckých škôl a náš workshop je pre nich často výnimočnou možnosťou získať profesionálnu skúsenosť, ktorá sa môže stať východiskom pre ich ďalšie vlastné aktivity či budúce štúdium,“ uvádzajú autori a producenti projektu – scenárista Marek Leščák a režisér a producent Mátyás Prikler. Na tento workshop sa mohli prihlásiť mladí ľudia vo veku od 15 do 25 rokov zo Slovenska, Maďarska, Rumunska, Poľska a Česka, ktorí sa zaujímajú o vizuálne a performatívne umenie. Venovať sa im bude slovenský dokumentarista žijúci v USA Mišo Suchý, režisér a scenárista Róbert Lakatos a režisér, producent, kameraman a herec Arthur Bálint. Fotografický workshop zase povedú mladí slovenskí fotografi Juraj Fifik a Tomáš Manina a performance vytvorí s účastníkmi multimediálny performer a básnik József R. Juhász.

Filmový seminár 4 živly pamätá aj na tých najmenších, pre ktorých organizátori prichystali Detenské 4 živly. „Bohatý program pripravujeme aj pre deti a ich rodičov. Tešiť sa môžu na animačný a hudobný workshop pre prihlásených účastníkov od 8 do 12 rokov, na otvorené výtvarné dielne, ale aj na premietania kvalitných filmov pre detské publikum,“ uzatvára Peter Gašparík. ▲

Slovenské a české filmy opäť u protinožcov

Po úspechu vlnaňšieho prvého ročníka Českého a slovenského filmového festivalu v austrálskom Melbourne sa bude v dňoch 21. až 29. augusta a 2. až 7. septembra konať jeho druhý ročník. Nové i staršie snímky si tentoraz môžu diváci pozrieť nielen v Melbourne, ale aj v Sydney. Počas prehliadky sa budú premietat' filmy *Kým sa skončí táto noc* a *Boxer a smrť* ako pocta tvorivej dvojici Peter Solan a Tibor Vichta. Uvedené budú aj tituly *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko), *Kauza Cervanová* (r. R. Kirchhoff) a koprodukčný dokument *Zamatoví teroristi* (r. P. Pekarčík, I. Ostrochovský, P. Kerekes), ktorý sa premietne len v Sydney. Okrem celovečerných filmov uvidia diváci aj kolekciu krátkych snímok. Organizačne sa na festivale za Slovensko podieľajú Slovenský filmový ústav a producentská spoločnosť Arina s finančnou podporou Audiovizuálneho fondu. „Cieľom projektu je zabezpečiť širšiu slovenskú účasť, vyrovnanú tej českej, podporiť všeobecne prezentáciu slovenskej kinematografie i Slovenska ako krajiny,“ uvádzajú organizátori.

► ZS

SFÚ chce posilniť spoluprácu s Film New Europe

Film New Europe (FNE) je etablovaný informačný server, ktorý sa zameriava na kinematografie strednej a východnej Európy. Slovenský filmový ústav chce tento rok s finančnou podporou Audiovizuálneho fondu zabezpečiť slovenskú sekciu na FNE a rozšíriť a skvalitniť informácie o tunajšej kinematografii. Spravodajstvo FNE, ktoré je rozdelené do viacerých kategórií, má zhruba 14 000 odberateľov z radov filmových profesionálov – viac ako 1 800 filmových novinárov, takmer 1 800 nákupcov a festivalových kurátorov, vyše 6 000 producentov. Cieľom projektu SFÚ je okrem iného aj podpora zviditeľnenia sa slovenských filmových profesionálov i študentov v zahraničí, čo môže viesť k novým spoluprácam na medzinárodnej úrovni, k získaniu skúseností a tým i k rozvoju tunajšieho kinematografického prostredia.

► dan

Vtáčkovia, siroty a blázi už aj ako anglické DVD

Film režiséra Juraja Jakubiska *Vtáčkovia, siroty a blázni* (1969) vyšiel 23. júna vo Veľkej Británii na DVD v prestížnom nezávislom vydavateľstve Second Run DVDs ako ďalší titul z kolekcie snímok licenciovaných Slovenským filmovým ústavom. Second Run sa zameriava na vydávanie oceňovaných artových filmov z celého sveta. „Každé DVD vydané v Second Run má remastrovaný obraz aj zvuk v najlepšej kvalite, má nové anglické titulky a obsahuje precízne vybrané originálne sprievodné materiály,“ uviedol Mehelli Modi, riaditeľ vydavateľstva. „Vtáčkovia, siroty a blázni sú prvým filmom Juraja Jakubiska, ktorý vychádza pod hlavičkou Second Run, a dúfam, že ho budú nasledovať ďalšie diela tohto zásadného slovenského umelca. Film je bezpochyby z politického a formálneho hľadiska jedným z najradikálnejších diel československej novej vlny, s výraznou podporou vo vizuálnej stránke vďaka kamere Igora Luthera a s mimoriadne pozoruhodnými hudobnými motívami skladateľa Zdeňka Lišku. V nádhernej dialógovej sekvencii z filmu je obsiahnutá jeho výnimočná esencia: odvaha na bláznovstvo,“ pokračuje Modi. DVD obsahuje 20-stranový booklet s esejou anglického filmového historika a kritika Petra Hamesa.

Prvým vydaným titulom z kolekcie bol film *Slnko v sieti* Štefana Uhra, nasledovať budú snímky *Drak sa vracia* Eduarda Grečnera a *Obrazy starého sveta* Dušana Hanáka. Zahraničný záujem o slovenské filmy naznačili už aj správy v zahraničných médiách. „Plný oslňujúcich, halucinačných obrazov, no uzamknutý v trezoroch až do Nežnej revolúcie, je tento film ďalším výnimočným znovuobjavením slovenskej kinematografie,“ napísal o Jakubiskovej snímke portál Moviemail.com. A informoval o nej napríklad aj uznávaný filmový časopis *Little White Lies* vo svojom predchádzajúcom vydaní.

► ZS

PREMIÉRA: 10. 7. 2014

22 Jump Street

(**22 Jump Street**, USA, 2014) DCP 2D, ŠUP, 102 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, AKČNÁ KOMÉDIA

RÉŽIA: Phil Lord, Christopher Miller
HRAJÚ: Channing Tatum, Jonah Hill, Ice Cube, Dave Franco **DISTRIBÚTOR:** Itafilm

Policajní dôstojníci Schmidt a Jenko sú poverení prácou v utajení na vysokej škole. Pozvoľna však začínajú pochybovať o svojom kamarátskom vzťahu, a tak nestoja len pred úlohou rozlúsknuť prípad, ale musia zistiť aj to, či môže medzi nimi existovať vzťah na úrovni.

PREMIÉRA: 24. 7. 2014

Attila Marcel

(**Attila Marcel**, Francúzsko, 2013) DCP 2D + DVD, 102 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, ABSURDNÁ KOMÉDIA

RÉŽIA: Sylvain Chomet **HRAJÚ:** Guillaume Gouix, Anne Le Ny, Bernadette Lafont, Héléne Vincent, Luis Rego, Fanny Touron **DISTRIBÚTOR:** Asociácia slovenských filmových klubov

Tridsiatnik Paul žije v parížskom byte s dvomi postaršími aristokratickými tetami, ktoré ho od malička vychovávajú a snívajú, že z neho bude klavírny virtuóz. Paul tak žije odrezaný od okolitého sveta až do momentu, keď stretne výstrednú susedu madam Proustovú, ktorá pozná dôležitý recept...

PREMIÉRA: 3. 7. 2014

Blended

(**Blended**, USA, 2014) DCP 2D, 117 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, KOMÉDIA/RODINNÝ/ROMANTICKÝ

RÉŽIA: Frank Coraci **HRAJÚ:** Adam Sandler, Drew Barrymore, Wendi McLendon-Covey, Bella Thorne, Terry Crews **DISTRIBÚTOR:** Continental film

Po katastrofálnom rande nasledo sa single rodičia Lauren a Jim zhodnú na jednej veci: už nikdy nechcú jeden druhého vidieť. Nečakane sa však stretnú na africkej dovolenke, kde zistia, že apartmán v luxusom safari rezorte budú ich rodiny po celý týždeň obývať spoločne...

PREMIÉRA: 3. 7. 2014

Easy Money II

(**Snabba cash II**, Švédsko, 2012) DCP 2D + blu-ray + DVD, ŠUP, 99 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, AKČNÁ KRIMIDRÁMA

RÉŽIA: Babak Najafi **HRAJÚ:** Joel Kinnaman, Matias Varela, Dragomir Mrcic, Fares Fares **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Divák sa opäť stretáva s mladým študentom JW, ktorý sa ocitá uprostred dravej štokholmskej smotánky a organizovaného zločinu. Práve v čase, keď chce skončiť s nelegálnym biznisom, objaví sa muž z minulosti a JW je odrazu nútený odísť z krajiny, pretože ho hľadá polícia i srbská mafia...

PREMIÉRA: 3. 7. 2014

Easy Money III – Život deluxe

(**Snabba cash – Livet deluxe**, Švédsko, 2013) DCP 2D + blu-ray + DVD, ŠUP, 127 min., MN 15, AKČNÁ KRIMIDRÁMA

RÉŽIA: Jens Jonsson **HRAJÚ:** Joel Kinnaman, Matias Varela, Martin Wallström, Malin Buska **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Posledný diel úspešnej švédskej trilógie sleduje hlavného hrdinu JW, ktorý teraz žije na úteku. Je odhodlaný vypátrať, čo je príčinou zmiznutia jeho sestry Camilly. Každá stopa ho však stále viac zavádza do sveta štokholmského organizovaného zločinu.

PREMIÉRA: 31. 7. 2014

Hany

(**Hany**, Česko, 2014) DCP 2D, ŠUP, 90 min., MN 15, KOMÉDIA/DRÁMA

RÉŽIA: Michal Samir **HRAJÚ:** Jiří Kocman, Hana Vagnerová, Tereza Vítová, Ondřej Malý, Pavla Tomicová **DISTRIBÚTOR:** Barracuda Movie

Drogový díler Jiří, slečna, ktorá sa nevie rozísť s priateľom, lebo je jednoducho dobrý, básnik žijúci v romantickéj ilúzii, starostlivé matky a snaživí otcovia. Každý si uchováva ten svoj svet, až kým ich nenaruší násilná pouličná vzbuja.

PREMIÉRA: 26. 6. 2014

Cesta ven

(**Cesta ven**, Česko, 2014) DCP 2D, 103 min., MN 15, DRÁMA

RÉŽIA: Petr Václav **HRAJÚ:** Klaudia Dudová, David Ištók, Mária Ferencová-Zajacová, Milan Cífra **DISTRIBÚTOR:** Itafilm

Film rozpráva príbeh mladej rómskej matky Žanety, ktorá sa odmieta zmieriť s nepriaznivými životnými podmienkami i so spoločenským statusom a bojuje za lepší život pre seba a svoju dcéru Sárú. Snímka mala svetovú premiéru v rámci prehliadky nezávislých filmov na MFF v Cannes. ► Recenziu filmu nájdete na stranách 34 – 35.

PREMIÉRA: 26. 6. 2014

Detektív Down

(**Detektív Downs**, Nórsko/Česko/Dánsko, 2013) DCP 2D, ŠUP, 90 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA

RÉŽIA: Bård Breien **HRAJÚ:** Svein Andre Hofso, Sven Nordin, Ida Elise Broch, Nils Jorgen Kaalstad **DISTRIBÚTOR:** Barracuda Movie

Robert Bogerud prevádzkuje detektívnu kanceláriu, nikto však neverí, že tento mladík postihnutý Downovým syndrómom môže v tejto branži niečo dosiahnuť. Až do momentu, keď si Robert nájde prvý prípad a začne ho vyšetrovať svojou zvláštnou metódou.

PREMIÉRA: 3. 7. 2014

Easy Money

(**Snabba Cash**, Švédsko/Nemecko/Dánsko, 2010) DVD, ŠUP, 124 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, AKČNÁ KRIMIDRÁMA

RÉŽIA: Daniél Espinosa **HRAJÚ:** Joel Kinnaman, Matias Varela, Dragomir Mrcic, Lisa Henni, Mahmut Suvacki **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Mladý JW vedie v Štokholme dvojaký život: nelegálne sa živí ako taxikár a následne si dopraje komfort vyššej triedy. Keď stretne bohatú krásku, jeho život naberie nebezpečný smer. JW začína predávať kokaín, aby si mohol naďalej dovoliť prepych. Kam až bude schopný zájsť?

PREMIÉRA: 24. 7. 2014

Hercules

(**Hercules**, USA, 2014) DCP 2D + DCP 3D, ŠUP, 95 min., MN 15, ČESKÝ DABING, ČESKÉ TITULKY, AKČNÝ/DOBRODRUŽNÝ

RÉŽIA: Brett Ratner **HRAJÚ:** Dwayne Johnson, Rufus Sewell, Joseph Fiennes, Peter Mullan, John Hurt, Irina Shayk **DISTRIBÚTOR:** Forum Film

Grécky poloboh Herkules splnil povesných dvanásť úloh, aby sa vykúpil zo svojich dávných hriechov. Putuje po krajine a živí sa ako žoldnier. Jedného dňa sa však postaví pred úlohu pomôcť kráľovi Trácie a jeho krásnej dcére v boji proti tyranizujúcemu vojvodcovi.

PREMIÉRA: 10. 7. 2014

Joe

(**Joe**, USA, 2013) DCP 2D, ŠUP, 117 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: David Gordon Green **HRAJÚ:** Nicolas Cage, Tye Sheridan, Gary Poulter, Ronnie Gene Blevins **DISTRIBÚTOR:** Barracuda Movie

Bývalý trestanec Joe Ransom žije ako drevorubač uprostred lesov na juhu USA. Práve tam spoznáva tínedžera Garryho, ktorý pre otca alkoholika prežíva ťažké chvíle. Keď sa Garry ocitne vo veľkom nebezpečenstve, hľadá pomoc práve u Joea...

PREMIÉRA: 10. 7. 2014

Kňazove deti

(**Svećenikova djeca**, Chorvátsko/Srbsko, 2013) blu-ray + DVD, ŠUP, 93 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA

RÉŽIA: Vinko Brešan **HRAJÚ:** Krešimir Mikić, Marija Škaričić, Jadranka Đokić, Dražen Kühn, Nikša Butijer **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Na malom ostrove v Dalmácii mladý kňaz zdesene zisťuje, že štatistiky hovoria o vysokej úmrtnosti a nízkej pôrodnosti. S dobrým úmyslom začne spolu s pobožným majiteľom trafiky a lekárnikom prepichovať prezervatívy a zamieňať antikoncepcné tabletky za vitamíny. Čoskoro sa dostavia vytúžené výsledky...

PREMIÉRA: 17. 7. 2014

Lietadlá 2

(*Planes: Fire & Rescue*, USA, 2014) DCP 2D + DCP 3D, ŠUP, 84 min., MP, SLOVENSKÝ DABING, RODINNÁ ANIMOVANÁ KOMÉDIA

RÉŽIA: Roberts Gannaway
V SLOVENSKOM ZNENÍ: Michal Hallon, Štefan Kožka, Rebeka Poláková, Michal Rovňák, Marián Labuda, Júlia Horváthová, Juraj Kemka
DISTRIBÚTOR: Saturn Entertainment

Svetoznáme pretekárske lietadlo Dusty si užíva slávu a pripravuje sa na ďalšie preteky. Jedného dňa však príde tvrdá rana – v dôsledku vážneho poškodenia motora už možno nikdy nebude môcť letieť na plný výkon. Dusty preto začína pracovať ako hasičské lietadlo.

PREMIÉRA: 3. 7. 2014

Love Song

(*Begin Again*, USA, 2013) DCP 2D, ŠUP, 104 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, ROMANTICKÝ/HUDBNÝ

RÉŽIA: John Carney **HRAJÚ:** Keira Knightley, Mark Ruffalo, Adam Levine, Hailee Steinfeld
DISTRIBÚTOR: Magic Box Slovakia

Partneri Gretta a Dave sa venujú hudbe. Ich spoločný život sa však končí, keď Dave podpíše zmluvu s veľkou nahrávacou spoločnosťou a stúpe mu sláva do hlavy. Gretta ostáva sama, no jedného dňa stretne bývalého hudobného producenta Dana, ktorý sa rozhodne staviť na jej talent a nahráť netradičný album priamo v uliciach New Yorku.

PREMIÉRA: 10. 7. 2014

Ľudský rozmer

(*The Human Scale*, Dánsko, 2012) blu-ray + DVD, 77 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DOKUMENTÁRNY FILM

RÉŽIA: Andreas Dalsgaard
ÚČINKUJÚ: Jan Gehl, Iqbal Habib, A K M Abul Kalam, Jiangyan Wang, Bob Parker
DISTRIBÚTOR: Asociácia slovenských filmových klubov

Veľkomestá sú okúzľujúce, sú však naozaj dobrými miestami na život? Riadia sa štatistikami, výpočtami dopravných tepien, snahou o maximálnu funkčnosť. Čo sa stane, keď do centra našich výpočtov umiestnime človeka a jeho potreby?

PREMIÉRA: 31. 7. 2014

Strážcovia Galaxie

(*Guardians of the Galaxy*, USA, 2014) DCP 2D + DCP 3D, ŠUP, 122 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, AKČNÝ/DOBRODRUŽNÝ/SCI-FI

RÉŽIA: James Gunn **HRAJÚ:** Chris Pratt, Vin Diesel, Bradley Cooper, Zoe Saldana
DISTRIBÚTOR: Saturn Entertainment

V akčnom vesmírnom dobrodružstve sa odvážny Peter Quill stáva terčom záujmu najomných zabijakov po tom, čo zloduchovi Ronanovi, ktorý ohrozuje celý vesmír, ukradol tajomnú guľu. Aby neúnavnému Ronanovi unikol, je nútený spojiť sily so štvoricou pozoruhodných hrdinov.

PREMIÉRA: 17. 7. 2014

Úsvit planéty opíc

(*Dawn of the Planet of the Apes*, USA, 2014) DCP 2D + DCP 3D, ŠUP, 130 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, MAĎARSKÝ DABING, AKČNÉ SCI-FI

RÉŽIA: Matt Reeves **HRAJÚ:** Jason Clarke, Gary Oldman, Keri Russell, Kodi Smit-McPhee, Andy Serkis
DISTRIBÚTOR: Barracuda Movie

Nadpriemerne inteligentný šimpanz Caesar sa na konci *Zrodenia planéty opíc* ukryl v lesoch pri San Franciscu. Počas desiatich rokov ľudí ničila vírusová pandémia a ich územie postupne obsadil národ geneticky pozmenených ľudopopov na čele s Caesarom. Nastáva boj o moc medzi ľudskou rasou a ľudoopmi.

PREMIÉRA: 24. 7. 2014

Zakázané uvoľnenie

(*Zakázané uvoľnení*, Česko, 2014) DCP 2D, ŠUP, 77 min., MP 12, KOMÉDIA

RÉŽIA: Jan Hřebejk **HRAJÚ:** Jana Strýková, Hana Vagnerová, Zuzana Stavná, Ondřej Sokol, Tomáš Jeřábek **DISTRIBÚTOR:** Bontonfilm

Režisér Jan Hřebejk sa týmto filmom vracia ku komediálnemu žánru. Zakázané uvoľnenie nie je len jedno zo základných pravidiel hokeja, ale je to aj koktail, ktorý namieša skúsená barmanka unesenej neveste a svedkyňi jej ženicha. Po jeho nadmernej konzumácii sa povie a stane čokoľvek...

PREMIÉRA: 31. 7. 2014

Očista: Anarchia

(*The Purge: Anarchy*, USA, 2014) DCP 2D, 98 min., MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, TRILER
RÉŽIA: James DeMonaco **HRAJÚ:** Frank Grillo, Michael K. Williams, Zach Gilford, Kiele Sanchez
DISTRIBÚTOR: Barracuda Movie

Po úspechu trileru *Očista* prichádza do kín jeho druhá časť. Aj tu nastáva v amerických uliciach „očista“ – teda situácia, keď počas dvanástich nočných hodín nepracuje ani jedna zo zložiek záchranného systému a všetky zločiny sú legálne.

PREMIÉRA: 17. 7. 2014

Rozkoš

(*Rozkoš*, Česko, 2013) DCP 2D, 111 min., MP 12, DRÁMA
RÉŽIA: Jitka Rudolfová **HRAJÚ:** Jana Plodková, Martin Myšička, Jaroslav Plesl, Jan Budař
DISTRIBÚTOR: Continental film

Posadnutosť láskou, umením, originalitou, napodobňovaním, úspechom, peniazmi, samým sebou... Film *Rozkoš* prináša príbeh Mileny, pre ktorú je posadnutosťou vzťah s Vladimírom, hoci je viac esemeskový ako osobný.

PREMIÉRA: 31. 7. 2014

Sex Tape

(*Sex Tape*, USA, 2014) DCP 2D, MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, KOMÉDIA
RÉŽIA: Jake Kasdan **HRAJÚ:** Cameron Diaz, Jason Segel, Rob Corddry, Ellie Kemper
DISTRIBÚTOR: Itafilm

Zo začiatku bol milostný život Jaya a Annie intenzívny, ale po desiatich rokoch a dvoch deťoch sa z neho vytratila iskra. Skúšajú ju znovu zapáliť domácim videom, na ktorom je trojhodinový erotický maratón. Zdá sa to ako dobrý nápad, lenže video nezostane utajené.

AUGUSTOVÉ PREMIÉRY

7. 8. 2014

PREMIÉRA: 3. 7. 2014

Zbav nás zlého

(*Deliver Us from Evil*, USA, 2014) DCP 2D, 118 min., MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, KRIMINÁLNY TRILER/HOROR

RÉŽIA: Scott Derrickson **HRAJÚ:** Eric Bana, Edgar Ramirez, Olivia Munn, Sean Harris
DISTRIBÚTOR: Itafilm

Newyorský policajt Ralph Sarchie sa púšťa do vyšetrovania série znepokojujúcich a nevysvetliteľných zločinov. Spája svoje sily s nekonvenčným kňazom, aby spoločne bojovali s nočnými morami a prípadmi démonického posadnutia, ktoré ohrozujú ich mesto.

Dvojník (*The Double*, V. Británia, 2013, R. Richard Ayoade) **HRAJÚ:** Jesse Eisenberg, Mia Wasikowska, Wallace Shawn, Yasmin Paige, Noah Taylor – DRÁMA/TRILER – Asociácia slovenských filmových klubov

Kúzlo mesačného svitu (*Magic in the Moonlight*, USA, 2014, R. Woody Allen) **HRAJÚ:** Emma Stone, Colin Firth, Marcia Gay Harden, Ute Lemper – KOMÉDIA/DRÁMA – Continental film

Loft (*Loft*, Loft, Holandsko, 2010, R. Antoinette Beumer) **HRAJÚ:** Hadewych Minis, Katja Herbers, Anna Drijver – TRILER – Film Europe

Lucy (*Lucy*, USA, 2014, R. Luc Besson) **HRAJÚ:** Scarlett Johansson, Analeigh Tipton, Morgan Freeman, Amr Waked, Min-sik Choi – AKČNÝ TRILER – Barracuda Movie

Poštár Pat vo filme (*Postman Pat: The Movie*, V. Británia, 2014, R. Mike Disa) – ANIMOVANÝ – Bontonfilm

V oku búrky (*Into the Storm*, USA, 2014, R. Steven Quale) **HRAJÚ:** Richard Armitage, Sarah Wayne Callies, Jeremy Sumpter – TRILER – Continental film

AUGUSTOVÉ PREMIÉRY

14. 8. 2014

Expendables 3 (Expendables 3, USA, 2014, R. Patrick Hughes) **HRAJÚ:** Sylvester Stallone, Jason Statham, Jet Li, Antonio Banderas, Wesley Snipes, Dolph Lundgren, Mel Gibson, Harrison Ford, Arnold Schwarzenegger – AKČNÝ – Bontonfilm

Chlapčensstvo (Boyhood, USA, 2014, R. Richard Linklater) **HRAJÚ:** Patricia Arquette, Ellar Coltrane, Ethan Hawke, Lorelei Linklater – DRÁMA – Barracuda Movie

Lea a Darija (Lea i Darija, 2011, Chorvátsko, R. Branko Ivanda) **HRAJÚ:** Klara Naka, Tamy Zajec, Zrinka Cvitesic – DRÁMA – Film Europe

Zejtra napořád (Zejtra napořád, Česko/Slovensko, 2014, R. Rudolf Havlík) **HRAJÚ:** Pavel Batěk, Vica Kerekes, Filip Blažek, Jiří Lábus, Klára Issová, Jan Přeučil, Michal Kavalčík, Ladislav Županič – KOMÉDIA/ROMANTICKÝ/ROAD MOVIE – Itafilm

21. 8. 2014

Cesta do školy (Sur le chemin de l'école, Francúzsko, 2012, R. Pascal Plisson) **ÚČINKUJÚ:** Noura Azzagah, Zahira Badi, Carlito – DOKUMENT – Asociácia slovenských filmových klubov

Ninja korytnačky (Teenage Mutant Ninja Turtles, USA, 2014, R. Jonathan Liebesman) **HRAJÚ:** Megan Fox, Will Arnett, William Fichtner – AKČNÁ KOMÉDIA – Barracuda Movie

28. 8. 2014

Ako by som tam nebola (As If I Am Not There, 2011, Írsko, R. Juanita Wilson) **HRAJÚ:** Nataša Petrović, Fedja Stukan, Miraj Grbić, Stellan Skarsgård – DRÁMA – Film Europe

Fakjú pán profesor (Fack ju Göhte, Nemecko, 2013, R. Bora Dagtekin)

HRAJÚ: Elyas M'barek, Karoline Herfurth, Katja Riemann, Jana Pallaske – KOMÉDIA – Barracuda Movie

Let's Dance 5 (Step Up: All In, USA, 2014, R. Trish Massieu) **HRAJÚ:** Ryan Guzman, Briana Evigan, Stephen „tWitch“ Boss, Misha Gabriel, Izabella Miko, Alyson Stoner, Adam Sevani – ROMANTICKÝ/HUDBOBNÝ/TANEČNÝ – Bontonfilm

Mikulášove šibalstvá na prázdninách (Les vacances du petit Nicolas, Francúzsko, 2014, R. Laurent Tirard) **HRAJÚ:** Valérie Lemercier, Kad Merad, Dominique Lavanant, François-Xavier Demaison, Bouli Lanners, Mathéo Boisselier – RODINNÝ/KOMÉDIA – Continental film

Zimomriavky (Husí kůže – Zimomriavky, Česko, 2014, R. Martin Hanzlíček) – DOKUMENT – Barracuda Movie

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY TÝKAJÚCE SA DISTRIBUČNÝCH TITULOV!)

► **Zuzana Sotáková** a **Miro Ulman**

V kinách sú aj filmy Lyrik a DanubeStory

V ponuke niektorých kín sa objavujú aj slovenské filmy, ktoré sa do pozornosti publika dostávajú trochu ťažšie. Nezastrešujú ich distribučné spoločnosti, takže ich uvádzanie nie je také koncentrované a informovanie o týchto tituloch leží na pleciah producentov. V minulom čísle sme v tejto súvislosti písali o horore *Socialistický Zombi Mord*, no platí to aj pre snímky *Lyrik* a *DanubeStory*.

Lyrik je dokumentárny film režiséra Arnolda Kojnoka, ktorý sa zaoberá povojnovými dejinami Česka a Slovenska cez osobnosť historika Jána Mlynárika (1933 – 2012), signatára Charty 77, ktorý bol za svoju politickú a publicistickú činnosť perzekvovaný. Mlynárik pred kamerou odkrýva svoje vlastné životné peripetie a zároveň vypovedá o veľkých dejinách, ktoré interpretuje. Jeho rozprávanie je kombinované s archívnymi materiálmi aj s vyjadreniami ďalších oslovených (Petr Pithart, Ko-

loman Gajan, Jiřina Šiklová, Fedor Gár, Miroslav Kusý, Mlynárikov syn Jan). *Lyrik* mal premiéru koncom marca na Febiofeste a koprodukcne sa na jeho vzniku podieľal aj Slovenský filmový ústav.

Druhý film je príbehom Dunaja a ľudí, ktorí sú s touto riekou previazaní. Projekt *DanubeStory* režisárskej dvojice Jana Čavojská a Vladimír Kampf je rozdelený do dvoch 52-minútových častí. Do prvej časti sa dostalo rozprávanie nemeckého farmára, rakúskeho výrobcu drevených bárak, slovenského biológa, maďarského strážcu mosta, chorvátskej ornitologičky, srbského galeristu, bulharského pálenčiaru, moldavského muzikanta, ukrajinskej fotografky a rumunského lovca žiab. V druhej časti môžu diváci spoznať hotelového manažéra z Ukrajiny, moldavskú logopedičku, bulharskú zbornajsterku, rumunského trénera veslovania, srbského kompára, chorvátskeho žoldniera, maďarského výrobcu masiek, slovenského lodníka, rakúskeho kaviarňníka a nemeckého klobučníka. Dokument *DanubeStory* sa dostal do kín v júni.

► dan

• FOTO: Bio Art Production

Zajtra pôjdem do kina

► **Zuzana Sotáková**

Keď spisovateľ a blogger Rudolf Havlík začal robiť svoj prvý film *Zejtra napořád*, mnohí neverili, že sa môže podariť. Aj napriek finančným problémom film, ktorý sa nakrúcal v Česku a Hongkongu, dokončil a uvedú ho na festivale v Karlových Varoch.

Každú noc milióny ľudí zaspávajú s tým, že zmenia svoj život. Zajtra prestanem fajčiť, zajtra ju pozvem na kávu, zajtra začnem chudnúť. Zajtra budem lepšie robiť svoju prácu, zajtra dám výpoveď, lebo ma to už ne baví, zajtra budem lepší človek, zajtra začnem od nuly, pretože zajtra sa veci zmenia a už nebude nič ako predtým. Zajtra bude všetko lepšie. Zajtra a navždy. Tieto slová uvádzajú nový česko-slovenský film *Zejtra napořád* a tak ako pre milióny iných platia aj pre jeho hrdinu Petra Krausa. Biznismena, ktorý obchoduje v Číne a doma sa zaoberá do problémov, stále však verí, že jeho život sa zmení. Režijný debut spisovateľa, blogera a cestovateľa Rudolfa Havlíka sľubuje v tuzemských kinách nový zážitok. A nielen žánrovo. „*Chcel som natočiť dobrý film. Film, ktorý by ľudí pobavil, nebol demontný, dokázal priviesť napríklad aj k zamysleniu, ale hlavne aby sa pri ňom ľudia necítili trápne alebo znudene, ako to, žiaľ, v poslednom čase pri tuzemskej produkcii býva,*“ hovorí Havlík, ktorý sa pri písaní scenára do istej miery inšpiroval vlastnými cestovateľskými zážitkami.

Do hlavnej úlohy obsadil herca Pavla Baťka, ktorému postava Petra padla ako oblek šitý na mieru. „*Konečne som našiel niekoho, kto má podľa mňa obrovskú charizmu a zároveň je to človek, ktorý sám utiahne celovečernák a ženy na ňom môžu oči nechať. Stará škola, keď bol chlap ešte chlapom.*“ Baťek dostal príležitosť priniesť na plátno súčas-

ného hrdinu, akého česká, ale aj slovenská kinematografia dlho hľadala. „*Je to človek, ktorý nechce žiť ako ostatní, má svoje sny, rád cestuje a bojí sa zabehaných poriadkov. Vie však, že v jeho veku už na niektoré z nich bude musieť nabehnúť. Je to film o našich snoch, o tom, že zmeníme svoj život. Nie zajtra, ale dnes,*“ pokračuje Havlík, ktorý ani neuvažoval, že by film nerežiroval. „*Nemám ambície prekonať režisérskych veľikánov. Som na začiatku a snažím sa učiť, pracovať a zlepšovať. Film Zejtra napořád bol pre mňa vysokou školou, na všetkých frontoch. A pretože som získal ďalší celovečerný film na základe toho, čo som urobil, je možné, že sa mi to podarilo,*“ približuje okolnosti tvorca snímky, ktorá bola v začiatkoch vnímaná ako malý projekt. „*Keďže rád napínam ľudí na Facebooku a vôbec na internete, lebo odtiaľ som v podstate vzišiel, tak si tento film dosť veľa ľudí vzalo za svoj a majú ho radi, lebo vedia, ako ťažko sa rodil. Ja ho stále vnímam ako malý projekt, pracovali sme na ňom vo veľmi úzkom kruhu, veľa vecí sme natočili na vlastnú päsť, lebo práve neboli financie. Ale trvám na tom, že dokážem z hovna upliesť bič a viem si poradiť v situáciách, pri ktorých inde tečú státisíce. Jednoducho viem, ako na to, a viem o tom presvedčiť aj ľudí. Výsledok musíte posúdiť sami. Zejtra napořád nie je dokonalý kus, je to len film, ale verím, že je skvelý,*“ dodáva Rudolf Havlík. ▲

Zejtra napořád (r. Rudolf Havlík, Česko/Slovensko, 2014)

• **CELKOVÝ ROZPOČET FILMU:** Údaj nebol do uzávierky Film.sk poskytnutý.

• **POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH:** Film bude distribuovaný na DCP nosičoch.

Druhý polrok v kinách praje aj slovenským filmom

► Miro Ulman

Počas prvého polroka 2014 malo v slovenských kinách premiéru 123 filmov, čo je o štyri viac než za rovnaké obdobie minulého roka. A keďže ich distribútori na druhý polrok zatiaľ naplánovali „len“ 105, znamená to, že vlnajší rekord 271 premiér prekonaný nebude. Toto číslo je však vzhľadom na počet kín aj tak veľmi vysoké.

Zatiaľ čo v predchádzajúcej rubrike nájdete informácie o 39 filmoch, ktoré sa do kín dostanú už počas leta, v tomto článku sa sústreďujeme najmä na tie, ktoré uvidíte od septembra do konca decembra. Ani jeden z filmov už nebude na 35 mm nosiči a šesť ich bude dostupných len na DVD alebo blu-ray disku. Všetky ostatné premiérové tituly budú dostupné na DCP nosičoch a 11 dokonca vo formáte 3D.

Rok 2014 však asi bude opäť rekordný, čo sa týka produkcie slovenských filmov. Dokončených by ich malo byť 29 a premiéru v druhom polroku má zatiaľ potvrdenú desať titulov – šesť hraných a štyri dokumenty. Z toho sú len tri minoritné koprodukcie. O filme *Zeitra napořád* píšeme v rubrike Novinky. V septembri na nás bude čakať balada Jara Vojteka *Deti*, dráma Zdeňka Jiráského *V tichu* a príbeh o dospievaní *Miesta* v réžii Radima Špačka. Október prinesie rozprávku Mariany Čengel Solčanskej *Láska na vlásku* a december tragikomédiu *Rukojemník*, ktorú podľa scenára Petra Pištanka a Mariana Urbana nakrútil Juraj Nvota. Očakávať treba aj dokumenty: *38* (premiéra 11. 9.) o Pavlovi Demitrovi režírovali Daniel Dangl a Lukáš Zedníkovič, *Comeback* (16. 10.) o prepustených väzňoch nakrútil Miro Remo, *Salto mortale* (17. 11.) Anabela Žigová a *Vlna verus breh* (3. 11.) o generácii slovenských fotografov zo začiatku osemdesiatych rokov Martin Štrba.

Zo zahraničných titulov patria u nás už dlhé roky k najnavštevovanejším české a animované filmy. Z tých prvých budú mať premiéru napríklad komédia Jana Svěráka *Traja bratia* (4. 9.), *Pohádkář* Vladimíra Michálka (13. 11.) či dokument Jany Ševčíkovej o kňazovi Mariánovi Kuffovi *Opri rebrík o nebo* (6. 11.). Medzi piatimi animovanými novinkami

sú snímky *Sedem trpaslíkov* (2. 10.), *Dom kúziel* (9. 10.), *Škatuliaci* (23. 10.), *Kniha života* (6. 11.), *Tučniaky z Madagaskaru* (27. 11.) a animovaný dokument Michela Gondryho *Je vysoký muž šťastný?*.

Z pokračovaní úspešných zahraničných titulov sa počas druhého polroka objavia v kinách napríklad snímky *Sin City: Ženská, pre ktorú by som vraždil* (25. 9.), *Paranormal Activity 5* (23. 10.), *Hry o život: Drozdajka I* (20. 11.), *Šéfovia na zabitie 2* (27. 11.) či *Hobit: Bitka piatich armád* (11. 12.). Chýbať nebudú ani novinky slávnych režisérov: *Najhladanejší muž* Antona Corbijnia (4. 9.), *Gone Girl* Davida Finchera (9. 10.), *Interstellar* Christophera Nolana (6. 11.) či dráma *Exodus* Ridleyho Scotta (25. 12.).

V druhom polroku sa môžete tešiť aj na päť sci-fi filmov, tri životopisné snímky, ale takisto na jedennásť komédií. Medzi nimi aj na jednu romantickú – *And So It Goes* (25. 9.) v réžii Roba Reinerja, s Michaelom Douglasom a Dianou Keaton. Na plátna našich kín sa vrátia aj hviezdy ako Denzel Washington – *Equalizer* (25. 9.), Robert Downey Jr. – *The Judge* (16. 10.), Nicole Kidman a Colin Firth – *Before I Go to Sleep* (30. 10.), Brad Pitt – *Fury* (13. 11.) či Benedict Cumberbatch – *The Imitation Game* (4. 12.). A v septembri sa zase začne nekomerčná putovná prehliadka Projekt 100, už po 20. raz a tentoraz s filmami 2001: *Vesmírna odysea* Stanleyho Kubricka, *8½* Federica Felliniho, *Biely boh* Kornéla Mundruczá, *Deti* Jara Vojteka, *Ida* Pawla Pawlikowského, *Jimmy P.* Arnauda Desplechína, *Koyaanisqatsi* Godfreyho Reggia, *Nick Cave: 20 000 dní na Zemi* od dvojice Iain Forsyth – Jane Pollard, *Pulp Fiction* Quentinu Tarantina a *Ťažký deň* Richarda Lestera. ▲

Dve cesty na západ

► Daniel Bernát

V lete sa v susednom Česku uskutočnia dve významné filmové podujatia a na oboch bude zastúpená aj slovenská kinematografia. Platí to tak pre Medzinárodný filmový festival Karlove Vary (4. – 12. júl), ako aj pre Letnú filmovú školu Uherské Hradiště (25. júl – 3. august).

V Karlových Varoch sa začiatkom júla rozbehne 49. ročník áčkového festivalu, ktorý tentoraz v súťaži dokumentárnych filmov uvedie aj novinku slovenského režiséra Mira Rema *Comeback*. Removo rozprávanie o ilavských väzňoch a ich príbehoch po prepustení na slobodu sa bude o cenu uchádzať v spoločnosti pätnástich titulov. A na MFF Karlove Vary ho predstavia vo svetovej premiére.

Slovensko bude na festivale zastúpené aj v hlavnej súťaži, konkrétne filmom *Fair Play* (r. A. Sedláčková), ktorý je slovenskou minoritnou koprodukciovou a tunajší diváci ho už mohli vidieť v kinách. No a z dvanástky celovečerných hraných snímok v súťaži bude vyberať víťazov aj slovenská režisérka Mira Fornay. Tá v súčasnosti pripravuje projekt *Cook, F***r, Kill* (*Žaby bez jazyka*), ktorý zároveň odprezentuje vo Varoch v rámci akcie Pitch & Feedback. Zúčastní sa na nej aj Juraj Lehotský s projektom *Erik* a Martin Repka s *Kerkárom*. Na festivale sa uskutočnia i ďalšie podujatia so slovenskou účasťou: Works in Progress s projektmi *Koza* (r. I. Ostrochovský) a *Malá z rybárny* (r. J. Balej) a Docu Talents from the East s *Okhwanom*. *Mission Impossible* (r. M. Mackovič).

V sekcii Zvláštne uvedenie sa vo svetovej premiére predstaví slovensko-český titul *V tichu* (r. Z. Jiráský), o ktorom sme už vo *Film.sk* informovali pod názvom *Denník Agáty Schindlerovej*. V hlavnom programe mimo súťaže sa vo Varoch premietne snímka Rudolfa Havlíka *Zeitra napořád*, ktorá vznikla v minoritnej slovenskej koprodukcii a v auguste má tunajšiu distribučnú premiéru. V ďalších

sekciiach festival ponúkne minoritné koprodukcie *Ako nikdy* (r. Z. Tyc), *Klauni* (r. V. Tauš), *Eugéniové* (r. P. Štingl) a *Šílení* (r. J. Švankmajer).

Na prelome júla a augusta sa pozornosť cinefilov presunie do Uherského Hradiště, kde sa uskutoční jubilejný 40. ročník Letnej filmovej školy. Už tradične sa na nej bude konať aj Slovenský deň s termínom 29. júl, na ktorý sa koncentruje aj väčšina slovenského programu.

Organizátori LFŠ tento rok pripravili rozsiahlu retrospektívu tvorby dokumentaristky Zuzany Piussi, v rámci ktorej sa premietna snímka *Bezbožná krajina*, *Anjeli plačú*, *Babička*, *Koliba*, *Nemoc tretej moci*, *Muži revolúcie*, *Od Fica do Fica* a *Krehká identita*. Z majoritných slovenských filmov sa v programe nachádza ešte divácky najúspešnejší dokument v ére samostatného Slovenska *Všetky moje deti* (r. L. Kaboš), najnavštevovanejší Slovenský hraný titul vlnajška *Kandidát* (r. J. Karásek) aj animovaný dokument *Felvidék – Horná zem* v réžii Vladislavy Plančíkovej. Z minoritných koprodukčných projektov návštevníci LFŠ uvidia tituly *Colette* (r. M. Cieslar), *Klauni*, *Fair Play* a do programu sú zaradené aj krátke slovenské študentské snímky *Momo* (r. T. Kuhn), *Pán Mrkva* (r. T. Danay) a *Precitnutie* (r. A. Smrtníková). Do Hradiště sa však oplatí prísť aj pre zahraničných hostí, medzi ktorými tentoraz budú napríklad Todd Solondz, Michel Gondry, Peter Greenaway či Bertrand Tavernier. ▲

FOTO: Miro Nôta

SFÚ slávnostne otvoril digitalizačné pracovisko

► Daniel Bernát

Slovenský filmový ústav v júni slávnostne otvoril digitalizačné pracovisko v suterénnych priestoroch Kina Lumière na Špitálskej ulici v Bratislave. Pracovisko poskytuje moderné technické a technologické zázemie na konverziu audiovizuálnych diel do digitálnych formátov a tým aj na nové spôsoby sprístupňovania slovenského audiovizuálneho dedičstva.

Vybudovanie digitalizačného pracoviska SFÚ je súčasťou národného projektu Digitálna audiovizia, ktorý realizuje filmový ústav v spolupráci s RTVS a viackrát sme už o ňom na stránkach *Film.sk* informovali. Výstavba digitalizačného pracoviska prebiehala v druhej polovici roku 2013, v prvom štvrtroku 2014 sa spustila jeho pilotná prevádzka a slávnostné otvorenie sa uskutočnilo 18. júna. Zúčastnil sa na ňom aj minister kultúry Marek Maďarič, ktorý na margo tohto projektu uviedol: „Najhlavnejším prínosom digitalizácie je zachránenie kultúrneho dedičstva pre budúcnosť a jeho sprostredkovanie ďalším generáciám. Vybudovanie špičkového digitalizačného pracoviska SFÚ umožní kvantitatívny aj kvalitatívny skok pri obnove audiovizuálnych diel a tým sa hodnotné diela stanú dostupnejšími pre širokú verejnosť.“

V rámci otvorenia predstavili projekt Digitálna audiovizia i samotné pracovisko vybraní členovia tímu, ktorý ho zastrešuje. Ako však projekt vníma „druhá strana“? Medzi pozvanými hosťami bol aj kameraman Ján Ďuriš, zástupca Asociácie slovenských kameramanov, ktorý v súvislosti s reštaurovaním filmov a ich digitalizáciou spomína otázku, o ktorej sa hovorí na európskej úrovni – či má pri tomto procese dochádzať nielen k technickým, ale aj k čiastočným umeleckým úpravám diela. Ďuriš

sa prikláňa k druhému variantu. Na slávnostnom otvorení digitalizačného pracoviska SFÚ sa zúčastnil i riaditeľ Audiovizuálneho fondu Martin Šmatlák. „Projekt Digitálna audiovizia považujem za výnimočnú príležitosť na to, aby sme s finančnou podporou z európskych fondov kvalitatívne rozšírili dlhodobý projekt systematickej obnovy slovenského audiovizuálneho dedičstva. Vytvára sa tak priestor, aby sa ku kontinuálnej ochrane a obnove archívnych filmových materiálov pridalo aj vytváranie ich digitálnych kópií, systémová správa digitálnych obsahov, ako aj tvorba komplexných informačných databáz o slovenských filmoch, tvorcov, udalostiach... Vďaka projektu Digitálna audiovizia sa tak azda budeme môcť oveľa efektívnejšie a účinnejšie venovať sprístupňovaniu a prezentácii nášho audiovizuálneho dedičstva či filmovej výchove a osvete,“ myslí si Šmatlák a dodáva: „Rozsah skutočných efektov projektu bude v mnohom závisieť aj od konečného výberu filmov určených na digitalizáciu a aj od toho, či reálne dokážeme zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť celého projektu aj po skončení jeho financovania z eurofondov. Pre dlhodobý význam projektu a takisto pre zmysluplné sprístupňovanie slovenských filmov v digitálnom veku je práve kvalita obsahov tým najdôležitejším rozmerom.“ ▲

FOTO: Bažant Kinematograf/Peter Procházka

Na plátne hviezdy a hviezdy nad hlavou

► Daniel Bernát

Zlatá éra letných kín sa už síce dávno skončila, ale projekcie filmov pod holým nebom ešte nevymizli. Zopár letných kín stále funguje, objavujú sa aj premietania v nevšedných prostrediach a do slovenských miest opäť zavíta projekt Bažant Kinematograf.

Minulý rok bolo v prevádzke 15 letných kín a väčšina z nich premieta aj tento rok. Vlni zároveň na Slovensku fungovali dve autokiná, jedno v Bratislave na Zlatých pieskoch a druhé v Nitre. V prípade toho prvého je už tohtoročná sezóna v plnom prúde.

Digitalizácia zasiahla aj letné kiná, niektoré sa však situácii zanikajúcej distribúcie filmových novínok na 35 mm kópiách dokázali prispôbiť a prešli digitalizáciou. Minulý rok takto premietali letné kiná v Košiciach, Podhájskej a Trnave (prirodzene, všetky tri sú naďalej v prevádzke). Niektoré si zase počas sezóny požičali digitálny projektor z miestneho kamenného kina. Dve letné kiná – na Magio pláži v Bratislave a vo Vranove nad Topľou – boli modernizované lacnejšou technológiou E-Cinema. Tie, ktoré si digitalizáciu nemohli dovoliť a nenašli náhradné riešenie, sú odkázané na uvádzanie starších titulov, aktuálne distribučné premiéry pre ne zostanú nedostupné. Letné kiná sa však opierajú o kúzlo atmosféry, ktorá môže aspoň čiastočne vyvážiť spomínaný hendikep a pritiahnúť divákov.

Projekcie pod holým nebom netreba hľadať len v zaužívaných amfiteátroch a podobných priestoroch, objavujú sa iniciatívy, ktoré sa snažia sprostredkovať tento typ zážitku v iných prostrediach. Napríklad v Banskej Bystrici funguje druhý rok Kino v bazéne, ktoré je na nádvorí Gymnázia Jozefa Gregora Tajovského. V neďalekom Zvolene sa zase premieta na nádvorí zámku. A v Prešove sú

projekcie pod holým nebom aj v športovom areáli Lanové centrum – Outdoor park alebo v oddychovej zóne Mestská oáza. Premietania tam zabezpečujú prevádzkovatelia kina Pocity.

Na námestiach a v mestských parkoch sa počas leta zastavuje aj kočovný Bažant Kinematograf. Známym projektom vstúpil tento rok do svojho 12. ročníka a dva retroautobusy, ktoré sú už vybavené novými projektormi na digitálne premietanie, navštívia od 28. júna do 8. septembra 34 miest a zavítajú aj na letné festivaly Bažant Pohoda a Vrbovské vetry. Divákovi opäť ponúknu kolekciu piatich slovenských a českých celovečerných filmov – konkrétne tituly *eŠteBák* (r. J. Nvota), *Fair Play* (r. A. Sedláčková), *Okresný prebor – Posledný zápas Pepika Hnátko* (r. J. Prušinovský), *Kandidát* (r. J. Karásek) a *Tigre v meste* (r. J. Krasnohorský). K tomu je ešte bonus v podobe piatich krátkych predfilmov, tentoraz animovaných – *Bublina* (r. M. Olhová), *Lighta* (r. A. Gregorčok), *Pandy* (r. M. Vizár), *Pán Mrkva* (r. T. Danay) a *Sneh* (r. I. Šebestová).

Bažant Kinematograf bude mať opäť aj svoju stabilnú scénu na Magio pláži v Bratislave a táto najlepší program bude špecifický. Uskutoční sa od 15. júla do 21. augusta a letné kino otvorí projekcia komédie *Zakázané uvoľnenie* v réžii Jana Hřebejka, ktorý na Magio pláž osobne zavíta spolu s hercami. Na divákovi pritom čakajú aj ďalšie premiéry za účasti tvorcov, ako i filmová klasika, „kultovky“ či hudobné snímky. ▲

Nedokážem robiť niekoľko funkcií naraz

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

Scenárista Ondrej Šulaj patrí k najvýraznejším autorským osobnostiam slovenskej kinematografie. Jeho tvorivá činnosť sa pritom neobmedzuje iba na film, neprehliadnuteľne zasiahol aj do divadelného prostredia. Zo Šulajovej bohatej filmografie spomeňme aspoň tituly *Pomocník*, *Pavilón šeliem*, *Tichá radosť*, *Neha*, *Všetko čo mám rád*, *Muzika*. V súčasnosti nakrúca na poste režiséra svoj prvý celovečerný film *Agáva*. V máji bol zvolený za dekana FTF VŠMU a stojí aj na čele Slovenskej filmovej a televíznej akadémie.

Na júnovom Art Film Feste ste si prevzali ocenenie Zlatá kamera udeľované za výrazný prínos v oblasti kinematografie, ale súčasne režírujete svoj prvý celovečerný hraný film *Agáva*. Napriek tomu, že už máte skúsenosti aj na poste režiséra, je to pre vás v istom zmysle nový začiatok.

– Ja som si vyskúšal réžiu najskôr v ochotníckom a neskôr v profesionálnom divadle. Ale zistil som, že pri tom nechcem zostať celý život, pretože scenárista si často vychutnáva aj slasti samoty a rozhoduje si o svojich tvorivých veciach sám. A sám je za ne potom aj zodpovedný. Postupne som však prišiel na to, že réžia má predsa len niečo do seba. Práca s hercom dáva späťne scenáristovi viac podnetov ako len osamelé vymýšľanie príbehov za písacím stolom. Raz za čas som sa preto vrátil k réžii, či už divadelnej, alebo televíznej. Zrežioval som vlastnú pôvodnú hru *O psíčkoví a mačičke*, ktorú som najskôr napísal pre divadlo a potom ju upravil do podoby televíznej inscenácie. Nakrútil som pre televíziu aj svoju adaptáciu románu Jozefa Čigera-Hronského *Na Bukvovom dvore*. Mojmým tajným snom však zostala réžia hraného filmu. Okrem filmového videnia a talentu pracovať s hercami musí mať režisér aj organizačné schopnosti, musí vedieť zosúladiť zdanlivo nesúvisiace technické a technologické záležitosti, ktoré však tvoria kosťu nakrúcania. Chcel som si to vyskúšať a začal som pripravovať adaptáciu prózy Ladislava Balleka *Agáty*. Inšpiroval som sa motívmi z prvej časti románu nazvanej *Agáva*. Na začiatku som uvažoval o televíznej podobe, ale napokon som si povedal, že skúsím z toho urobiť celovečerný film. A podarilo sa. Začiatkom leta sme začali nakrúcať, a keď sa nič mimoriadne neudeje, budeme pokračovať v septembri a októbri. Ide o zdanlivo jednoduchý príbeh lásky, možno až banálny, vo vnútri však ide o silnú psychologickú štúdiu rôznych charakterov. Odohráva sa v prelomovom období tesne po druhej svetovej vojne. Za dverami sa už nenápadne hlási Víťazný február, ktorý vymazal z dejín takmer celú jednu vrstvu slovenskej inteligencie. Réžia je náročná profesia a človek musí byť tak trochu dobrodruh, aby sa odvážil v mojom veku debutovať a ešte s takouto náročnou historickou témou.

Takže ste zatiaľ neľutovali, že ste do toho išli?

– Nie, tieto pocity nemám. Išiel som do toho podobne ako kedysi v divadle – veľmi razantne. Moja prvá réžia na profesionálnej scéne boli *Barbari* od

Gorkého. Hra, do ktorej sa žiaden z profesionálnych režisérov dlhé roky neodvážil pustiť. Ja rád riskujem a púšťam sa do vecí, ktoré sú pre mňa zároveň výzvou. Ballekova próza je takou výzvou – zdovonú témou o hľadaní istôt v povojnovom svete, zdanlivo banálnym príbehom na pôdoryse milostného trojuholníka, atmosférou južanského dusného horúceho leta s vôňou agátov, ktorá rozjatrjuje a dráždi myseľ obyvateľov pohraničného mestečka... Je ťažké toto všetko zachytiť vo filme a dúfam, že sa nám to aspoň čiastočne podarí. Myslí si, že *Agáva* sa nedá nakrútiť s nehercami. Preto som si vybral také výrazné herecké osobnosti, akými sú Milan Lasica, Milan Kňažko, Marek Geišberg, Attila Mokos... Do hlavnej ženskej úlohy som sa rozhodol obsadiť Katarínu Šafaříkovú, ktorá v hranom filme debutuje rovnako ako ja.

Kedy vlastne začal vznikať scenár k filmu *Agáva*?

– To je malý rekord. Na scenári som začal pracovať v roku 1996. Prvá verzia bola hotová o rok neskôr, potom vznikli ďalšie, pôvodne upravené ešte pre televíziu. Chvilu to mal byť dokonca dvojdielny televízny film, a napokon som sa rozhodol pustiť sa do scenára nanovo a prepracoval som ho pre veľké plátno. Vrátil som sa k nemu pred 5-6 rokmi a po tých dlhých takmer osemnástich rokoch prípravy som mohol začať nakrúcať svoj debut.

Vnímate to aj ako väčšiu zodpovednosť? Ballek má totiž vo vašej tvorbe výnimočné miesto. Adaptácia jeho románu *Pomocník* (v réžii Zora Záhona, 1982) bola vašim prvým sfilmovaným scenárom, dramatisácia *Pomocníka* bola inscenovaná v niekoľkých slovenských aj českých divadlách a je označovaná za „dramatizátorskú klasiku“.

– K Ballekovi mám osobný vzťah. Keď človek robí svoj prvý scenár k celovečernému filmu a robí ho z prózy, ktorá bola v čase svojho vzniku veľkým zjavom v slovenskej literatúre, má k nemu sentimentálny vzťah. Prvá však bola divadelná dramatisácia, ktorá vznikla na podnet Ľubomíra Feldeka pre Poetický súbor Novej scény. Ja som sa s Ballekom niekoľkokrát stretol aj osobne. Boli sme v Šahách, kde mi ukazoval konkrétne reálie, ktoré súviseli s *Pomocníkom*. Vtiahol ma do mesta aj do príbehu natoľko, že som bol s jeho Palánkom dlho spriaznený. Keď bol veľvyslancom v Prahe, dal som mu čítať jednu z verzí scenára *Agávy*. Veľmi sa tešil, pretože mal práve tento príbeh rád a posledné

roky spolu so mnou čakal, či sa podarí zohnať financie na film. Paradoxne, jedného večera som sa vrátil z obhliadok exteriérov na *Agávu* a z televízie som sa dozvedel, že Ladislav Ballek zomrel.

Na tému literárnych adaptácií ste mali aj habilitačnú prednášku, ale v jednom rozhovore ste povedali, že napriek tomu nemáte zaručený návod, ako preniesť literatúru na filmové plátno. Ale asi máte svoj spôsob, akým k adaptovaniu pristupujete.

– Do kinematografie som vstúpil ako asistent strihu koncom šesťdesiatych rokov, a keď si prelistujete dobové čísla časopisu *Film a doba*, zistíte, že sú plné diskusií o vzťahu literatúry a filmu, o adaptáciách, o tom, ako sa treba zmocniť literárneho diela. Veľmi ma to zaujívalo, lebo viem, že človek v sebe nemá toľko podnetov a tém, aby písal iba pôvodné veci. Vždy som inklinoval k tomu siahnuť po literatúre, bola pre mňa veľkým inšpiračným zdrojom. Literatúru ťažko dostať na filmové plátno. Niekedy ponúka zdanlivo jednoduché riešenia, pretože v dobrej literatúre sú kvalitné dialógy, silné obrazy, zaujímavý príbeh. A na prvý pohľad sa zdá, že ich stačí z knihy vybrať a preniesť do scenára. Ale to nejde. Skôr si treba knihu prečítať, vstrebať ju a potom sa od nej odpútať a začať stavať filmový príbeh akoby nanovo, pretaviť ho v sebe novým spôsobom. Hovorí sa, že filmy sa lepšie adaptujú z menej kvalitnej literatúry. Urobíť z Dostojevského *Idiota* dobrý film je ťažké. Formanov *Černý Petr* je urobený podľa nenápadnej knižky a vznikol z toho prelomový film. Ja som sa to naučil v divadle. Ani divadelná hra sa nedá mechanicky preniesť na javisko, musíte hľadať interpretácie, skryté významy a pretaviť ich do javiskovej reči. Zaujímavý príklad je *Gazdova krv* Rudolfa Slobodu, ktorú som adaptoval pre Astorku. Prečítal som si knihu a zistil, že sa nedá preniesť do divadla, tak som ju odložil a začal som písať akoby poctu Slobodovi. Nebola to dramatizácia jeho prózy, ale vznikol takmer pôvodný text. A týmto spôsobom musí aj scenárista pracovať s literatúrou.

Vaše filmové scenáre sú pôvodné, s výnimkou *Muziky*. Pri filmoch *Neha* a *Všetko čo mám rád* ste ako autor scenára uvedený sám, ale od *Záhrydy* už spolu s režisérom Martinom Šulíkom a neskôr aj s Markom Leščákom. Ako sa vám pracuje vo dvojici či dokonca v trojici?

– Občas sa stane, že scenárista a režisér majú k sebe tak blízko, že dokonca v istej chvíli už spoločne rozmyšľajú. Mne sa to stalo s Martinom Šulíkom. Keď sme začali písať *Nehu*, po veľmi krátkom čase sme presne takto fungovali. Dokázali sme spoločne písať takým spôsobom, že sme boli ako jeden hlas, jeden písací stroj. To je veľmi vzácné. Navyše Martin má v sebe zvláštny dar vtiahnuť ľudí do svojich predstáv. Je vynikajúci rozprávač, dokáže film rozobrať na drobné čiastočky a o každom detaile vám povie kopy zaujímavých vecí. Naša spolupráca bola mimoriadne intenzívna, nebola iba o spoločnom písaní, ale spolu sme čítali knihy, chodili do kina, na výstavy. Po filme *Všetko čo mám rád* som sa od Martina akoby odpojil a on začal spolupracovať s Markom Leščákom, takže som to bol ja, kto sa scenáristicky pripojil k *Záhryde* a podobne to bolo aj pri filme *Orbis Pictus*.

***Orbis Pictus* bol napokon aj posledný film, na ktorom ste s Martinom Šulíkom spolupracovali.**

– Po istom čase príde ponorka. Spolupracovali sme veľmi intenzívne, päť rokov sme boli spolu denne. Človek potom začína pomaly unikať, hľadať si veci, ktoré by boli iba jeho. Nakrútil som pre televíziu svoju adaptáciu *Na Bukvovom dvore*, s režisérom Václavom Vorlíčkom som spolupracoval na rozprávke *Sokoliar Tomáš*. Nové podnety ma nasmerovali niekam inam a podobne bol na tom aj Martin. Po istom čase jednoducho zapôsobia odstredivé sily a myslím si, že je to v poriadku.

V rokoch 1991 – 1993 ste pôsobili na Filmovej a televíznej fakulte VŠMU ako prodekan, v rokoch 1993 – 1999 ako jej dekan. Od roku 2003 do roku 2011 ste boli opakovane zvolený za rektora VŠMU a teraz v máji ste boli opäť zvolený za dekana FTF VŠMU. S akou víziou prichádzate?

– Po skončení vo funkcii rektora som zvláštnym spôsobom začal cítiť, že sa na filmovej fakulte mení atmosféra. Na začiatku deväťdesiatych rokov, keď vznikla, tam bola atmosféra filmárskeho porozumenia, súdržnosti, tolerancie, čo sa prenášalo aj na študentov. Nemali sme finančné prostriedky, boli sme mizerne vybavení technikou, ale napriek tomu tam panoval duch slobodnej tvorby. Za posledné roky sa to vytratilo, prenikla sem akási nervozita, napätie, nedôvera a ja som z toho bol rozčarovaný. Na podnet viacerých ľudí

som začal uvažovať o návrate a rozhodol som sa opäť kandidovať na post dekana. Je to pre mňa ďalšia výzva. Dnes už netreba budovať fakultu, ale vrátiť jej tú úžasnú energiu a tvorivú atmosféru z počiatkových rokov. A o to sa chcem pokúsiť.

To, o čom ste hovorili, vidíme najmä na generácii dokumentaristov a animátorov, ktorí si dodnes navzájom pomáhajú pri práci na svojich projektoch. Sú si dokonca jeden druhému producentmi.

– Vyrastali v čase, keď sme mali jeden strihač stôl, kameru a tlačili sa v štyroch miestnostiach. Napriek tomu vznikla generácia s veľkým potenciálom a kvalitami. A je mi ľúto, že práve táto generácia teraz na škole živorí na pozíciách odborných asistentov. Keď sme začínali, podarilo sa nám postupne pritiahnúť na školu každého kvalitného filmára. Dnes veľká časť tých najlepších stojí mimo a nikto sa ani nepokúšal pritiahnúť ich na školu. To je ďalšia vec, ktorú som začlenil do svojho projektu – dostať sem kvalitných ľudí a postaviť nanovo základy zo skúsených filmárov a z generácie mladých ľudí, ktorí už dali o sebe vedieť. Dôležité je, aby medzi tvorcami vládla dobrá atmosféra. Nemusia sa navzájom uznávať, ale musia spolu fungovať ľudsky. To je môj hlavný cieľ.

Súčasne ste aj prezidentom Slovenskej filmovej a televíznej akadémie (SFTA). Máte aj tu svoje plány na zmenu?

– Pokúšal som sa v SFTA zase rozprúdiť záujem filmárov o túto ich organizáciu, aby to celé nebolo o jednej akcii ročne. Situácia v slovenskej kinematografii je stabilizovaná a bolo by dobré vrátiť sa k akciám, ktoré akadémia pravidelne robievala. Napríklad organizovať prehliadky domácej kinematografie, ktoré by dávali signál smerom von. Tak ako to robia všetky okolité krajiny. Nemôžeme sa tu uzavrieť a čakať, že nás niekto objaví. Každý tvorca potom osamelo chodí po festivaloch so svojím filmom, a to je málo. V tejto chvíli však uvažujem, že svoju funkciu opustím a zostanem iba v prezídiu SFTA. Nedokážem robiť niekoľko funkcií súčasne. Keď som bol zvolený za dekana FTF VŠMU, v tej chvíli som oznámil prezídiu akadémie, že treba nájsť nového prezidenta. Ja sa teraz chcem naplno venovať fakulte. ▲

□ Rozšírenú verziu rozhovoru nájdete na www.filmsk.sk.

• FOTO: Miro Nôta

Úklady jazyka audiovizuálne

► Pavel Branko (filmový publicista)

Autor sa téme pod hlavičkou **Úklady jazyka** venuje už vyše desať rokov a práve mu prvý diel týchto esejí vychádza knižne. Vzhľadom na to, že na vydaní sa podieľa aj Slovenský filmový ústav, rozhodli sme sa priniesť jeho reflexie z oblasti audiovizie aj u nás.

Keďže sa tu pohybujeme predovšetkým v priestore audiovizie, hodno si najprv položiť otázku, čo je prvotné – či vyslovovaná, teda akustická podoba slov a ich spojení, alebo tá napísaná. Len čo si otázku postavíme takto, vidíme ju hneď aj zodpovedanú – samozrejme, že prvotná je akustická, kým tá písaná ju iba má čo najvernejšie vyjadriť. (Sémantici hneď namietnu, že prvotné je to, čo sa označuje, kým označenie je v akejkoľvek podobe už z povahy veci druhotné, ale túto stránku veci nechajme bokom.)

Kopem tu azda do otvorených dvier? Vôbec nie, ako ukáže niekoľko citátov. V bulletine Klubu filmových novinárov č. 6 – 7, r. 2012 sa uvádza meno Olga Dihovichnaya. Na plagátoch, pútačoch či v programoch distribučných spoločností sa s takýmito spotvoreninami stretnete bežne. Ruský film *Nočná hliadka* sprevádzala spoločnosť Tatrafilm propagačným materiálom, v ktorom udáva angloamerický a pôvodný ruský variant názvu v podobe *Night Watch* a *Nochnoi dozor*. V tomto *Nochnoiom dozore* figurujú transkripční mrzáci typu Sergej Lukyanenko, ale už nie Sergej, lež Sergej Trofimov, Yuri Poteyenko, Konstantin Khabensky, Vladimir Menshov, Valery Zolotukhin, Maria Poroshina, Galina Tjunina a Victor Verzhbitsky. Každý si aj z dnešných plagátov či reklám môže overiť, že táto nehoráznosť trvá.

Zavše sme trochu na vážkach. Tak najnovšie *Kinečko* (ročník 5, č. 20, s. 15) prináša rozhovor s dokumentaristami Dominikom Spritzendorferom a Elenou Tikhonovou na tému dokumentu *Elektra Moskva*, zakotveného v dedičstve sovietskych realít. Tikhonova je Ruska, čiže Jelena Tikhonovová. Ak by sa v cudzine už aklimatizovala

a sama sa začala takto transkribovať, má na to právo. Lenže oveľa skôr ide o anglotranskripčnú úchytku na našej pôde...

Teraz je na plátnach Wajdov film *Walesa, človek z nádeje*. Keďže je v origináli, každý divák z neho desiatky ráz počuje správne znenie mena Walensa, napriek tomu ho na Slovensku nik nevysloví ani nenapíše inak než Walesa. Kým pre Vladimíra Hendricha a jeho hostí v diskusii o tomto filme na českej Vltave (21. 5. 2014) bola náležitá výslovnosť Walensa samozrejmosťou.

Táto prax, pri ktorej sa bezmyšlienkovitým prenosovým mechanizmom cez angličtinu a lahostajnosť ku konkrétnej zvukovej podobe stále deformujú slovanské mená, kde prepis do slovenčiny nikdy nerobil problémy a je aj jazykovo kodifikovaný, do podoby, do akej sa prepisujú v angloameričtine v snahe priblížiť čitateľovi ich správne znenie, naliehavo pripomenie bonmot Karla Krausa: *Nestačí nemať vlastné myšlienky. Treba byť aj neschopný vyjadriť ich.*

Tento úkaz zrkadlí všeobecne akceptované uznanie angloameričtine, z ktorej vývin objektívne urobil novodobé esperanto, za superjazyk, v ktorom má byť doma každý, čo na seba drží, a ak nie je, sám sa tým diskvalifikuje. Takže ak niekto výslovnostne skomolí Churchilla či iné anglické meno alebo slovo, zhodí sa ako ignorant. Keď skomolí ruské, poľské, francúzske či maďarské, o exotickejších ani nehovoriac, nik si to ani nevšimne.

Pritom sama angloameričtina je v tom nevinne, lebo sa (spolu s francúzštinou, ruštinou, nemčinou, so srbcinou a s mnohými inými jazykmi) odprvito vydala demokratickou cestou uprednostňovania zvukovej podoby pred písanou, a tak sa v nej ino-

jazyčné mená či výrazy prepisujú tak, aby ich domáci vyslovovali v podobe čo najbližšej pôvodnej výslovnosti.

Zato slovenčina, čeština (a ďalšie) nanešťastie od začiatku vykročili elitárskou cestou, keď sa inojazyčné výrazy preberajú v ich pôvodnej písanej podobe – zjavne s predpokladom, že každý vzdelanec by správnu výslovnosť mal poznať. Vzdelanci ju kedysi spravidla aj poznali. Dnes, keď ľudia s vysokoškolským diplomom lavínovito pribúda, ale vzdelancov v klasickom zmysle ubúda a navyše sa civilizačné okruhy neprestajne rozširujú, sa elitársky predpoklad, ktorý neplatil v plnom rozsahu nikdy, stáva totálnou ilúziou, ako dennodenne dokazujú výslovnostné kopance moderátorov, interpretov, politikov a „činiteľov“ v televízii a rozhlase. Kodifikátori jazykovedného ústavu by z toho mali vyvodiť dôsledky, lebo demokratický prístup čelných euroatlantických jazykových systémov sa dnes ukazuje čoraz adekvátnejší. Nevieť o tom, že by sa tým smerom čo len uvažovalo.

Posvietme si na niekoľko ukážok takýchto štylizovaných deformácií. Vlni nastúpil cestu po klubových, artových a „inakších“ kinách v Česku aj u nás film-esej Sophie Fiennesovej *Perverzný sprievodca ideológiou*. Protagonistom je radikálny sociálny kritik a filozof Slavoj Žižek, ktorý prostredníctvom ukážok z filmov podvracia ideologické mýty v súvislosti s dobou. Tento podnetný kulturologický čin sa však v pôvodine volá *The Pervert's Guide to Ideology*. Keďže pri voľbe názvu je bežné meniť si ich podľa domáчих potrieb, niet čo namietať, pokiaľ to zodpovedá intencii diela. Ťažko však akceptovať, ak zmena smeruje priamo proti zmyslu a svedčí o totálnom nepochopení.

Knižných či audiovizuálnych sprievodcov, najmä cestopisných, vychádzajú tisíce, je to už žáner. Zavše si však autor názov na svoj účel metaforizuje, posunie – ako Pavel Tigrid svoju rozmarne filozofickou esejou *Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu*. Fiennesová so Žižekom brnkajú na podobnú strunu, keď výraz pervert provokatívne zbavujú negatívnej konotácie, kážu nám chápať ho v zmysle *ostrovčeka pozitívnej deviácie*, aké v obdobiach totálneho konformizmu zhromažďujú pod svojou zástavou nekonformné mysle. Teda tých, ktorí síce nepatria k disidentom, čo predpokladá aktívne kroky, ale prinajmenšom postojmi sú proti. Proti väčšinovému vkusu, náladám, konzumizmu, preferenciám...

Takže ten *Perverzný sprievodca ideológiou* vôbec nie je a ani nechce byť perverzný. Je to *Sprievodca ideológiou pre devianta*, pričom deviantovi sa tu jednoznačne pripisuje pozitívna konotácia, ktorá sa s perverzným sprievodcom totálne rozchádza.

Pôvodný názov filmu Kathariny Gruzeiovej *ArbeiterInnen verlassen die Fabrik* prekladá autorka rozhovoru ako *Odchod robotníkov z továrne (znovu)* – tak isto *Kinečko*, ročník 5, č. 20, s. 7. A hoci všetky súvzťažnosti – teda odkaz na bratov Lumièrovcov aj polemické zahrotenie proti diskriminácii žien – rozhovor tematizuje, preklad názvu sa s nimi míňa. Stretnúť uprostred slova veľké písmeno, ako vidíme v *ArbeiterInnen*, je nezvyčajné. V nemčine zrkadlí gendrové jazykové boje, ktoré vyústili do retardačného stereotypu, keď sa označenia typu robotníci, študenti, konzumenti povinne menili na robotníci a robotníčky, konzumenti a konzumentky, čo sa síce rešpektovalo, ale bolo zároveň zdrojom uštipačných vtipov. Keďže to prejav objektívne zdržovalo a kostrbatilo, prišiel na svet kompromis v podobe, ako ju tu vidíme – spoločné označenie je ženského rodu, ale mužský je zastúpený odčlenením rodovej koncovky veľkým písmenom, čo uspokojuje aj gendrové bojovníčky, aj zdravý rozum. V slovenčine a mnohých iných jazykoch zdravý rozum bránil týmto žabomyším výstrelkom rozvinúť sa hneď v začiatkoch, ale spomínaný film stojí na tejto gendrovej antinómii. Aj pôvodným názvom, ktorého preklad nič z toho nevjadruje.

Recenzia na film *Kapitál* (*Film.sk* č. 1/2014, s. 24) nesie záhlavie Ten, kto berie chudobným a dáva bohatým. Je to citátový odkaz na jánošíkovskú legendu, ktorý podvratný podtext protikladu medzi romantizovaným zbojníckym ochrancom ľudu a jeho dnešným reálnym zdieračom obracia do protismeru. Taký odkaz však môže naplno vyznieť, iba ak sa v ňom zachová podoba východiska, zaťažovaného, teda takrečeno kanonizovaného ustáleného spojenia. V našom prípade spojenie znie „bohatým bral a chudobným dával“. Keď slovo sled obrátime, je to, ako keď báseň prepíšeme do prózy. Obsah ostane, citový účinok je preč.

Príklady si každý všímavý divák či poslucháč môže rozhojňovať do vôľe. A možno sa raz nájde príležitosť prispieť sem ďalšími. ◀

Amélio z Komárna a iné zázraky

► Pavel Branko (filmový publicista)

Amélia z Montmartru meets Aki Kaurismäki v Komárne – touto charakteristikou vlastného diela vkladá autor kritikovi sám do rúk interpretačný kód, čím ho súčasne odsúva do úlohy prítakávača, prípadne oponenta. Nerád len tak prítakávam, ale Kaurismäkiho duch pochopenia pre smoliarov sa nad filmom *Dobrý človek* naozaj vznáša rovnako ako zjav žičlivej, radostne pozemskej anjelskej Amélie, ktorý sa do asociáčného reťazca od začiatku priam natíska.

Od prvého záberu, ktorý sa v závere obmenený vracia už v inej funkcii a s inou výpoveďou, nastoľuje film ovzdušie pohody a ľahučkého humoru, melancholického úsmevu na pol úst. A hneď signalizuje aj časovú dvojrovnosť jemne surreálnym posunom, keď Zoltána, nášho súčasníka, v jeho hre na spomaľovanie času iných, čo sa ponáhľajú, vyzbrojí audiokazetou a posadí na babetu, odkazujúc ho tak do sféry aktuálnych *fetišov socializmu*. A len čo Zoltán šliape do pedálov, už sa pred nami odvíja panoráma dvojníka slovensko-maďarského Palánku, zmeneného desaťročiami. Kým Zoltán na svojej babete prejde mesiečkom od lemu opustených rozvalín a rárohov cez zelené sídliskové lúky až po minicentrum pripučené hypermarketom, odľahčené krčmičkou povýšenou na pub a zároveň zamorované syntetizátorovou agresiou bezdomovectva, rozhostí sa v nás jeho slnečné južanské ovzdušie a súčasne vystúpi do popredia niekoľko aktérov, každý čímsi

ozvláštnený. Sme tu zrazu doma, tak ako u Felliniho v jeho reminiscenčne prežiarovaných návratoch, ibaže tu sme vo svojsky posunutej, pritom vôbec nie optimistickej prítomnosti. Prítomnosti členej a zároveň scudzovanej, persiflovanej a ironizovanej heroldmi-ohlasovateľmi, ktorí akoby sa sem zatúlali z alžbetínskeho javiska, aby nás náhodou nepremohlo pokušenie vžiť sa, vcítiť sa.

Ono je to s vcitovaním či stotožňovaním sa beztak ťažké, lebo po Zoltánovej havárii, keď anjel umierajúcemu ponúkne druhú šancu, žije príbeh už nie iba v dvoch prelínajúcich sa časových rovinách, ale aj v dvoch svetoch – tom akože reálnom a Zoltánovom kváziireálnom, pričom o termínovom noži na krku vieme my diváci, ale nie postavy deja. Nôž na krku, to je vzorec z rozprávky, kde sa vždy kladú tri úlohy či tri podmienky, prípadne ponúkajú tri želania – tu za tri dni priniesť trochu šťastia do života troch ľudí. V tom svete ovládanom biznisom na malomestský spôsob aj snami

na malomestský spôsob a navyše podfarbenom národnostnými prekárkami je príležitosť plno, každý tu má svoje traumy aj ťažko splniteľné sny, s ktorými by si empatická šikulka Amélia možno aj poradila. Lenže Zoltán je popri dobráctve a usilovnej snahe trochu aj chmuľko, takže sa zavše zmení na slona v porceláne, a tak nečudo, keď pri skladaní účtov sám musí uznať, že neuspel. Lenže pozemská anjelka, ktorá s gustom schrúme klobásu, nie je dogmaticka a navyše má aj ako režisérka svoje právomoci. A tak hoci ťarbák princ z rozprávky pri uloženej úlohe pohorel a mal by teda pykať, anjelka-režisérka prehodí výhybku na koľaj happy endu a po kaurismäkiovsky uplatní zhovievavosť, akceptujúc človeka ako krehkú nádobu, kde si už snaha zaslúži odmenu alebo aspoň odpustenie trestu.

Tak happy end polemizuje s ideológiou úspechu a súťaže. Odohráva sa v prostredí ohraničenom hypermarketom ako embléom tejto psycholó-

gie a životmi ľudkov, ktorí hypermarketom síce prechádzajú a zavše v ňom prežívajú svoje traumy, ale psychológovi a životným štýlom sú kdesi mimo, vedľa či za. Žijú si skôr v rytme variácie Palánku, ibaže už presadeného do reálneho kapitalizmu, kde každý vo svojej anachronii a každý po svojom skôr rojčí, než aby sa vzchopil na niečo reálne. Tak naozaj podniká čosi pre svoj úspech jedine reklamne elegantný a k ľuďom totálne hluchý papaláš-kandidát, smutno-smiešna karikatúra zápasu o miesto na slnku v prostredí, ktorému najväčšmi záleží na voľnom južanskom životnom rytme, takže cudzorodý prvok vylúči.

Toľko rámeč. Lenže štavu dáva rámco to, čo sa v ňom deje, postavy, ktoré ho zaľudňujú v situáciách ponúkaných príbehom, a herci, ktorí im dajú plastiku a vierohodnosť. Autorská schopnosť uvidieť veci z nečakanej strany v polohe poetického pohľadu do všedného dňa, švihnutého mierne do absurdna, rozkladá príbeh do množstva pre-

važne dobre vypointovaných gagov, bezslovná demontáž krčmičky a jej rozprávková revitalizácia zas evokuje deštrukčný stoický humor americkej grotesky. Attila Mokos v takmer busterkeatonovskom štýle doťahuje svoje hypermarketové gagové etudy do presného vyznenia, pričom ako otec sa zas prezentuje kontrastne ako figúra z taliansky ukričanej komédie, prenesenej do hečkovského Vlčindola. Podobne je to s ďalšími postavami, kde každá má svoju priebežnú nótu, svoju traumatu aj svoj tik, ale každá zároveň prezentuje ako spoločný motív čosi zo skepticizmu a z melancholického humoru mentality maďarsko-slovenského rozhrania. Tak spoza sociálnokritickej nóty vystupuje hrejivá recesia autorského pohľadu, vyvolávajúca pobavenie a chápaný úsmev.

Pravda, študentský film charakterizuje z povahy vecí gejzír nápadov, proti ktorému stoja problémy s realizáciou. Aj na tento film to platí. Nie všetky nápady sú dotiahnuté do plnozvučného vyznenia, rozťahavý koniec papaláškovej kortešačky

dokonca akoby vypadal z poetiky celku. V hľadanej by sa dalo pokračovať, sú viditeľné voľným okom, no sú v rámci prínosu nepodstatné. Podstatné je, že tu vstupuje na scénu autor s presným videním a so svojráznou poetikou, s talentom inšpirovať hercov, aby zo seba vydali práve to, čo si žiada kontext, a so vzácnym darom rozpoznávať komické stránky banality bez toho, aby postavíčky svojho malého teatra mundi zhadzoval. Nevykročil totiž v protimeštiackych stopách ani ságy českých Homolkovcov, ani ironicky grotesknej absurdity Formanovho hasičského bálu, skôr hľadá vzory v polohe clairovskej empaticky úsmevnej charakterokresby a u nás vo sfére pocitového filmu, ozvláštneného žičlivým nadhľadom, a v komickom nasvietení. Je to dosť vzácna kombinácia vlôh a môže v zobrazovaní doby, ktorá človekovi miliónu veľa šancí nedáva, priniesť nečakane svojské plody, veselšie než skutočnosť, z ktorej vyrastajú. ▲

Dobry človek (Slovensko, 2013) **_RÉŽIA:** Csaba Molnár **_SCENÁR:** Cs. Molnár, Emese Varga **_KAMERA:** Lukáš Teren **_STRÍH:** Viktória Forró, Cs. Molnár **_HUDBA:** Marián Zavarský **_HRAJÚ:** László Jakubecz, Éva Bandor, Attila Mokos, Géza Benkő, István Olász a iní **_MINUTÁŽ:** 62 min. **_HODNOTENIE:** ●●●● **_JÚLOVÉ PROJEKCE FILMU V KINE LUMIÈRE:** 4. 7. (19.15), 6. 7. (19.00), 7. 7. (19.00)

■ FOTO: Film Europe

Krok navyše

► **Jana Dudková** (autorka pôsobí v Ústave divadelnej a filmovej vedy SAV)

Krok do tmy patrí medzi tie filmy Miloslava Luthera, ktorými si získal špecifické miesto v ponovembrovej slovenskej kinematografii: nie je to rozprávka, nie je to satira na súčasnosť ako **Štek** ani životopisný film, cez ktorý sa lámu „velké dejiny“, ako **Svedok umierajúceho času** alebo **Zabudnite na Mozarta**, ale nie je to ani pokus o príspevok k súčasnému mestskému filmu ako **Tango s komármi** – je to poctivo a profesionálne zvládnutý „klasický“ film o traumách kolektívnej minulosti.

Práve vďaka tomuto druhu filmov sa Luther stal dôležitou alternatívou k nezvládnutým pokusom o naratívne inovácie či komerčný populizmus po roku 1989. Od *Chodníka cez Dunaj* cez *Anjela milosrdenstva* až po *Útek do Budína* sa mu v tomto štýle podarilo nakrútiť len tri filmy pre kiná. *Krok do tmy* na ne nadväzuje aj ich prekračuje, obsahuje viacero odkazov na snahu o nadviazanie kontinuity režiséra so samým sebou. Podobne ako prvý Lutherov dlhometrážny (ešte televízny) film *Ráno pod mesiacom* je aj nová snímka založená na próze Alfonza Bednára. No predovšetkým, *Krok do tmy* je filmom, na ktorý sme roky čakali, a to paradoxne aj napriek tomu, že práve päťdesiate roky boli v slovenskej kinematografii pomerne frekventovanou témou (po roku 1989 sa ich objavilo niekoľko, napríklad *Keď hviezdy boli červené*, *Právo na minulosť* či *Tábor padlých žien*). *Krok do tmy* je z nich najkomplexnejší, zároveň je to však ďalší prípad

filmu, na ktorom sa odrazila dĺžka jeho prípravy, v pozitívnom aj negatívnom zmysle.

Ide totiž o film, v ktorom je do hry zapojené komplexné chápanie doby, keď v živej pamäti ešte fungujú osobné zlyhania a víťazstvá z čias druhej svetovej vojny (pre istotu zastúpenej dvomi „velkými“ témami – holokaustom a Slovenským národným povstaním), ale na druhej strane sa už hlási kompromisnosť novej éry (najmä v podobe odkazov na ideologické školenia, vznik tajných služieb a „prekladania“ usporiadaného rodinného života neverejnosti). Takáto komplexnosť je pre slovenský film nezvyčajná, no hoci je viac než žiadaná, zdá sa, že by filmu pomohla dodatočná dramaturgická úprava, zacielená najmä na odstránenie prebytku motívov či vysvetľujúcich dialógov. Akoby aj stabilnému scenáristickému duu Luther – Puobiš chýbal tretí člen, ktorého kedysi predstavovali také mená ako Vladimír Körner, Martin Bútora či Martin Porubjak.

Osemročné prípravy filmu okrem toho znamenajú, že začal vznikať v situácii, keď bol v slovenskej kinematografii pocíťovaný hlavne nedostatok schopnosti pochopiť národné dejiny aj s ich nepríjemnými a ambivalentnými aspektmi. V čase, keď „dejiny“ ostávali zastúpené legendami à la *Jánošík*, *Cyprián* a *Bathory* a Povstania sa dotkol jeden jediný projekt – *Rozhovor s nepriateľom* –, mohol byť *Krok do tmy* zásadným filmom. Dnes, keď má medzi kritikmi úspech najmä festivalový minimalizmus a rodová hybridita a na druhej strane si diváci často vystačia s rýchlo nakrútenými, profesionálne nedokonalými výtvormi podporenými dobrou teasingovou a marketingovou kampaňou, je *Krok do tmy* istým vybočením z nastúpenej cesty. Do kín sa navyše dostáva v nepohodlnom načasovaní, keď uvedeniu v multiplexoch hlavného mesta bráni zmluva s RTVS, ktorá síce do projektu vstúpila až dodatočne, no film chce uviesť v kontexte blížiacich sa osláv SNP (teda menej ako štyri mesiace po kino-premiére).

V akom zostrihu sa film objaví na televíznych obrazovkách, nie je ešte jasné (v minulom čísle *Film.sk* režisér filmu avizoval tlak na odstránenie „vulgarizmov“, tie však len aktualizujú slovné prejavy postáv do súčasnej podoby, ktorá ich robí živšími a aspoň čiastočne pomáha narušiť istú anachronickosť celkového poňatia dialógov ako prostriedku na osvetľovanie historických okolností a motivácií postáv). Navyše, marketingová kampaň filmu zatiaľ počíta s modelom, ktorý sa veľmi neosvedčil: plagát k filmu exploatuje postavu stvárnenú Markom Igondom, ktorý je obkolesený dvomi ženskými postavami, čím nevdojak pripomína často kritizovanú kampaň k filmu *Miluj ma alebo odíď*. Motto na promo vizuáloch podobne ako v prípade spomenutého filmu, a dokonca ešte explicitnejšie, stavia do popredia erotické motivácie hlavných postáv – hoci v príbehu je toho v hre viac. Vizuály sú tentoraz vkusnejšie ako pri filme Mariany Čengel Solčanskej a aj presnejšie korešpondujú s obsahom filmu, no zdá sa, že *Krok do tmy* by si zaslúžil premyslenejšiu kampaň, ktorá by dokázala vyzdvihnúť jeho silné stránky a priblížiť ho k adekvátnemu publiku. Film totiž v prvom rade ponúka na slovenské pomery stále neobvykle otvorený postoj k prepojeniu Povstania s Vŕňazným februárom. Tieto dve udalosti sa často chápali osve, ako udalosti, ku ktorým sa treba vracieť bez snahy o prepojenie individuálnych osudov niekoľkonásobne vy-

stavovaných skúškam etiky len v priebehu necelej dekády. Príbeh *Kroku do tmy* kontinuitu týchto osudov neustále zdôrazňuje, spolu s nejednoznačnosťou pozitívnych vlastností jednotlivých postáv.

Namiesto retronostalgie, stále prítomnej v dieľach, ktoré na obdobie komunizmu nazerajú len cez prizmu jednotlivito vybraných prejavov komunistickej kontroly (*Muzika, ešteBák*), má *Krok do tmy* menej priehľadnú ideológiu. Nesnaží sa vsugerovať dojem dávno prekonanej neslobody, vyšperkovanvej príjemným spomínaním na niekdajšiu módu. Kamera Igora Luthera, ktorý nahrádza režisérovho dlhodobého spolupracovníka Vladimíra Holloša, používa osvetlenie a kompozíciu obrazov tak, aby vynikla všadeprítomná ošumelosť. „Budovateľské“ päťdesiate roky sú nie príliš nápadne sprevádzané náznakmi nedobudovanosti a rozkladu: omietka padá, výťahy nefungujú, pančušky, ktoré by mali zväzdať, nepriľiehajú. Ako alternatíva k nostalgickému fetišizmu je tento druh pohľadu mimoriadne vítaný. Problematickým konceptom pri tradične naratívnom spôsobe spracovania národných tráum však ostáva fakt, že ide o diela, ktorých úlohou je prostredníctvom katarzie priviesť diváka k zmiereniu – nakoniec, čosi podobné sugeruje aj režisér vo svojich vyjadreniach, v ktorých zdôrazňuje akt *vyrovnania sa* s minulosťou. Dnešná doba by zniesla viac konfrontácie a šoku než záverečnú žánrovo uchopenú (demonštratívny utrpením postáv katalyzovanú) zmierlivosť. Špecifickým problémom filmu *Krok do tmy* však nie je, že by bol príliš tradičný. Je to skôr fakt, že diváka valcuje informáciami na viacerých frontoch a ani tradične uchopená filmová hudba, ktorá má pomôcť divákovi prekĺznuť filmom od začiatku do konca, nezaručuje, že sa pri tom nebude aj nudiť.

Keď sme pri hudbe, použité sú najmä fragmenty skladieb Vladimíra Godára, ktoré nevdojak evokujú filmy Martina Šulíka z prelomu tisícročí – keď sa takisto pokúsil o vytvorenie obrazu krajiny trpiacej otrasy veľkých dejín. Jeho pohľad bol zmierlivý a náznakovitý, o to viac pri výbere jednoduchých akordov Godárovej hudby, ktorú si zvyčajne spájame práve s ním, vynikne Lutherov pohľad, drsnejší a omnoho viac bazírujúci na zlyhaniach a krutosti jednotlivcov, ktorí veľké dejiny spolutvorili. No zatiaľ čo Luther je menej kompromisný ako ktorýkoľvek z aktuálne tvoriacich slovenských režisérov, je aj dosť ilustratívny a do filmu sa snaží dať priveľa silných príbehov a priveľa okolností vysvetliť. Ku

skutočnej gradácii prichádza až približne v poslednej štvrtine filmu, keď nehoda v nefunkčnom výťahu môže donútiť aj diváka trpieť spolu s postavami. Pokračovanie filmu si však už takúto dôveru nevyvíja – okrem iného aj preto, že utrpeniu postáv sa verí veľmi nedá.

Výkon predstaviteľa hlavnej mužskej postavy je práve pri tomto druhu scén nadmieru teatrálny, dikcia niektorých hercov, bohužiaľ, aj tých v hlavných úlohách (Monika Haasová), je zas miestami málo presvedčivá. Práve vo filme režiséra, ktorého sila bola vždy vo výbere a vedení hercov, sú takéto nedostatky na škodu – popri už štandardne dobrom Attilovi Mokosovi či Kristýne Bokovej vynikajú civilným, ale presvedčivým výrazom hlavne niektorí herci v epizódnych rolách (napríklad Miroslav Donutil, Ady Hajdu i Lucia Jašková).

Krok do tmy vznikol dlho, no paradoxne by mu pomohlo, keby mu bol dopriaty aj čas či prostriedky na prípravu vhodnej distribučnej stratégie, ale i lepšej dramaturgickej úpravy, prispôsobenej dobe, ktorá veľkým a vážne mysleným gestám nepraje. Pritom ide o film, ktorý si zaslúži nielen divákov, ale aj diskusiu. Hoci sa už zrejme nikdy nevráti čas, keď táto diskusia bola akútna a keď by *Krok do tmy* mohol zmeniť tvár slovenskej kinematografie, nemalo by sa stať, že tento film sa divákom stratí. V čase, keď na Slovensku funguje nedôvera tak ku komerčným projektom, ako aj k sociálnym drámam, keď sa hovorí o tom, že slovenský film stále nie je schopný vymaniť sa zo svojej nevedomej proročimnej – alebo naopak, povrchno globalizačnej – ideológie, je diskusia o reprezentácii nielen súčasnosti, ale aj dejín mimoriadne potrebná. Aj preto je presúvanie pozornosti na rozmanitosť žánrových prvkov v traileri (s dôrazom na erotický film, akčný vojnový film a psychologickú drámu – v tomto poradí) rovnako neadekvátne ako zdôrazňovanie iba erotického prvku v ďalších promo materiáloch (napr. oficiálny slogan), odkiaľ sa dostal aj do niektorých recenzií.

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0797-12. ▲

Krok do tmy (Slovensko, 2014) _RÉŽIA: Miloslav Luther _SCENÁR: M. Luther, Marián Puubiš _KAMERA: Igor Luther _STRIH: Barbora Paššová _HRAJÚ: Marko Igonda, Monika Haasová, Kristýna Boková, Miroslav Donutil, Ady Hajdu, Péter Nádasdi, Attila Mokos a iní _MINUTÁŽ: 120 min. _HODNOTENIE: ●●● _JULOVÉ PROJEKcie FILMU V KINE LUMIÈRE: 1. 7. (20.15), 3. 7. (18.00), 5. 7. (20.00), 6. 7. (20.20), 13. 7. (20.30)

■ FOTO: Continental film

Pády a prešľapy

► Roberta Tóthová (absolventka scenáristiky na FTF VŠMU)

Česká sociálna dráma *Cesta ven* zobrazuje snahu hrdinov nájsť slušné a spoločensky prijateľné východisko z bludiska prekážok, ktoré ich nútia porušiť zásady, zákon a zaprieť svoju ľudskosť.

Autor scenára a režisér Petr Václav spracoval problematiku rómskej menšiny v súčasnom Česku. Žaneta je mladá matka žijúca so svojím druhom Davidom v relatívne slušných pomeroch, v štandarde strednej triedy. Situáciu skomplikuje Davido-va náhla strata zamestnania a následná neschopnosť nájsť si prácu. V danom momente sa mu javí ako jediné východisko z existenciálnych problémov zločin. Zásadová Žaneta sa aj za cenu nepohodlia a neistoty rozhodne od druhu odísť. Odhodlaná dokázať, že je možné prežiť aj „slušne“, naráža na realitu, kde ideály a poctivosť nenachádzajú živnú pôdu.

Petr Václav sa usiloval o autenticitu, je minimalistický vo využívaní hudby, vo vedení (ne)hercov, vo všetkých smeroch sa film riadi heslom „menej je viac“. Je strohý a dôsledne realistický. Atmosféra a emócie vychádzajú z postáv a dramaticky vyhrotených scén, ktoré sú silné a nepotrebujú externé zvýraznenie. Dej filmu je zasadený do menšieho českého mesta a tvorcovia pracujú s industriálnou estetickou vizuálnou smogu – všadeprítomné plagáty, reklamy, herne a záložne výtvarne charakterizujú dobu. So „škaredosťou“ prostredia kontras-

tujú sympatické tváre hlavných hrdinov.

Tradičná rómska súdržnosť sa rozpadá pod ťarchou individuálnych problémov jednotlivých postáv, tie však majú rovnakého menovateľa – peniaze. Paradox definuje sociálny systém, ktorý hrdinom zväzuje ruky v snahe zaplatať diery a zamedziť tak zneužívaniu zo strany rómskej menšiny. Hrdinom sa pod tlakom vonkajších okolností, ktoré nie sú schopní ovplyvniť, rúca dosiaľ vybudované zázemie. Byt, ktorý sa počas príbehu vyprázdňuje, znázorňuje postupný úpadok vzťahov, keď sa „my“ rozdeľuje na „ja“ a „ty“. Postavy podliehajú determinizmu, vykorenení hrdinovia obiehajú elipsu svojho zmätku, každý krok sa zdá ako prešľap do ešte hlbšej tmy. Túžia po istote a domove, no pri tlačením systémom a neschopnosťou vstať na vlastné nohy sú nútení hľadať cestu von.

Petr Václav postavy neľutuje, nevytvára emocionálny nátlak. Zachováva si odstup a pozerá sa na problematiku z rôznych uhlov, tak aby sme boli schopní vytvoriť si vlastný názor. Rovnakým zúfalstvom ako rómski hrdinovia je postihnutý aj politický systém, ktorý sa všemožne snaží narovnať

chrbát štátu a eliminovať priestor na zneužívanie svojej „dobroty“, na čo doplácajú „nevinní“. *Cesta ven* nastoluje dve možné východiská a obe sú vo výsledku neplatné. Vedľajší motív, ktorý sa sústreďuje na luxusnú rómsku prostitútku Andreu, definuje cestu zločinu ako mylnú. Andrea podstupuje za cenu finančnej istoty emocionálne i morálne útrapy. Žaneta je silný charakter, zásadovosť jej nedovolí podliezať prekážky aj napriek tomu, že každým „čistým“ rozhodnutím sa prepadáva do väčšej biedy.

Film je dôsledný v rozvíjaní hlavnej témy, vedľajšie postavy a motívy ju logicky prehĺbujú a zároveň slúžia ako mapka, ktorá ukazuje variácie života rómskej menšiny v Čechách. Od bohatých Rómov (zväčša balansujúcich na hrane zákona) cez tých slušných, ktorí sa snažia „zapadnúť“ (pracujú a platia dane), až po smutnú realitu geta.

Ani jedna z možností sa nejaví ako východisko. Filmu výrazne prospelo, že od prvotného námetu po uvedenie do kín uplynul relatívne krátky čas –

dva roky. Odrazilo sa to v aktuálnosti a nástojčivosti témy, ktorá sa vyhocuje najmä vo východoeurópskych krajinách, pričom film nedefinuje problém ako výhradne rómsky, ale príslušnosť k menšinovému etniku je nosným dramatickým pozadím, na ktorom autor stavia sociálnu drámu, a zároveň zaručuje filmu punc exotickosti vo vzťahu k zahraničnému divákovi.

Dramaturgia je do istej miery rozvláčna, občas sa spolu s hlavnými hrdinami ocitne v slepej uličke, z nej však Václav šikovne nachádza skrytý východ a dej prirodzene graduje. Film sa končí neurčito, neprináša katarzný účinok, je však metaforou – život hrdinov pokračuje v bludnom kruhu. Ani prekročenie hraníc, či už ľudských, alebo geografických, nepredstavuje skutočnú cestu von... *Cesta ven* je film zvládnutý na európskej úrovni a dosahuje kvality britských sociálnych drám. ▲

Cesta ven (Česko, 2014) _SCENÁR A RÉŽIA: Petr Václav _KAMERA: Štěpán Kučera _STRICH: Florent Mangeot _HRAJÚ: Klaudia Dudová, David Ištok, Natália Hlaváčová, Mária Ferencová-Zajacová, Milan Cífra a iní _MINUTÁŽ: 103 min. _HODNOTENIE: ●●●●
_JÚLOVÉ PROJEKcie FILMU V KINE LUMIÈRE: 4. 7. (20.00), 5. 7. (18.00), 6. 7. (18.30), 9. 7. (18.00), 12. 7. (16.30), 23. 7. (18.00)

Vířavý film *Cesta ven* • FOTO: Aerofilms

Vtedy na Art Film Feste

► Jaroslav Hochel (filmový publicista)

Art Film Fest sa vo svojom 22. ročníku (21. – 27. 6.) vrátil k podobe spred dvoch rokov, teda s ťažiskom v Trenčianskych Tepliciach. (Táto zmena azda súvisí s rýchlym koncom vlaňajšej nezištnej pomoci istého trenčianskeho hotela.) V „domovskom“ kúpeľnom meste sa medzitým nezháľalo: kino Prameň privítalo návštevníkov novými sedadlami (banalita? ak tam sedíte päťkrát za deň, rozhodne to oceníte) a pribudla digitálna projekcia v Kúpeľnej dvorane.

Pomer premietacích priestorov bol tentoraz 2 : 4 v prospech Trenčína. Zmenila sa však stratégia programovania filmov, vďaka ktorej poskytovali obe mestá takmer rovnocenné možnosti. Veľa filmov sa uvádzalo v oboch mestách, čo bolo ideálne pre tých, ktorí veľmi neoceňujú presúvanie kyvadlovou dopravou. Iná vec je, či účastníci ocenili nový systém rezervácie vstupov na predstavenia, ktorý v podstate popiera princíp rezervovania.

V súťaži hraných filmov sa stretlo 11 titulov, ktoré už prešli ohňom významných festivalov. Porota udelila hlavnú cenu Modrý anjel česko-francúzskemu filmu *Cesta ven* režiséra Petra Václava, príbehu mladej Rómky, ktorá sa úporne snaží nájsť východisko z ťaživej sociálnej situácie. Neherečka (!) Klaudia Dudová získala cenu za ženský herecký výkon. Cena za najlepšiu réžiu pripadla mexickému režisérovi Fernandovi Eimbckemu za jeho tretí film *Sendvič Klub* (tu si dovoľujeme použiť tretiu, vlastnú verziu nesprávne prekladaného titulu). Tvorca známy aj našim klubovým divákom (*Kačacia sezóna*) ponúka minimalistickú štúdiu erotického prebúdžania pätnásťročného chlapca, ktorý trávi prázdniny s matkou v prímorskom letovisku. Porota udelila ocenenie za herecký výkon aj Maríi Renée Prudencio v úlohe matky. Cenu za mužský herecký výkon dostal zaslužený Eddie Marsan za

úlohu v britsko-talianskej snímke *Tichý život* režiséra Uberta Pasolinioho – brilantne v nej stvárnil postavu čudáka a dobráka, ktorý organizuje pohreby ľudí, čo nemajú žiadnych príbuzných. Zvlášť neuznanie poroty a Cena primátora mesta Trenčianske Teplice sa ušli nórskeho filmu *List kráľovi* – režisér kurdskeho pôvodu Hisham Zaman v ňom mozaikovitou rozpráva o utečencoch, ktorí prichádzajú do hlavného mesta vykonať veci dôležité pre ich život. Ďalšie Zvláštne uznanie získal česko-francúzsky film *Zabiť človeka* režiséra Alejandra Fernández Almedrasa, štúdia muža, ktorý sa „nedobrovoľne“ stane vrahom, ale výčitky svedomia ho dovedú k priznaniu. Cenu primátora mesta Trenčín si odniesol ukrajinský film *Klan* režiséra Myroslava Slabošpyckého, bezdialógový príbeh z prostredia internátnej školy pre nepočujúcich.

V súťaži krátkych filmov zvíťazila spomedzi 35 titulov kanadská hraná snímka *So sklonenou hlavou* režiséra Maxima Giroux, ktorý porota ocenila za „podmaňujúco nádherný filmový výraz, poetiku ženskosti, s tichou nástojčivosťou odhaľované emócie“. Zvláštne uznanie udelila nórskeho, takisto hraného filmu *Peniaze späť, prosím!* režiséra Evena Hafnora „za výrazovú strohosť s riadenou dávkou humoru“.

Celý rad pozoruhodných filmov ponúkli nesúťažá-

né programové sekcie. Z Európskych zákutí k nám tak doputovali nové filmy Kena Loacha (*Jimmyho tančiareň*), Romana Polanského (*Venuša v kožucho*), Kornéla Mundruczóa (*Biely boh*) či Antona Corbijna (*Najhladanejší muž*). Prijemným prekvapením však môžu byť aj menej známe mená: kým Nór Erik Poppe obsadil do hlavnej úlohy filmu *Tisíckrát dobrú noc* hviezdnu Juliette Binoche, ktorá skvele zahrala postavu vojnovéj fotografky, ruský *Ešte jeden rok* (r. Oxana Byčkova), psychologická štúdia mladého manželského páru a jeho problémov, bol pozoruhodný aj s neznámymi hercami. Počas cesty Okolo sveta sa na AFF „zastavil“ napríklad Kim Ki-duk s kontroverzným filmom *Möbius* či herec James Franco so svojím režijným filmom *Boží človek*. Pod formulku „filmy nielen o láske a anarchii, ale hlavne o láske k filmu a o anarchickom používaní filmových výrazových prostriedkov“, týkajúcu sa sekcie Láska a anarchia, sa zmesili snímky takých tvorcov ako Lukas Moodysson (*Sme najlepšie!*), Alexej German (*Je ťažké byť bohom*) či hviezdy ázijských kinematografií Tsai Ming-liang (*Túlaví psi, Cesta na západ*), Hong Sang-soo (*Haewon, dcéra nikoho*) a Apichatpong Weerasethakul (*Mekong Hotel*). Mladých milovníkov komerčnejšie ladených filmov opäť potešili ázijské Prísľuby z Východu a poklesnuté žánre v Nočnej prehliadke, tentoraz vrátane slovenského amatér-

skeho filmu *Socialistický Zombi Mord*. Variabilné sekcie predstavoval profil britského režiséra Alana Clarka (1935 – 1990), predstaviteľa sociálneho realizmu, ktorý pracoval prevažne pre televíziu, a sekcia Vojna a film, súvisiaca s okružnými výročiami späťými s oboma svetovými vojnami.

Slovenským filmom patrila aj samostatná sekcia, ktorá ponúkla popri distribučných tituloch i novinku v podobe *Prvého slovenského hororu*, hraneho dokumentu o tom, ako sa nepodarilo vyprodukovať film *Fabrika smrti: mladá krv*. S domácou kinematografiou súvisí aj udeľovanie ocenenia s širším slovenským názvom Film Europe Award, ktoré získali tvorcovia krátkometrážneho filmu *Výstava* Peter Begányi a Andrej Kolenčík za úspešnú reprezentáciu slovenského filmu v zahraničí.

S Art Film Festom neodmysliteľne súvisí aj ocenenie Hercova misia, ktoré festival tentoraz udelil Ivanovi Trojanovi a Claudii Cardinale – v jej osobe sa podarilo vrátiť do Teplíc ten ozajstný hviezdny lesk, započatý kedysi menami ako Sophia Loren či Gina Lollobrigida. Ale povedzme si to na rovinu: hviezdny lesk je navonok atraktívny, ale pre kino-fila zasa nie až taký dôležitý. Dôležitých je tých 133 filmov, ktoré sa tu dalo vidieť za tých sedem dní. Vlastne nedalo, lebo fyzické možnosti jednotlivca sú obmedzené. Bohužiaľ. A chvalabohu. ▲

Art Film Fest 2014 • CELKOVÝ ROZPOČET FESTIVALU: 650 000 eur • PODPORA AUDIOVIZUÁLNEHO FONDU: 145 000 eur

Claudia Cardinale na Moste slávy v Trenčianskych Tepliciach • FOTO: Art Film Fest/Radovan Stoklasa

Fest Anča v krajine zázrakov

► Zuzana Sotáková

Žilina po siedmy raz hostila Medzinárodný festival animovaného filmu Fest Anča (18. – 22. jún) a jej program vyzval na cestu naprieč celým svetom i históriou animovaných diel.

Fest Anča by sa mohol pokojne volať aj Fest zázrakov. Zázračná je totiž atmosféra, v ktorej vonia láska k animácii a k filmu v každom kúte, zázračne pôsobia aj stretnutia na Stanici Záriečie, kde môže vedľa vás pokojne sedieť na pive zahraničný hosť festivalu a rozprávať o tom, že sa mu veľmi páčil film *Sneh* Ivany Šebestovej, a zázračné sú, samozrejme, aj zážitky z filmového plátna.

Prvých divákov vítal výber toho najlepšieho z minulého ročníka festivalu a naznačil, že pre tohtoročné súťažné filmy bude latka zdvihnutá dosť vysoko. Žiadne podliezania sa však nekonali, opäť sa premietali snímky, ktoré dokázali vtiahnúť do jedinečnej atmosféry animovaného filmu a vyvolať smiech, obdiv či zimomriavky. A niekedy aj nechápavé pohľady.

Súťaže krátkych filmov či videoklipov dali miestami zabrať, ale kto sleduje animovanú tvorbu, nebol prekvapený, keď sa mu pred očami masakrovali kreslené postavičky alebo mu zrak atakovali farebné vizualizácie na hranici vnímateľnosti. Výživnejšie však pôsobili celovečerné filmy. Hoci sa pred Fest Ančou hovorilo najmä o vizuálnej konverzácii Michela Gondryho s Noamom Chomskym (*Je vysoký muž šťastný?*) alebo o filme *Chlapec a svet* (r. A. Breu), my sme sa zastavili na menej propagované snímky. Jednou z nich bola *Shirley – Vízia reality*, ktorej režisér Gustav Deutsch vytvoril zaujímavý dialóg medzi filmom a výtvarným umením. Zasadene je do reálií moderných amerických dejín v období od začiatku tridsiatych do polovice šesťdesiatych rokov a rámcovaný je trinástimi obrazmi známeho amerického výtvarníka Edwarda Hoppera. Tie ožívajú na filmovom páse a nútia rozmýšľať, čo je vlastne realita a do akej

miery sa hrajú s jej vytváraním filmoví tvorcovia.

S vnímaním sa pohrali aj tvorcovia prvého slovenského experimentálneho 3D filmu *Kuku 3D* (r. H. Žucha a K. Jakobová). Krátky príbeh o detských víziách a inšpiratívnom pátraní po tajomstvách ukrytých pod povrchom navonok obyčajných vecí bol ideálnym pre toto slovenské prvenstvo. A hoci film vznikol tri roky a neobišli ho rôzne problémy, výsledok stál za to. Škoda, že si ho neprišlo pozrieť viac divákov.

Prívlastkom inovatívny treba označiť aj najstarší zachovaný animovaný celovečerný titul nemeckej režisérky Lotte Reiniger *Dobrodružstvá princa Achmeda* z roku 1926, ktorý v predposledný večer festivalu navodil čarovnú atmosféru vystrihnutú z papiera. Zážitok bol o to intenzívnejší, že slovenský hudobník Dalibor Kocián (známy aj ako Stroon) k nemu skomponoval hudbu a naživo ju zahrál počas premietania. Tu sa ukázalo, že poctivá práca spojená s láskou k filmovému remeslu, ale aj istá dávka odvahy dokážu vytvoriť nadčasové dielo, ktoré funguje aj o takmer storočie neskôr. A podobne fungovalo aj premietanie ranej ukrajinskej animácie sprevádzané opäť živou hudbou v podaní producenta Karaoke Tundra.

Siedmy ročník Fest Anče aj vďaka paralelnému podujatiu Game Days, venovanému tvorbe počítačových hier, diskusnému fóru We Need To Talk About Animation, kde sa študenti stretli v živom rozhovore s pedagógmi, či Pitching fóru, v ktorom diskutovali tvorcovia so slovenskými inštitúciami, naznačil, že sa ešte stále má kam posúvať a rozvíjať. A to nadšenie, vďaka ktorému si slovenský animovaný film získava renomé doma aj v zahraničí, je skutočne zázračné. ▲

VÍŤAZNÉ FILMY 7. ROČNÍKA FEST ANČE

Anča Award ..... **Záver** (Coda, r. Alan Holly)

Anča Student Award ..... **Niekde tam** (Somewhere, r. Nicolas Ménard)

Anča Video Music Award .... videoklip **Mañana forever** pre formáciu Bonaparte (r. Benjael Halfmaderholz)

Anča Slovak Award ..... **Fongopolis** (r. Joanna Kožuch)

■ CELKOVÝ ROZPOČET FESTIVALU: predbežne 93 700 eur (skutočné náklady zatiaľ nie sú vyčíslené) ■ PODPORA AUDIOVIZUÁLNEHO FONDU: 40 000 eur

Kongres FIAF v Skopje

Vo filmovom archíve Kinoteka na Makedonija v Skopje sa od 4. do 10. mája konal 70. kongres Medzinárodnej federácie filmových archívov (FIAF). Témou sympózia, premietaných filmov aj sprievodných podujatí bolo obdobie prvej svetovej vojny. Časť príspevkov sa zameriavala na „odľahlejšie“ udalosti východného frontu (Balkán) či na súdobú Mexickú revolúciu. Zdôrazňovala sa pritom cenná práca vojnových kameramanov. Filmový materiál sa stal etablovaným materiálom pre historický výskum, skladajú sa zachované filmové fragmenty, ktoré nie sú dokumentačne zaradené a už to si vyžaduje samostatný výskum, nehovoriac o citlivom vnímaní propagandistických tendencií niektorých diel. Na kongrese sa premietali zreštaurované snímky z jednotlivých archívov FIAF. Medzi nimi aj titul *Nerves* (r. R. Reinert, 1919), ktorý vznikol v počiatočnom období nemeckého expresionistického filmu a ako jeden z mála ukazuje nielen metaforicky, ale aj priamo vzťah temných stránok duše a šialenstva vojnových udalostí. Osobitnou kapitolou bola prezentácia tvorby bratov Janakiho a Miliona Manakiovcov, prvých kameramanov na Balkáne.

Súčasťou podujatia bolo aj fórum na tému ako kombinovať uchovávanie audiovizuálneho dedičstva na analógových kópiách a digitálnych kópiách, a predovšetkým ako čo najadekvátnejšie zachovať pre ďalšie generácie vedomosti o správaní sa analógového záznamu. Pri prezentácii činností dokumentačnej komisie FIAF bol v rámci príkladov informačných systémov v krátkosti prezentovaný a pozitívne hodnotený aj projekt SFÚ – informačný systém SK CINEMA.

Najemotivnejším momentom kongresu sa stalo zvolenie Vladimíra Opělu za čestného člena FIAF. Tejto pocty sa dostalo len najväčším osobnostiam v histórii filmového archívárstva. Opěla je legendou nielen československého (a následne českého) archívárstva, ale v rámci FIAF pomohol i mnohým archívom z bývalého východného bloku – vrátane archívu Kinoteka na Makedonija.

► Richard Šteinhübel

(pracovník oddelenia filmového archívu SFÚ)

Nové filmy v nových kinách

Asociácia slovenských filmových klubov (ASFK) zorganizovala aj tento rok obľúbené podujatie dramaturgov malých jednosálových kín z celého Slovenska. Programovací seminár zástupcov filmových klubov registrovaných v ASFK sa konal od 6. do 8. júna v Krpáčove a okrem porád zástupcov klubov sa na seminári uskutočnila aj tradičná ochutnávka filmových noviniek. Z ponuky najväčšieho distribútora nekomerčných filmov si mohli „klubisti“ v predstihu pozrieť animovanú konverzáciu Michela Gondryho s Noamom Chomskym *Je vysoký muž šťastný?* alebo hraný debut animátora Sylvaina Chometa *Attila Marcel*. Hraným debutom sa predstavil aj jeden z najúspešnejších slovenských dokumentaristov Jaro Vojtek. Jeho poviedkový film *Deti* prišli tvorcovia osobne uviesť a tento film sa bude od septembra premietť v kinách v rámci Projektu 100. Druhou novinkou zo Slovenska je dlho očakávaný sugestívny *Comeback* Mira Rema z prostredia ilavskej väznice, na ktorom režisér pracoval od roku 2009. Slávnostná premiéra ho čaká už v júli na festivale v Karlových Varoch, kde je zaradený do súťaže dokumentárnych filmov. Kluby uvedú aj ponorú i vtipnú snímku britského režiséra Richarda Ayoadeho *Dvojník*. Nezávislý film v celej jeho zvláštnosti zastupoval Michael Fassbender s obrovskou papierovou hlavou v snímke *Frank*.

Semináru v Krpáčove predchádzal projekt Nové kino vedený predsedom Rady Štátneho fondu kinematografie ČR Petrom Vítkom. V duchu „nového kina“ sa niesli nielen predpremiéry filmov, ale aj dopĺňajúce prednášky a predstavenia nových nápaditých aktivít, akými sú interaktívny Filmový kabinet deťom či zaujímavý projekt SFÚ venovaný „vlakom a filmu“, ale aj prezentácia filmov ďalšieho ročníka Projektu 100.

► Nina Šilanová

(publicistka a dramaturgička filmového klubu Pocity)

Naši filmári pred bránami SNP

►Eva Vženteková (filmová teoretička a publicistka)

V auguste si pripomenieme 70. výročie Slovenského národného povstania a RTVS uvedie viacero slovenských snímok, ktoré s témou súvisia. Tento text je pokusom o hľadanie obrazu našej identity na príkladeprehodnocovania niektorých filmov, ktoré sa odohrávajú v ére slovenského štátu a SNP a vznikli pred obdobím normalizácie a počas nej.

Situácia na Slovensku v rokoch 1939 až 1945 predstavovala pre filmára v nasledujúcom totalitnom režime vhodný objekt na vytvorenie historického obrazu krajiny. Dovŕšenie štátotvorného úsilia za neblahej pomoci tretej ríše a následný vnútorný zápas teritória malého národa, ktorý len krátko predtým ukázal svoju významnosť, medzi besmi nacizmu, fašizmu a bolševizmu ponúkali galériu skutkov a postáv, prebúdzaných a lámaných špirálou valiacich sa udalostí a zlomov. Do nášho filmu vniesli úkaz v osobe Paľa Bielika s jeho ešte čerstvou povstaleckou skúsenosťou vo *Vlčích dierach* (1948), pôsobivej heroizácii vzdoru. Aj keď minulé režim neumožňoval otvorenú reflexiu zažitého, vynucoval si pohľad na udalosti cez prizmu komunistického víťaza nad fašizmom a bránil reálnemu obrazu kontinuity represálií, personálnych premetov a zákulisných machinácií, „už“ desať rokov po *Vlčích dierach* vznikla istá odpoveď na Bielikov bravúrny, ale predsa len vášňou rezaný debut. Na rozdiel od tohto obrazu oslávenej udalosti sú postavy miestnej society vo filme *V hodine dvanástej* (1958, r. J. Medved', A. Lettrich) oveľa pevnejšie vrasené do národnej mentality, čím prepájajú minulé s vtedy prežívanou súčasnosťou. Vo filme je okrem iného zmiernený obraz Nemca ako beštiálneho nacistu, postavy dvoch vojakov dôležitých v deji a veliteľa oddielu SS tvaruje vierohodný sociálno-psychologický rozmer. Doktrínu obetnej glorifikácie Povstania prekrýva obraz antihrdinstva a spoločenstva spojeného len hrozbou zvonku a rozhybaného až túžbou revanšu. Obrazu uputného ľpenia na živote chýba nadosobný prejav, v kritickej chvíli je zatvrdnutosť prepojená s ľpením na majetku. Pritom tu nejde o nejaký hyper-

kriticizmus, ale o dramatický rozmer pátrania po autenticite národnej identity. Snímka *V hodine dvanástej* ignoruje vynucovaný historický zástoj komunistickej strany v odboji prakticky rovnako ako *Vlčie diery* (hoci každý titul vznikol v inej politickej situácii), navonok argumentujúc zvolenými príbehom, prostredím a postavami vzdialenými od veľkých dejín. Záverečná, zhruba trojminútová scéna zúčtovania partizánov s okupantským oddielom SS je zjavne neústrojným ukončením filmu, daňou vtedajším časom. Skutočným koncom drámy jednej noci a dňa je výkrik nevernice pred masakrou, spontánnym davovým tribunálom nad „dosiahnuteľným“ vinníkom. Odvážny, realizačne hodnotný prienik dovnútra spoločenstva vytrhnutého z každodennosti sýtenej nízkymi vášňami, komplexmi a povýšenectvom nielenže priraduje film *V hodine dvanástej* k vrcholným reprezentantom prednormalizačnej kinematografie tematizujúcej obdobie slovenského štátu (*Pieseň o sivom holubovi*, *Boxer a smrť*, *Polnočná omša*, *Organ*, *Námestie svätej Alžbety*, *Zvony pre bosých*, *Panna zázračnica*, *Muž, ktorý luže*, *Dominika zo Zbehov a pútnikov*), ale spolu s *Kapitánom Dabačom* (1959) ohlasuje ich príchod.

Po metaforicky náročnej skladbe *Organa* (1964), antidramatických a antiépických experimentoch *Panna zázračnica* (1966) a *Muž, ktorý luže* (1968) nastúpila v slovenskom hranom filme opäť tradičnejšia, „normalizujúca“ epika a dráma. Dozrievajúca generácia, ktorá obdobie slovenského štátu zažívala vo veku dospievania, mala aj napriek neseni skúsenosti otcov iný zážitok s turbulentnou periódou prvej štátnosti a rešpekt k nej. Ako vo filme *V hodine dvanástej* aj v Uhrovej snímke *Veliká*

noc a veľký deň (1974) je dej vsadený do 24 hodín a do podobne vyhrotenej situácie, tu vyvolanej prechodom frontu a zmenou „majiteľov“ územia. Kritický a vrstevnatejší pohľad do tyla sa v štúdiu skutkov usiluje o postihnutie niektorých súradníc národnej povahy. Uhrov film zašiel v obraze nepriateľa ďalej ako snímky *V hodine dvanástej* a *Zvony pre bosých* (1965), keď predstavil nemeckého vojaka nielen ako nejednorozmerného nacistu, ale dokonca ako podporovateľa domáceho odboja.

Autorský film Ludovíta Filana *Naši pred bránami* (1970) ponúka ešte umelecky hodnotnejšiu a horkejšiu výpoveď o oných časoch. V tejto snímke doznieva voľnejší pohyb žánrov, tém a postojov končiaceho sa uvoľňovania režimu. Inšpirujúc sa talianskou komédiou, Filanov film neopúšťa realistické zadanie a rozpracovanie témy, drží sa opôr dôveryhodnosti a autenticity. V satirickom žánri dominuje uštipačnosť a horkosť ťažko miernená úfaním, že ide predsa len o komédiu, a tak skutočnosť hádam nebude taká neutešená. Film obsiahol takmer celé trvanie slovenského štátu, a to v rozmanitých, do vtedy nezachytených priestoroch mestského prostredia. Cez repliky postáv fixuje aj minulosť či cezhraničné vzťahy. Briskne konfrontuje generáciu otcov a detí, etnickú rozmanitosť, ekonomické aj politicko-spoločenské kontúry pitvanej periódy (politickú cestu k obohacovaniu sa, oblasť reklamy a lobingu, biznis s charitou či erotikou, justičnú prax atď.). Predkladá nevidaný obraz ženy ako výsostne schopnej manipulátorky. Napriek epickovýpovednej bohatosti a rozpriestranosti filmu tu vojnovú realitu spredmetňuje len zopár zástupných situácií (vojak bez rúk na manifestačnej charitatívnej akcii, fotografie nahých žien pre vojakov na fronte) a fenomén Povstania sa mihne ako bočný, málo významný jav „židobolševikov v akcii“ (citát z filmu), čo v súlade so životom Filanových postáv a oproti iným filmom s touto témou zreálnuje pohľad na odvrátenú tvár krajiny a jej polarizáciu. Vyhliadky tejto trpkkej komédie rámkuje persiflážny motív úsilia o založenie družstevného podniku. Počiatkové euforické plány, zrodené štátotvorným pohlúznením na konci vojnového režimu, sa významovo úderne transformujú do flexibilného založenia ďalšieho družstva so sémanticky inovovaným názvom a situovaním *našich pred bránami* – Družstva invalidov. Základný kameň v zemi ostáva, promptne sa mení len zakladajúca listina ako iný zhluk účelových slov novej situácie...

V nie neúspešnom pokuse o pretnutie „akčnej“ minulosti vojnového štátu s kriminálnym žánrom sa čiernobiely *Život na úteku* (1975, réžia J. Režucha) inšpiroval šerosvitným vizuálom *film noir* a jeho hrdinom štvancom. Vojaka, odbojára a partizána Kukulreliho stelesneného Milanom Kňažkom režisér miestami pripodobňoval k Alainovi Delonovi, prominentnému hercovi francúzskych kriminálov. Aj názov ďalšieho Režuchovho filmu *Do posledného dychu* (1976) zjavne odkazuje na kultové *Na konci s dychom* a francúzske filmové inšpirácie. *Život na úteku* odkryl protifašistické zákulisie súdového rezortu armády a ponúkol postavu disidenta, ktorého aktivity formuje zásadový vnútorný postoj rozvinutý v jeho partizánskom odboji vo filme *Chod' a nelúč sa* (1979). Tento Režuchov režijne a výpovedne kvalitný diptych o Kukulreliim v štýle eastern noir film je okrem dejepisného vkladu zrelou štúdiou „národnej“ odvahy a cti a jej rozmerov v kritickej situácii. Ďalšia Režuchova kriminálka z vojnového slovenského štátu *Do posledného dychu* prepája intímny život hlavného hrdinu s jeho ilegálnou prácou a tajnou identitou. Nemecký nepriateľ tu už nie je len možným partnerom domácich povstalcov ako v snímke *Veliká noc a veľký deň*, ale priamo protifašistickým agentom. V rozmanitej spleti postáv a postavíčiek, od šéfa Ústredia štátnej bezpečnosti po vidiecku roidinku na návšteve v hlavnom meste, film „ukrýva“ v replikách odkazy na rôzne iné, kedysi vylučované formy odbojových, protifašistických aktivít. Snímka *Do posledného dychu* sa podobne ako *Naši pred bránami* vymaňuje zo stereotypného obrazu gardistov ako paušalizovaného stropu kolaborácie, čo v našich filmoch občas zatlačalo diferencovanejšiu povahopis krajiny a plastickejšiu politickú mapu zobrazovanej doby. Negatívne hlavné postavy v *Našich pred bránami* či významné postavenie vedľajších negatívnych postáv v snímke *Do posledného dychu* obnažili vierohodnosť, funkčnú existenciu spektra „iného“, čo je výpovedne obsažnejšie ako permanentné manifestovanie zla na insitnej či, naopak, demonizovanej opozícii. ◀

◻ Rozšírený text nájdete na www.filmsk.sk

EVA KRÍŽIKOVÁ

► **Petra Macháliková** (scenáristka a dramaturgička)

Eva Krížiková sa počas svojej hereckej kariéry presadila v divadle, vo filme, v rozhlase aj televízii. V júli oslávi osemdesiat rokov. Pri tejto príležitosti pribudla v júni na Filmovom chodníku slávy pred Mestským divadlom P. O. Hviezdoslava v Bratislave pamätná dlaždica s jej menom.

Eva Krížiková študovala herectvo na konzervatóriu v triede profesora Budského. Počas jej štúdiá zrušili odbor herectva a poslucháčov presunuli do okresného Domu kultúry, ktorý sídlil v tej istej budove ako Slovenské národné divadlo. A tak už vtedy trávila celé dni na divadelných doskách. Po skončení štúdiá pôsobila rok v Armádnom divadle v Martine a potom prešla do Slovenského národného divadla, kde pôsobí dodnes. „Spolupracovala som

so všetkými slovenskými režisérmi. Pre mňa bola veľmi dôležitá hra *Vejár od Zachara*, vďaka ktorej som si upevnila pozíciu v divadle,“ ozrejmila herečka v rozhovore pre *Novomestské noviny*.

Vďaka svojmu rozsiahlemu hereckému potenciálu stvárnila množstvo rôznorodých postáv, komediálnych, ale aj vážnych. Pre filmový svet ju objavil režisér Paľo Bielik, keď hľadal herečky do pripravovanej filmovej drámy *Lazy sa pohli* (1951). Svoju prvú väčšiu rolu získala v ďalšom Bielikovom filme *V piatok trinásteho* (1953), kde si zahrála spolu s Františkom Dibarborom a Ondrejom Jariabkom. Na spoluprácu s Paľom Bielikom si spomína veľmi rada. „Raz mi povedal: Ty si strašne dobrá, máš úžasný talent, ale ty si najlepšia, keď nič nehovoríš. Pre ten môj slang som si musela dávať pozor na slovenčinu.“ S režisérom sa stretla aj pri nakrúcaní drámy o Slovenskom národnom povstaní *Kapitán Dabač* (1959), kde si zahrála postavu Bórikovej vnučky zapozereanej do osamelého hrdinu Dabača.

„Bolo veľmi horúco a ja som musela nosiť korzet a parochňu. Bolo to veľmi namáhavé.“ Tak si zase Eva Krížiková spomína na nakrúcanie filmu Jozefa Medveda a Karola Kršku *Štvorylka* (1955), jednej z najúspešnejších komédií päťdesiatych rokov.

Na televíznych obrazovkách sa objavuje takmer od počiatku televízneho vysielania na Slovensku. Zahrála si v množstve inscenácií, v rozprávkach, v seriáloch, ale poznáme ju aj ako moderátorku. Účinkovala napríklad v televíznej dráme o streťávke maturantov po niekoľkých rokoch *Pštroší večierok* (1969) v réžii Júliusa Pántika, ale aj v známej adaptácii Hečkovho *Červeného vína* (1976) v réžii Andreja Lettricha, kde si zahrála postavu Filomény po boku svojho manžela a hereckého kolegu Františka Zvaríka.

Početné sú aj jej rozhlasové úlohy. Azda najviac sa vryla do pamäti ako babka Zuza Hanzelová v seriáli *Kráľkovci* (1994 – 2013). Je to najdlhšie vysielaný pôvodný slovenský rozhlasový seriál, ktorý zaujal mnohých poslucháčov príbehmi trojgeneračnej rodiny.

Eva Krížiková získala vďaka svojmu hereckému umeniu veľa ocenení, spomeňme aspoň Krištáľové krídlo, Kvet Tálie či Cenu Andreja Bagara. Dokázala si však získať aj široké publikum. ▲

VLADO KUBENKO

► **Rudolf Urc** (filmový dramaturg a publicista)

Je to jedna zo zakladateľských osobností slovenskej kinematografie. S Paľom Bielikom a Martinom Fričom stál pri zrode prvých hraných filmov, no postupne sa celkom preorientoval na dokumentárne. Desiateho augusta by sa Kubenko dožil deväťdesiatich rokov.

V jeho filmografii nachádzame umelecký dokument, reportáže, spravodajské šoty, portréty, artfilmy o divadle, archeológii, architektúre, insitnom umení, diela s historickou tematikou, medailóny umelcov, cestopisy, animované filmy. V každom titule tlmočí svoju filozofiu ľudskej a národnej existencie, lásku k ľuďom a k rodnej zemi (*Deň budujúcej vlasti, Slovenský raj, Peklo, Čas, ktorý žijeme, Žehra, Tryzna, Návraty za šťastím, Mimoriadne cvičenie, Vystrúhať znovu dreveného koníka detstva, Kalište, Povest' o láske* a rad ďalších).

Pre Vlada bola práca na filme rehoľou. Na každom je – povedané s básnikom – srdca jeho krv prischnutá, každý sa rodil z tvrdej, húževnatej roboty. Vlado sa dlho pripravoval, dôkladne písal a náročne nakrúcal. Filmárčinu neraz prirovnával k szyfovskému tlačeniu vagona plného problémov, trápení a konfliktov. No miloval túto prácu a všetkých nás učil mať k nej práve takýto vzťah. Keď sme ako mladí absolventi pražskej školy prichádzali do Bratislavy, a nevítali nás tu vždy s pochopením, Vlado Kubenko si prvý k nám našiel cestu a my sme k nemu priľnuli, poznajúc, že je čestným partnerom a spoľahlivou oporou.

Vedel si rýchlo získať ľudí. Kráčať vedľa Kubenka znamenalo neustále stretnutia, zvitania, príhovory a pozdravy. Bol otvorený na dialóg, na „dobrô slovo“.

No bol aj búrlivák, nelútostný kritik a nespokojný chlap. Niektoré jeho vystúpenia na zväzových aktívach sa začínali takto: „Začnem preto, aby som to tu rozoštvál,“ alebo: „Vedome robiť, to je to, čo tu chýba. Chýba nám rum, aby bolo šturmu!“ alebo: „Nestačí nám byť pekným a milým dieťaťom, skôr by sme mali byť chlapčiskom živým, bystrým a vždy nespokojným.“ A ešte: „Dvojtvárie neprináša ovocie. Len otvorený dialóg pomáha tvorivej atmosfére vo filme.“

Vlado Kubenko viac ako mnohí iní úprimne privítal rok 1989, ktorý sľuboval také potrebné zmeny v spoločnosti. Veľmi skoro ho však zaskočili záukulísne šarvátky o budúcnosť Koliby. S nevoľou sledoval aj militantné hlasy časti mladej kritiky, odmietajúcej jedným ťmahom všetko, čo sa v slovenskej kinematografii dovtedy vytvorilo. Postavil sa nahlas a ostentatívne proti týmto deštruktívnym výzvam.

Zhoršujúca sa choroba mu však postupne uberala silu, hoci chuť do roboty neustávala. Mal rozpracovaných niekoľko námetov. Z námetu na film o Štefánikovi zostala na stole iba titulná strana s príznačným mottom: „Žil som krásny život, prežíval som večnosť v sekundách.“ Týmito slovami mohol symbolicky uzavrieť svoje pôsobenie v slovenskom filme aj Vlado Kubenko. Zomrel 26. mája 1993. ▲

KINO LUMIÈRE PRI PRÍLEŽITOSTI JUBILEA EYV KRÍŽIKOVEJ UVEDIE: V piatok trinásteho (1953) – 6. 7. (18.45)

Z PONUKY PREDAJNE Klapka.sk: DVD August '68/November '89 (viac na www.klapka.sk)

Zomrel režisér Ivan Balada

Vo veku 78 rokov zomrel 17. júna filmový, televízny a divadelný režisér Ivan Balada. Rodák z Bratislavy študoval fotografiu na tamojšej Strednej umeleckopriemyselnej škole a neskôr bol poslucháčom pražskej FAMU v odbore filmová a televízna réžia. Zaujal už v počiatočných svojich kariéry, keď v ČST Bratislava nakrútil televíznu adaptáciu Mňačkovho románu *Smrť sa volá Engelchen* (1960). V najbližšej dekáde realizoval aj ďalšie televízne projekty, akými boli napríklad snímky *Tri gaštanové kone* (1966) či *Dáma* (1967), a takisto pôsobil ako dokumentarista v Československom armádnom filme Praha. V roku 1970 Balada natočil na pražskom Barrandove hraný titul *Archa bláznů* inšpirovaný novelou A. P. Čechova *Pavilón č. 6*. Vzniknutý materiál putoval do trezora, jeho tvorca dostal zákaz nakrúcania a *Archu bláznů* dokončil až v roku 1990, keď sa dočkala aj uvedenia. V sedemdesiatych rokoch sa uplatňoval najmä v divadle, významnejšie a početnejšie príležitosti v televízii dostal až o dekádu neskôr (napríklad *Oči plné snehu*, *Biela voči oblohe*) a v tomto období sa mu podarilo nakrútiť aj filmovú rozprávku *O živive vode* (1987), ktorá vznikla v spolupráci Koliby a mnichovského Omnia Filmu. Kino Lumière si pripomenie Ivana Baladu snímkou *Archa bláznů*, ktorú premietne 3. júla o 20.30 hod.

► dan

Creative Europe Desk Slovensko informuje

V dňoch 9. a 10. septembra 2014 sa v Piešťanoch už po piaty raz uskutoční medzinárodný seminár a workshop Koprodukovanie dokumentárnych filmov v Európe. Prvý deň bude venovaný otvorenej časti pozostávajúcej z prednášok a prípadovej štúdie, na druhý deň budú mať producenti alebo tvorivé tímy možnosť konzultovať svoje projekty so špičkovými európskymi expertami, so zástupcom European Documentary Network (s viac než 1 000 členmi najväčšia európska organizácia dokumentaristov, ktorú bude už tradične zastupovať Ove Rishøj Jensen), ďalej už zástupcom jednej z veľ-

kých európskych televíznych staníc (tento rok to bude na základe spätnnej väzby z vlašajška zástupca HBO Central Europe) a s nezávislým producentom. Cieľom je opäť priniesť rôzne pohľady na zásady realizácie koprodukcii a zamerať sa na prácu s príbehom dokumentárneho filmu (*story development*).

Seminár a workshop je určený začínajúcim producentom a autorom dokumentárnych filmov a študentom vysokých filmových škôl. Hlavnými organizátormi sú MFF Cinematik Piešťany, European Documentary Network a Creative Europe Desk Slovensko. Uzavierky prihlasovania sú 31. júla (projekty) a 18. augusta (záujemcovia bez projektu). Viac informácií a prihlasovací formulár nájdete na www.cedslovakia.eu.

► rs

Aktuálne uzávierky

► Do konca júla sa môžu scenáristi prihlásiť na prestížny vzdelávací program ScripTeast, ktorý je určený pre autorov z východnej a strednej Európy. Vybraným účastníkom sa budú venovať svetovo uznávané osobnosti z filmového priemyslu na troch stretnutiach v Poľsku, Nemecku a vo Francúzsku a takisto počas dvoch online stretnutí. Podmienky na podanie prihlášky a ďalšie informácie nájdete na www.scripsteast.pl.

► zs

Žiadosť redakcie

Mesačník Film.sk v spolupráci s jednotlivými distribučnými spoločnosťami a producentmi pravidelne prináša informácie o premiérach slovenských filmov v kinách. V poslednom čase sa však v ich programoch objavilo aj niekoľko domácich noviniek, ktoré programovali ich producenti priamo, bez spolupráce s distribučnou spoločnosťou. Keďže chceme našim čitateľom i naďalej poskytovať všetky dôležité informácie z oblasti audiovizuálnej, radi by sme sa obrátili na producentov a tvorcov, ktorí plánujú takto uviesť svoje dielo, s prosbou, aby o tejto skutočnosti informovali Audiovizuálne informačné centrum Slovenského filmového ústavu (miroslav.ulman@sfu.sk). Zároveň im chceme pripomenúť, že podľa audiovizuálneho zákona (§ 5) je výrobca slovenského audiovizuálneho diela povinný požiadať Ministerstvo kultúry o zápis diela do zoznamu slovenských audiovizuálnych diel (karin.ozorakova@culture.gov.sk).

► red

Čaro westernu v diskurzívnom myslení

► Peter Ulman

Mať pred sebou lákavú knižnú „tehličku“ s názvom *Rozprava o westerne* je pookušeľské nielen pre vnady predmetného žánru vystužené nostalgiou a Danglárovu obálku žmurkajúcu rýdzim gestom (ďalšími kresbami výtvarníka súzvučného s westernom sú uvedené jednotlivé kapitoly), ale aj vďaka erudovaným pôvodcom textu Petrovi Michalovičovi a Vlastimilovi Zuskovi.

Mená autorov naznačujú, že čítanie to nemusí byť práve jednoduché a prístupné. To sa do istej miery potvrdzuje, lebo vedecky stavaná štúdia žánrovej disciplíny uplatňuje pri skúmaní znakov, pravidiel, intertextuálnych, interpretačných a iných aspektov žánru striktné pojmové nástroje. Pre odborné nepodkutého čitateľa je to práca plná terminologických úskalí, vytrvalý však zistí, že odmenu za čitateľskú priazeň dostane aj nefilozof.

Myslitelské cesty totiž vchádzajú v rámci skladby textu aj do teritórií umožňujúcich vyložiť konkrétne diela alebo historické fakty prostým, pritom formulačne precíznym jazykom. Autori hravo prejdú od Aristotela k Jessemu Jamesovi, aby po biografickej a filmografickej vsuvke nešetriacej zaujímavosťami pokračovali skúmaním „fikčných naratívov“, ktoré na ne odkazuje. Citujú Eca, Barthesa, Derridu, Foucaulta, Léviho-Straussa, Ricœura a ďalších, ale dostanú sa aj k citovaniu dobového dokumentu s upozorneniami pre cestujúcich dostavníkom.

V intenciách autorského zámeru kniha smeruje inak ako k poskytnutiu prehľadu dejín westernu, keď predovšetkým – slovami autorov – „*opisuje a štruktúruje pole tohto žánru, mapuje jeho územie*“, skúma „*akt stávania sa žánrom*“ a následné revitalizačné procesy. Zato významných stôp westernových dejín je v nej dosť. V druhej kapitole sa odvinú metamorfózy tohto žánru od jeho kryštalizácie v nemej ére cez éru westernových seriálov, nástup vysokorozpočtových diel, štiepenie sa na subžánre, zrod spaghetti westernu, eurowesternu, easternu a najmä zásadne inovatívneho revizionistického westernu až po tzv. moderný western.

Ďaleko od suchopárnosti je kapitola o najčastej-

Peter Michalovič, Vlastimil Zuska:
Rozprava o westerne

(Slovenský filmový ústav v spolupráci
s Vysokou školou múzických umení,
Bratislava, 2014, 384 strán)

ších westernových udalostiach, ako sú putovanie a osídľovanie krajiny, hon dobytka, vojna, únos a prenasledovanie, prestrelky a súboje či lúpežné prepady vlaku, dostavníka a banky. V živých filmových príkladoch vystupujú aj typy postáv v analyzujúcich podkapitolách o archytype osamelého hrdinu, westernových dvojiciach, organizovaných skupinách, ženách, Indiánoch, Mexičanoch, nebiologických miešancoch, deťoch, koňoch, westernovej krajine a meste...

Rozsiahy dodatkový text s historickým prehľadom vývoja a používania zbraní na divokom západe funguje ako pravý apendix: významne dopĺňa a rozširuje text, pričom sa vymyká koncepcii knihy a nepísal ho iný autor, odborník na zbrane Martin Hebrant. Všíma si aj preferencie typu zbraní u Trapevor, zálesákov, kovbojov, ochrancov dostavníkov alebo hazardných hráčov, puzdrá a umiestnenie revolverov pri nosení na tele, taktiku a presnosť streľby. A vysvetlí aj mýtus „koltov prekliato nízko“.

Slovensko-český autorský tandem univerzitných profesorov filozofov už dva knižné plody spolupráce publikoval. Pri zrode tejto záslužnej knihy, spracovávajúcej vplyvy súčasného filozofického, estetického a filmologického poznania, bola ich dávna, pretrvávajúca náklonnosť k filmovému westernu, vnášajúca do precíznej mysliteľskej práce tón bádateľskej radosti. „Rozprava“ potvrdzuje intelektuálnu zodnosť žánru, ktorý elitári často inferiorizujú. Žánru stále nevyhasínajúceho, čoho dokladom je nedávny hybridný prírastok *Divoký Django*, ktorý sa v texte spomína tiež. Veď práve prekračovanie hraníc a zmeny predtlačujú aj v prípade westernu život. ◀

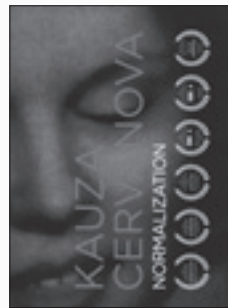
Kandidát (Magic Box)

Dlhometrážny režijný debut Jonáša Karáska je prvým dokončeným filmom z trojice projektov z podprogramu Minimal, ktorým sa Audiovizuálny fond snažil iniciovať tvorbu nízkorozpočtových filmov. Tvorcovia označujú *Kandidáta* za cynický triler a z minima vyťažili maximum. S vyše 80-tisíc divákmi sa stal najúspešnejším domácim filmom roku 2013 a získal 5 nominácií na národnú filmovú cenu Slnko v sieti. Scenár napísali Michal Havran a Maroš Hečko podľa svojho románu *Kandidát*. *Denníky z odpočívania* v spolupráci s Petrom Balkom. Dej tohto remeselne zručne nakrúteného filmu s výbornou kamerou Tomáša Juríčka (cena Kamera 2013) sa odohráva v priebehu dvoch mesiacov pred prezidentskými voľbami na Slovensku. Majiteľ reklamnej agentúry (Marek Majeský) sa rozhodne v tomto krátkom čase urobiť z neznámeho muža prezidenta. Film, ktorý kritizuje a súčasne využíva reklamné praktiky, je skôr politickou fraškou než trilerom, ale pomyslenie, že môže mať veľmi blízko k realite, občas zamrazí. Na DVD je film so zvukom DD5.1 a s voliteľnými anglickými a ruskými titulkami. Ako bonusy nájdete trailer, teaser, videoklip, vystrihnuté scény, fotografie a film o filme.

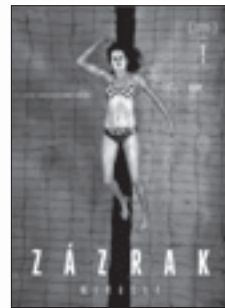
Zlatý rez 2013 (VŠMU)

Už po tretí raz vydala Filmová a televízna fakulta Vysokej školy múzických umení v Bratislave DVD s názvom *Zlatý rez* s výberom najlepších filmov svojich študentov za predchádzajúci akademický rok. Škola takýmto spôsobom propaguje prácu študentov všetkých ateliérov fakulty doma i v zahraničí. Tentoraz ponúka až trinásť filmov a obsahuje hrané tituly *Koberec a pár postáv* Michala Pusztaya, *Krehkosť* Martina Hnáta, *Oslava* Pavla Čižmára a *Žena z minulosti* Csabu Molnára, dokumenty *Film ako dokument* Marka Urbana, *Homo video* Kataríny Hlinčíkovej, *Izolácia* Márie Rumanovej, *Odchod na korze* Petra Zákutanského a *Jasná myseľ* Kristíny Lapšanskej a výber dopĺňajú animované filmy *Circle Pit* Martina Macháliky, *Precitnutie* Aleny Smrtníkovej, *Rodina – základ života* Marty Prokopovej a *Nonstop* Silvie Senšiovej. Súčasťou DVD je i šesťnásťstranový dvojjazyčný (slovensko-anglický) booklet s fotografiami, údajmi k filmom, krátkymi obsahmi a so súpisom domácich i zahraničných ocenení. Žánrovo aj tematicky pestrý výber je výbornou reprezentáciou školy a zároveň príjemným sprestrením domácej filmovej ponuky.

Kauza Cervanová (atelier.doc)

Režisér Robert Kirchhoff (*Hej, Slováci, Lesk a bieda SNP, Duch v stroji* z cyklu *Slovenské kino*) pracuje na niekoľkých projektoch, no nakoniec sa jeho dlhometrážnym debutom stal dokument *Kauza Cervanová*. Kirchhoff sa v ňom zaoberá prípadom zavraždenia študentky medicíny Ludmily Cervanovej, dcéry plukovníka Cervana. Vražda sa stala v roku 1976 a v roku 1981 za ňu socialistické súdy odsúdili skupinu siedmich mladých mužov spolu na 108 rokov. V novom procese z roku 2004 boli obžalovaní napriek ďalším dôkazom, spochybňujúcim ich vinu, opäť odsúdení. „*Nepokúšal som sa rekonštruovať kriminálny prípad. Išlo mi o univerzálny obraz, zločinu a trestu' s výrazným politickým podtextom,*“ povedal režisér dokumentu, ktorý sa stal vlani najnavštevovanejším klubovým filmom a v ankete denníka *Sme* kultúrnou udalosťou roku 2013. Film je na DVD s obrazom vo formáte 16 : 9, so zvukom DD5.1 a s voliteľnými slovenskými, českými, anglickými, francúzskymi a nemeckými titulkami. Dopĺňa ich 40 minút bonusov.

Zázrak (Artileria)

Po úspešnom dlhometrážnom debute *Slepé lásky*, ktorý získal cenu na MFF v Cannes, bol divácky úspešný a ocenený aj na ďalších festivaloch a prehliadkach, nakrútil režisér Juraj Lehotský svoj prvý hraný film *Zázrak*, inšpirovaný skutočným príbehom. Jeho hrdinkou je 15-ročné dievča (stvárníuje ho neherečka Michaela Bendulová, ktorú autori filmu našli v reedukačnom centre), ktoré sa pre svoju veľkú lásku dostane do polepšovne. Túžila milovať a namiesto toho teraz stráca všetko, čo mala rada a čo patrí k detstvu. Napriek všetkým zákazom sa však rozhodne žiť svoj život naplno. *Zázrak* je film o rodičoch a deťoch, o nefungujúcich vzťahoch, ale aj o hľadaní lásky a svojho miesta na svete. Film získal Zvláštne uznanie v súťažnej sekcii Na východ od Západu na MFF Karlove Vary 2013 a Michaela Bendulová si odniesla z 23. Filmfestivalu Cottbus Cenu pre najlepšiu herečku. Film je na DVD s obrazom vo formáte 16 : 9, so zvukom DD5.1, so slovenským a anglickým menu a voliteľnými slovenskými a anglickými titulkami. Ako bonus na ňom nájdete kasting s Michaelou Bendulovou.

REZISÉRI
ČO
KURČIA

režisér Palo Korec

V júni sme začali postupne nakrúcať dlhometrážny dokument pod pracovným názvom *Čakáreň*. Ide o príbehy viacerých žien v rôznom období ich života, ktoré sa stretávajú v čakárni na železničnej stanici. Zatiaľ sme natočili flash mob, v ktorom sa v hale bratislavskej hlavnej stanice tancovalo „tango argentínou“, a dva iné príbehy. Ďalšie natáčanie sa uskutoční v priebehu leta. Dúfam, že všetko dobre dopadne – film by mohol byť hotový začiatkom budúceho roka. Okrem toho pripravujem ešte dva dokumenty *Milonga* a *Exody*. Zároveň píšem scenár hraného filmu *Dedičstvo*.

scenáristka Petra Bečková

S prestávkami pracujem so slovensko-afganskou režisérkou Sahaou Karími na scenári celovečerného filmu *Pianistka z Kábulu*, ktorý cez poetický príbeh odvážneho dievčata prepája východný svet so západnou kultúrou. S producentom Petrom Begányim pripravujem scenár k filmu *Veľká ryba*, inšpirovaný skutočným súdnym prípadom o korupčných praktikách minulého režimu. V lete by sme chceli s kamarátkami filmárkami natočiť „na pankáča“ videoklip pre kapelu PIDI Sex. Okrem toho chodím každý deň do práce, kde vymýšľam texty k upútávkám pre komerčnú televíziu.

režisér Vlado Balko

Momentálne sa vraciam do svojich detských čias a do rozprávok, pretože pripravujem pôvodnú slovenskú filmovú rozprávku z pera Ondreja Šulaja. Stále viac si uvedomujem, že rozprávka je asi najťažší filmový žáner a aj malé zaváhania v príprave môže pokaziť celý projekt. Aby som úplne neutiekol od reality, na to mám televízne seriály. A ešte tak trochu koketujem s jednou známou predlohou, aby sa zo Slovenska nestalo zúfalé filmové údolie depresívnych sĺz. A intenzívne držím palce Lukášovi Hanulákovi, aby sa mu ten prvý celovečerný podaril!

O očakávaníach

► Rudolf Urc (filmový dramaturg a publicista)

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku Film.sk ich každý mesiac čitateľom približuje Rudolf Urc, ktorý v rokoch 1959 až 1960 pôsobil ako dramaturg spravodajského filmu.

Už prvé čísla týždenníkov z roku 1964 spĺňajú viaceré očakávaníach. Na filmovom plátne graduje éra „hovoriacich hláv“ a dopracovať sa k spontánnej výpovedi nie je vždy jednoduché. Viaceré ankety a synchrónne rozhovory sú však spracované talentovane. Práca kameramanov prezrádza rysy moderného videnia: nakrúcaním bez statívu a skrytou kamerou sa preferuje segment reality faktu, pristihnutého „in flagranti“. Žánrové fragmenty a veľké detaily tváří zdôrazňujú emocionálny rozmer výpovede. Hudobný výber je ešte viazaný na konvenčný archívny repertoár, ale niektoré pokusy s prepojením ruchov a hudby sú až prekvapujúco funkčné.

Nastupujú nové rubriky. Hoci „Náš fejtón“ nemá vždy klasickú fejtónovú gradáciu, možno oceniť tematický výber. Aj rubrika s charakteristickým názvom „Pod lupou“ naznačuje, že autorom pôjde o hlbší pohľad na javy okolo nás. Objavili sa snahy o tematické cykly, napríklad o osobnostiach slovenskej výtvarnej modernej Generácia 1909 v Slovenskej národnej galérii (Týždeň vo filme č. 15, 16, 17). V rubrike „Jednou vetou“ zostrihli obrazový materiál tak, aby ako slovný sprievod stačila jediná veta. Pre spravodajcov je to priam študijný projekt – nielen o náročnosti strihovej skladby, ale aj o hutnosti komentára bez fráz a slovného balastu. Zviditeľniť týždenník by mala Veľká cena Spravodajského filmu, tentoraz ju udelili víťazovi sánkarských pretekov pod Ždiarskou vidľou (č. 4). A úspešne sa ujal aj originálny nápad – oživiť žurnál kreslenými vstupmi pohotového a vtipného Viktora Kubala.

Potvrdila sa magazínová forma žurnálu ako jedna z alternatív a priestor dostali aj zábavné a hudobné udalosti. Medzi mládežou kraľuje twist, ba aj populárny šláger *Oliver Twist* (č. 4) nielen na plesoch v pražskej Lucerne, ale aj v bratislavskom Dome lodníkov (č. 10). Sledujeme fašiangy vysokoškolákov v Tatrách (č. 10) aj v západnom Nemecku (č. 14). Boom malých divadelných foriem zastupuje pražská scéna Na zábradlí aj s obľúbenými a očakávanými bonmotmi, napr. *okno do sveta se zasklí novinami* (č. 8), alebo bratislavská Tatra revue s aktuálnymi narážkami typu: *ked' je práca nepretržitá, aspoň sa nepretrhnem* (č. 12).

Osobitnú pozornosť si zaslúži reportáž zo satirickej feérie *Kúpeľ* od Vladimíra Majakovského v podaní hercov bratislavskej Novej scény. V tom čase to bola divadelná udalosť, ktorá signalizovala nástup ideovo vyhranenej a umelecky náročnej tvorby. Jedinečný Viliam Polónyi v sprievode baletiek s paródiou na dobový hit *Poprosme hviezdy, aby nás správne viedli* vyvolal aj v kine nadšený ohlas a vďaka umnému filmárskemu aranžmánu sa inscenácia stala blízkou tisícom divákov filmového týždenníka (č. 3).

Na Dunaji sa pripravuje výstavba nášho najväčšieho vodného diela. Vedci skúmajú zloženie a priestupnosť pôdy, na plátne sa striedajú makety, nákresy a mapy. Kamera jazdí po romantických mŕtvych ramenách, kde o niekoľko rokov vyrastie hydroelektráreň (č. 15). Vznikne cenný letopisný archív, lebo

spravodajcovia sa budú tejto téme po celý ten čas intenzívne venovať napriek slovenským, českým i maďarským varovaniam, že zanikne fauna a flóra a nasledovať budú hrozivé eko-, geo- a biokatastrofy. Ako vieme, nič zlé sa neudialo, skôr naopak. Tvorcovia nášho filmového spravodajstva sa ukázali ako prezieraví a múdri. Pravda, niekto sa môže myliť, nikto nie je prorokom. Slušnosť však káže, aby niekdajší „kritici“ povedali aspoň jediné slovo: Prepáčte. Promiňte. Bocsánat. Pokiaľ viem, žiaden tak zatiaľ neurobil.

Náročným pokusom o zvládnutie monotematického vydania je reportáž s problematikou *bulačstva* (úmyselného poškodzovania si zdravia), lajdáctva, pracovnej nedisciplinovanosti (č. 7). Fotografie mladých ľudí, ktorí z *nudy robia výstrelky*, sa striedajú s pohľadmi do súdnych siení. Emocionálnu výpoveď otca, ktorého syn sa dostal na šikmú plochu, striedajú osudy mladých ľudí z rozvrátených rodín. Nasleduje montáž záberov z detských domovov. Dozvedáme sa, že je málo kvalifikovaných vychovávateľov, nevyhovujú učebné priestory, nestačia ubytovacie kapacity. Obžalobou je výpoveď učiteľky z domova v Ilave, ktorej nadriadení poriadili ubytovať sa s deťmi v kaštieli v Bohuniciach – ten „kaštieľ“ je polozrúcanina. Do domova v Trstíne zas spravodajský štáb vôbec nepustili – prečo asi...?

Od poslania byť topografmi spoločenských pohybov sa v snímke „Počtárska hádanka“ (č. 13) spravodajcom podarilo byť aj provokatérmi. V zhtnenej, majstrovskej montáži z rôznych pracovísk, dopravných prostriedkov, obchodov a úradov, kde sa stoja rady a kde sú prestoje, vyriekli autori jednoduchú otázku: *Koľko stojí republiku stratený čas?* Tá doba s celou svojou atmosférou je tu ako na dlani.

Zo zahraničných materiálov vyniká najmä reportáž z Jekaterinskej sály moskovského Kremľa. Nikitovi Chruščovovi udeľujú k sedemdesiatinám Leninov rad a tucet iných stúh, medailí a dekoračného zlata. Diskrétno nasnímané stoly sa prehýbajú pod dobrotami. Oslávenec žiari, politbyro jasá (č. 18). Už o pol roka mu to isté politbyro zrúta všetky hriechy, zbaví ho všetkých funkcií a s hanbou pošle do dôchodku. Nuž, svetská sláva...

A ešte šot z domácich ľudov a hájov. Anketa: *Čo očakávate od novozvolených poslancov?* Nič zvláštne, len hovoriace hlavy. Zaujímavé a poučné však na tej snímke je, že ľudia vlastne nežiadajú veľa. Iba prosté, jednoduché, na normálny život beh potrebné veci. Spočítali by ste ich na prstoch jednej ruky. Pred päťdesiatimi rokmi aj dnes. Neveríte? Pozrite si týždenník č. 18. ▲

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – JÚL 2014

- 5. 7. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 2/1964 a 3/1964 (repríza 6. 7. o 15.30 hod.)
- 12. 7. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 4/1964 a 5/1964 (repríza 13. 7. o 15.30 hod.)
- 19. 7. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 6/1964 a 7/1964 (repríza 20. 7. o 15.30 hod.)
- 26. 7. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 8/1964 a 9/1964 (repríza 27. 7. o 15.30 hod.)

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – AUGUST 2014

- 2. 8. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 10/1964 a 11/1964 (repríza 3. 8. o 15.30 hod.)
- 9. 8. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 12/1964 a 13/1964 (repríza 10. 8. o 15.30 hod.)
- 16. 8. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 14/1964 a 15/1964 (repríza 17. 8. o 15.30 hod.)
- 23. 8. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 16/1964 a 17/1964 (repríza 24. 8. o 15.30 hod.)
- 30. 8. – 13.30 hod. – Týždeň vo filme 18/1964 a 19/1964 (repríza 31. 8. o 15.30 hod.)

Zmena programu vyhradená!

KINO LUMIÈRE V JÚLI: O premenách a hľadani

odporúča
filmový publicista
Tomáš Hudák

Svoje tipy začnem filmom, ktorý v roku 1932 otváral prvý benátsky festival a teraz otvára júlový program Filmotéky. *Fantóm Londýna*, teda Dr. Jekyll a pán Hyde, je dôvtipnou adaptáciou známej predlohy. Vznikol v čase, keď Hollywood žil podobnými monštrami a nebol ešte zviazaný Produkčným kódexom – aj preto nie je za pripíjaním tajomného likéru vedecká zvedavosť, ale predovšetkým sexuálna túžba (zobrazenie, ako mladá žena ostáva v Jekyllovej hlave, je jedným z tých nenápadných geniálnych momentov). Jekyll dobrovoľne pije nápoj, aby v podobe Hyda mohol robiť to, čo sa ako Jekyll neodváža. Takmer doslova zo seba vypúšťa beštii. Mimochodom, premena Jekylla na Hyda je z hľadiska vizuálnych efektov revolučná a udivuje dodnes.

Iným filmom o komplikovanom vzťahu dobra a zla je *Druhý dych*. Príbeh o veľkej lúpeži rozohral Jean-Pierre Melville medzi štyri strany, ktoré niekedy spolupracujú a niekedy nie; hrdinovia sa medzi jednotlivými stranami preskupujú, až si v jednom momente uvedomíme, že nevieme celkom povedať, kto koná dobro a kto zlo, a zdá sa, že sa musíme obrátiť k nejakému inému systému morálky. A pritom ide stále o žánrový film.

Nenápadný a v „nezávislom duchu“ nakrútený *Atomic Age* je zvláštny film, ktorému treba podľahnúť. Odohráva sa počas jednej noci v parížskych uliciach, podnikoch a nočných kluboch, kde sa dvaja mladí ľudia snažia nájsť samých seba. Putujú mestom a utiekajú sa k noci, pretože tá má v sebe niečo magické. Práve atmosféra noci je pre film dôležitá, jej krása a omamnosť. Je to film ako hypnóza – tak ako v úplne inom zmysle *Holy Motors*, filmová esej o stave súčasnej kinematografie. Skrz bizarné príbehy hľadá režisér Leos Carax vzťah medzi žitou a virtuálnou realitou. Je to film plný rebelantstva, hravosti a podvrátneho humoru.

A na koniec podľa mňa najzaujímavejší slovenský dokumentárny film posledných rokov: *Felvidék – Horná zem*. Možno nie je dokonalý, no Vladislava Plančíková sa nebojí hľadať a skúšať, čo médium filmu dokáže. Režisérka otvára zložitú tému výmeny obyvateľstva po druhej svetovej vojne, vychádza zo skúsenosti vo vlastnej rodine a film stavia ako osobné pátranie. Sledujeme jej cestu, počas ktorej sa snaží pochopiť, čo sa udialo – jej starej mame i spoločnosti v dvoch krajinách. Darí sa jej získať širší pohľad, no stále ide v prvom rade o malú históriu a príbehy ľudí, na ktoré sa zrejme zabudne v momente, keď zomrú. ▶

Felvidék – Horná zem • Filmtopia

KINO
LUMIÈRE

KINO
SLOVENSKEHO
FILMOVÉHO
ÚSTAVU

ŠPITÁLSKA UL. 4
BRATISLAVA

PROGRAM

Kino Lumière – Kino Slovenského filmového ústavu / Špitálska 4, Bratislava

► www.navstevnik.sk ► www.aic.sk/kinolumiere

► 1. 7.

Holy Motors, r. L. Carax, Fran./Nem., 2012, 115' (v) (17.30, K2)
Cesta ven, r. P. Václav, ČR, 2014, 103' (D) (18.00, K1)
Fantóm Londýna, r. R. Mamoulian, USA, 1931, 89' (~) (18.45, K3)
Grandhotel Budapešť, r. W. Anderson, VB/Nem., 2014, 100' (D) (20.00, K1)
Krok do tmy, r. M. Luther, SR/ČR, 2014, 115' (D) (20.15, K2)

► 2. 7.

Kurz negatívneho myslenia, r. B. Breien, Nór., 2006, 79' (~) (17.30, K2)
Grandhotel Budapešť, r. W. Anderson, VB/Nem., 2014, 100' (D) (18.00, K1)
Šesť žien Henricha VIII., r. A. Korda, VB, 1933, 87' (~) (18.45, K3)
Cesta ven, r. P. Václav, ČR, 2014, 103' (D) (20.00, K1)
Socialistický Zombie Mord (SZM), r. R. Blažek, P. Čermák, Z. Paulíní, SR, 2014, 94' (D) (20.30, K2)

► 3. 7.

Pena dní, r. M. Gondry, Fran./Bel., 2013, 125' (D) (17.30, K1)
Krok do tmy, r. M. Luther, SR/ČR, 2014, 115' (D) (18.00, K2)
Prorok, zlato a Transilvánci, r. D. Pita, Rum., 1978, 94' (~) (18.45, K3)
Vtedy na západe, r. S. Leone, Tal./USA, 1968, 166' (D) (19.45, K1)
Socialistický Zombie Mord (SZM), r. R. Blažek, P. Čermák, Z. Paulíní, SR, 2014, 94' (D) (20.30, K2)

► 4. 7.

Všetky moje deti, r. L. Kaboš, SR/ČR, 2013, 90' (D) (17.00, K2)
Kráľovská aféra, r. N. Arceľ, Dán./Švéd./ČR, 2012, 138' (~) (17.30, K1)
Muž z prvného stotí, r. O. Lipský, ČSSR, 1961, 90' (~) (18.45, K3)
Dobrý človek, r. Cs. Molnár, SR, 2013, 62' (v) (19.15, K2)
Cesta ven, r. P. Václav, ČR, 2014, 103' (D) (20.00, K1)
Socialistický Zombie Mord (SZM), r. R. Blažek, P. Čermák, Z. Paulíní, SR, 2014, 94' (D) (20.30, K2)

► 5. 7.

Jak se budí princezny, r. V. Vorlíček, ČSSR, 1977, 83' (~) (15.30, K3)
Trabantom až na koniec sveta, r. D. Příbáň, ČR, 2014, 98' (D) (16.00, K1)
Všetky moje deti, r. L. Kaboš, SR/ČR, 2013, 90' (D) (16.00, K2)
Můj pes Killer, r. M. Fomay, SR/ČR, 2013, 90' (~) (17.05, K3)
Holy Motors, r. L. Carax, Fran./Nem., 2012, 115' (v) (17.40, K2)
Cesta ven, r. P. Václav, ČR, 2014, 103' (D) (18.00, K1)
Druhý dych, r. J.-P. Melville, Fran., 1966, 142' (~) (18.45, K3)
Krok do tmy, r. M. Luther, SR/ČR, 2014, 115' (D) (20.00, K2)
Detektiv Down, r. B. Breien, Nór./ČR/Dán., 2013, 90' (D) (20.30, K1)

► 6. 7.

Pásmo detských filmov, r. rôzni, Pol./ZSSR, 72' (~) (15.30, K3)
Rozbitý svet, r. R. Norris, VB, 2012, 90' (D) (16.00, K1)
Kurz negatívneho myslenia, r. B. Breien, Nór., 2006, 79' (~) (17.30, K2)
Cesta ven, r. P. Václav, ČR, 2014, 103' (D) (18.30, K1)
V piatok trinásteho..., r. P. Bielik, Českos., 1953, 93' (~) (18.45, K3)
Dobrý človek, r. Cs. Molnár, SR, 2013, 62' (D) (19.00, K2)
Krok do tmy, r. M. Luther, SR/ČR, 2014, 115' (D) (20.20, K2)
Detektiv Down, r. B. Breien, Nór./ČR/Dán., 2013, 90' (D) (20.35, K1)

► 7. 7.

Kráľovská aféra, r. N. Arceľ, Dán./Švéd./ČR, 2012, 138' (~) (17.30, K1)
Pohľadnice z prázdnin, r. rôzni, Českos., 104' (~) (18.45, K3)
Dobrý človek, r. Cs. Molnár, SR, 2013, 62' (v) (19.00, K2)
Detektiv Down, r. B. Breien, Nór./ČR/Dán., 2013, 90' (D) (20.00, K1)
Socialistický Zombie Mord (SZM), r. R. Blažek, P. Čermák, Z. Paulíní, SR, 2014, 94' (D) (20.30, K2)

► 8. 7.

Druhá strana mince, r. B. Lankosz, Pol., 2009, 96' (~) (17.30, K2)
Prežijú len milenci, r. J. Jarmusch, Nem./USA, 2013, 123' (D) (18.00, K1)
Pasca na Popolušku, r. A. Cayatte, Fran./Tal., 1965, 110' (~) (18.45, K3)
Všetky moje deti, r. L. Kaboš, SR/ČR, 2013, 90' (D) (19.15, K2)
Detektiv Down, r. B. Breien, Nór./ČR/Dán., 2013, 90' (D) (20.30, K1)
Socialistický Zombie Mord (SZM), r. R. Blažek, P. Čermák, Z. Paulíní, SR, 2014, 94' (D) (21.00, K2)

► 9. 7.

Láska, r. M. Haneke, Fran./Nem./Rak., 2012, 125' (~) (17.30, K2)
Cesta ven, r. P. Václav, ČR, 2014, 103' (D) (18.00, K1)
Cromwell, r. K. Hughes, VB, 1970, 139' (~) (18.45, K3)
Hrana – 4 filmy o Marekovi Brezovskom, r. P. Lančarič, SR, 2014, 125' (D) (20.00, K2)
Prežijú len milenci, r. J. Jarmusch, Nem./USA, 2013, 123' (D) (20.30, K1)

► 10. 7.

Trainspotting, r. D. Boyle, VB, 1996, 94' (~) (17.30, K2)
Ludský rozmer, r. A. M. Dalsgaard, Dán., 2012, 77' (v) (18.30, K1)
Milosrdný čas, r. O. Krivánek, ČSSR, 1975, 87' (~) (18.45, K3)
Hrana – 4 filmy o Marekovi Brezovskom, r. P. Lančarič, SR, 2014, 125' (D) (19.30, K2)
Joe, r. D. G. Green, USA, 2013, 117' (D) (20.00, K1)

► 11. 7.

Pena dní, r. M. Gondry, Fran./Bel., 2013, 125' (D) (17.30, K1)
Grandhotel Budapešť, r. W. Anderson, VB/Nem., 2014, 100' (D) (18.00, K2)
Člen klanu, r. T. Young, USA, 1974, 106' (~) (18.45, K3)
Ludský rozmer, r. A. M. Dalsgaard, Dán., 2012, 77' (v) (20.00, K1)
Joe, r. D. G. Green, USA, 2013, 117' (D) (20.30, K2)
Horiace Mississippi, r. A. Parker, USA, 1988, 121' (~) (20.45, K3)

► 12. 7.

Cesta ven, r. P. Václav, ČR, 2014, 103' (D) (16.30, K1)
Láska, r. M. Haneke, Fran./Nem./Rak., 2012, 125' (~) (16.30, K3)
Druhá strana mince, r. B. Lankosz, Pol., 2009, 96' (~) (17.30, K2)
Ludský rozmer, r. A. M. Dalsgaard, Dán., 2012, 77' (v) (18.30, K1)
Gepard, r. L. Visconti, Tal./Fran., 1963, 157' (~) (18.45, K3)
Grandhotel Budapešť, r. W. Anderson, VB/Nem., 2014, 100' (D) (19.30, K2)
Hrana – 4 filmy o Marekovi Brezovskom, r. P. Lančarič, SR, 2014, 125' (D) (20.00, K1)

► 13. 7.

Láska, r. M. Haneke, Fran./Nem./Rak., 2012, 125' (~) (17.30, K2)
Joe, r. D. G. Green, USA, 2013, 117' (D) (18.00, K1)
Snlci, r. B. Bertolucci, Fran./VB/Tal., 2003, 111' (~) (18.45, K3)
Ludský rozmer, r. A. M. Dalsgaard, Dán., 2012, 77' (v) (20.00, K2)
Krok do tmy, r. M. Luther, SR/ČR, 2014, 115' (D) (20.30, K1)

► 14. 7.

Hon, r. T. Vinterberg, Dán., 2012, 111' (~) (17.30, K2)
Storočný starček, ktorý vyliezol z okna a zmizol, r. F. Hergren, Švéd., 2013, 114' (D) (18.00, K1)
Indiánske leto, r. R. Krejčík, ČSSR, 1968, 75' (~) (18.45, K3)
Ludský rozmer, r. A. M. Dalsgaard, Dán., 2012, 77' (v) (20.00, K2)
Prežijú len milenci, r. J. Jarmusch, Nem./USA, 2013, 123' (D) (20.30, K1)

► 15. 7.

Ludský rozmer, r. A. M. Dalsgaard, Dán., 2012, 77' (v) (17.00, K3)
Nymfomanka I, r. L. von Trier, Dán./Nem./Fran./Bel., 2013, 118' (D) (17.30, K2)
Storočný starček, ktorý vyliezol z okna a zmizol, r. F. Hergren, Švéd., 2013, 114' (D) (18.00, K1)
Dvojaký život Veroniky, r. K. Kieślowski, Fran./Pol./Nór., 1991, 98' (~) (18.45, K3)

Nymfomanka II, r. L. von Trier, Dán./Nem./Fran./Bel., 2013, 124' (D) (20.00, K2)
Prvý slovenský horor, r. R. Slovák, SR, 2014, 63' (v) (20.30, K1)

► 16. 7.

Nymfomanka II, r. L. von Trier, Dán./Nem./Fran./Bel., 2013, 124' (D) (17.30, K2)
Storočný starček, ktorý vyliezol z okna a zmizol, r. F. Hergren, Švéd., 2013, 114' (D) (18.00, K1)
Priatelja Margaréty, r. J.-P. Mocky, Fran./Tal., 1967, 88' (~) (18.45, K3)
Ludský rozmer, r. A. M. Dalsgaard, Dán., 2012, 77' (v) (20.00, K2)
Prvý slovenský horor, r. R. Slovák, SR, 2014, 63' (v) (20.30, K1)

► 17. 7.

Trainspotting, r. D. Boyle, VB, 1996, 94' (~) (17.30, K2)
Prežijú len milenci, r. J. Jarmusch, Nem./USA, 2013, 123' (D) (18.00, K1)
Uhol pohľadu, r. V. Balco, Českos., 1984, 75' (~) (18.45, K3)

Rozkoš, r. J. Rudolfová, ČR, 2013, 111' (D) (20.15, K1)
Prvý slovenský horor, r. R. Slovák, SR, 2014, 63' (v) (20.30, K2)

► 18. 7.

Trainspotting, r. D. Boyle, VB, 1996, 94' (~) (17.00, K3)
 Hlboko, r. B. Kormákur, Isl., 2012, 95' (v) (17.30, K2)
 Detektív Down, r. B. Breien, Nóř./ČR/Dán., 2013, 90' (D) (18.00, K1)
 Svadba, r. R. Altman, USA, 1978, 121' (~) (18.45, K3)
 Felvidék – Horná zem, r. V. Plančíková, SR/ČR, 2014, 75' (D) (19.15, K2)
 Rozkoš, r. J. Rudolfová, ČR, 2013, 111' (D) (20.00, K1)
 Prvý slovenský horor, r. R. Slovák, SR, 2014, 63' (v) (20.30, K2)

► 19. 7.

Pásmo detských filmov, r. rôzni, Poľ./ZSSR, 72' (~) (15.30, K3)
 Grandhotel Budapešť, r. W. Anderson, VB/Nem., 2014, 100' (D) (16.00, K1)
 Zázrak, r. J. Lehotský, SR/ČR, 2013, 78' (~) (17.00, K3)
 Borgman, r. A. van Warmerdam, Hol./Bel./Dán., 2013, 113' (D) (17.30, K2)
 Rozkoš, r. J. Rudolfová, ČR, 2013, 111' (D) (18.00, K1)
 Sicilský klan, r. H. Verneuil, Fran., 1969, 119' (~) (18.45, K3)
 Lyrik, r. A. Kojnok, SR, 2014, 85' (D) (20.15, K1)
 Prvý slovenský horor, r. R. Slovák, SR, 2014, 63' (v) (20.30, K2)

► 20. 7.

Jak se budí princezny, r. V. Vorlíček, ČSSR, 1977, 83' (~) (15.30, K3)
 Rozbitý svet, r. R. Norris, VB, 2012, 90' (D) (16.00, K1)
 Happy Happy, r. A. Sewitsky, Nóř., 2010, 88' (~) (17.30, K2)
 Rozkoš, r. J. Rudolfová, ČR, 2013, 111' (D) (18.15, K1)
 Zemianska česť, r. V. Bahna, Českos., 1957, 70' (~) (18.45, K3)
 Lyrik, r. A. Kojnok, SR, 2014, 85' (D) (19.15, K2)
 Prežijú len milenci, r. J. Jarmusch, Nem./USA, 2013, 123' (D) (20.15, K1)
 Prvý slovenský horor, r. R. Slovák, SR, 2014, 63' (v) (20.45, K2)

► 21. 7.

Happy Happy, r. A. Sewitsky, Nóř., 2010, 88' (~) (17.30, K2)
 Prežijú len milenci, r. J. Jarmusch, Nem./USA, 2013, 123' (D) (18.00, K1)
 Pohľadnice z prázdnin, r. rôzni, Českos., 104' (~) (18.45, K3)
 Lyrik, r. A. Kojnok, SR, 2014, 85' (D) (19.10, K2)
 Detektív Down, r. B. Breien, Nóř./ČR/Dán., 2013, 90' (D) (20.15, K1)
 Prvý slovenský horor, r. R. Slovák, SR, 2014, 63' (v) (20.40, K2)

► 22. 7.

Hlboko, r. B. Kormákur, Isl., 2012, 95' (v) (17.30, K2)
 Rozkoš, r. J. Rudolfová, ČR, 2013, 111' (D) (18.00, K1)
 Femme Fatale, r. B. De Palma, Fran., 2002, 110' (~) (18.45, K3)
 Lyrik, r. A. Kojnok, SR, 2014, 85' (D) (20.00, K2)
 Joe, r. D. G. Green, USA, 2013, 117' (D) (20.30, K1)

► 23. 7.

Atomic Age, r. H. Klotz, Fran., 2012, 67' (v) (17.30, K2)
 Cesta ven, r. P. Václav, ČR, 2014, 103' (D) (18.00, K1)
 Dobrodružovia, r. R. Enrico, Fran./Tal., 1967, 105' (~) (18.45, K3)
 Lyrik, r. A. Kojnok, SR, 2014, 85' (D) (19.00, K2)
 Nick Cave: 20 tisíc dní na Zemi, r. I. Forsyth, J. Pollard, VB, 2013, 95' (D) (20.30, K1)

► 24. 7.

Borgman, r. A. van Warmerdam, Hol./Bel./Dán., 2013, 113' (D) (17.30, K2)
 Grandhotel Budapešť, r. W. Anderson, VB/Nem., 2014, 100' (D) (18.00, K1)
 Indické prázdniny, r. S. Ray, Ind., 1970, 114' (~) (18.45, K3)
 Socialistický Zombie Mord (SZM), r. R. Blažek, P. Čermák, Z. Paulini, SR, 2014, 94' (D) (20.00, K2)
 Joe, r. D. G. Green, USA, 2013, 117' (D) (20.30, K1)

► 25. 7.

Ludský rozmer, r. A. M. Dalsgaard, Dán., 2012, 77' (v) (17.00, K2)
 Nymfomanka I, r. L. von Trier, Dán./Nem./Fran./Bel., 2013, 118' (D) (17.30, K1)
 Gróčka z Hongkongu, r. Ch. Chaplin, VB, 1967, 101' (~) (18.45, K3)
 Dobrý človek, r. Cs. Molnár, SR, 2013, 62' (v) (19.00, K2)
 Nymfomanka II, r. L. von Trier, Dán./Nem./Fran./Bel., 2013, 124' (D) (20.00, K1)
 Joe, r. D. G. Green, USA, 2013, 117' (D) (20.30, K2)

► 26. 7.

Lego príbeh, r. P. Lord, C. Miller, C. McKay, USA, 2014, 100' (D) (15.00, K1)
 Ludský rozmer, r. A. M. Dalsgaard, Dán., 2012, 77' (v) (17.00, K2)
 Nymfomanka II, r. L. von Trier, Dán./Nem./Fran./Bel., 2013, 124' (D) (17.30, K1)

Kňazove deti, r. V. Brešan, Chor./Srb., 2013, 93' (v) (18.30, K2)
 Valachiho svedectvo, r. T. Young, Fran./Tal., 1972, 119' (~) (18.45, K3)
 Lyrik, r. A. Kojnok, SR, 2014, 85' (D) (20.00, K1)

Prvý slovenský horor, r. R. Slovák, SR, 2014, 63' (v) (20.30, K2)

► 27. 7.

Lego príbeh, r. P. Lord, C. Miller, C. McKay, USA, 2014, 100' (D) (15.30, K1)
 Ludský rozmer, r. A. M. Dalsgaard, Dán., 2012, 77' (v) (17.00, K2)
 Hon, r. T. Vinterberg, Dán., 2012, 111' (~) (17.30, K1)
 Trabantom až na koniec sveta, r. D. Pribáň, ČR, 2014, 98' (D) (18.30, K2)
 Posledná bosorka, r. V. Bahna, Českos., 1957, 92' (~) (18.45, K3)
 Attila Marcel, r. S. Chomet, Fran., 2013, 102' (D) (20.00, K1)
 Prvý slovenský horor, r. R. Slovák, SR, 2014, 63' (v) (20.30, K2)

► 28. 7.

Kurz negatívneho myslenia, r. B. Breien, Nóř., 2006, 79' (~) (17.30, K2)
 Vnútri Llewyna Davisa, r. J. Coen, E. Coen, USA, 2013, 105' (D) (18.00, K1)
 Zlodeji bicyklov, r. V. De Sica, Tal., 1948, 85' (~) (18.45, K3)
 Trabantom až na koniec sveta, r. D. Pribáň, ČR, 2014, 98' (D) (19.30, K2)
 Attila Marcel, r. S. Chomet, Fran., 2013, 102' (D) (20.30, K1)

► 29. 7.

Atomic Age, r. H. Klotz, Fran., 2012, 67' (v) (17.30, K2)
 Attila Marcel, r. S. Chomet, Fran., 2013, 102' (D) (18.00, K1)
 Elisa, mój život, r. C. Saura, Špan., 1976, 123' (~) (18.45, K3)
 Kňazove deti, r. V. Brešan, Chor./Srb., 2013, 93' (v) (19.00, K2)
 Vnútri Llewyna Davisa, r. J. Coen, E. Coen, USA, 2013, 105' (D) (20.30, K1)
 Na vine sú hviezdy, r. J. Boone, USA, 2014, 125' (D) (20.45, K2)

► 30. 7.

Hasta la vista, r. G. Enthoven, Bel., 2011, 115' (~) (17.30, K2)
 Attila Marcel, r. S. Chomet, Fran., 2013, 102' (D) (18.00, K1)
 V žiari kráľovskej lásky, r. J. Němec, Českos., 1990, 87' (~) (18.45, K3)
 Kňazove deti, r. V. Brešan, Chor./Srb., 2013, 93' (v) (20.00, K2)
 Rozkoš, r. J. Rudolfová, ČR, 2013, 111' (D) (20.30, K1)

► 31. 7.

Hasta la vista, r. G. Enthoven, Bel., 2011, 115' (~) (17.30, K2)
 Rozkoš, r. J. Rudolfová, ČR, 2013, 111' (D) (18.00, K1)
 Tetovaný, r. D. de La Patellière, Fran./Tal., 1968, 86' (~) (18.45, K3)
 Slovensko 2.0, r. J. Herz, M. Šulík, P. Kerekes, Z. Liová, M. Suchý, O. Rudavský, I. Grófová, P. Krištúfek, V. Čákanová, M. Jelok, SR, 2014, 112' (D) (20.00, K2)
 Attila Marcel, r. S. Chomet, Fran., 2013, 102' (D) (20.30, K1)

► [ZMENA PROGRAMU VYHRADENÍ!]

pozn.: (~) – projekcia z 35 mm kópie /
 (D) – digitálne projekcie / (v) – blu-ray projekcie
 K3 – Filmotéka – Študijná sála Slovenského filmového ústavu

Digitalizáciu Kina Lumière finančne podporil Audiovizuálny fond
 v rámci komplexného projektu, realizovaného vďaka finančnej podpore
 predsedu vlády Slovenskej republiky.

AUDIO
 VIZUÁLNY
 FOND

JÚL 2014

4. 7. 1954 **Boris Farkaš** – herec
 4. 7. 1954 **Dana Garguláková** – dramaturgička, scenáristka
 4. 7. 1954 **František Palonder** – režisér
 5. 7. 1924 **Margita Tomášková** – filmová strihačka
 5. 7. 1944 **Eleonóra Kuželová** – herečka
 7. 7. 1934 **Ján Chlebík** – televízny režisér (zomrel 8. 5. 2006)
 10. 7. 1954 **Jozef Filo** – dramaturg
 11. 7. 1924 **Jozef Bobok** – kritik, publicista (zomrel 22. 7. 2004)
 14. 7. 1954 **Anna Maľová** – herečka
 15. 7. 1924 **Agneša Kalinová** – spisovateľka, publicistka
 15. 7. 1934 **Eva Krížiková** – herečka
 16. 7. 1924 **Július Pašteka** – literárny historik, teoretik dramatických umení
 16. 7. 1949 **Vladimír Balco** – režisér
 17. 7. 1924 **Gustáv Legéň** – herec (zomrel 22. 3. 1998)
 19. 7. 1919 **Vladimír Lehký** – režisér animovaných filmov (zomrel 3. 4. 1984)
 19. 7. 1924 **Vlastimil Herold** – režisér animovaných filmov (zomrel 10. 3. 2004)
 19. 7. 1954 **Zuzana Krížiková** – dramaturgička, scenáristka
 22. 7. 1909 **František Kudláč** – režisér, maliar (zomrel 1. 12. 1990)
 23. 7. 1904 **Samuel Adamčík** – herec (zomrel 10. 7. 1984)
 25. 7. 1914 **Vladimír Bahna** – režisér (zomrel 19. 10. 1977)
 25. 7. 1919 **Bohuš Králik** – herec (zomrel 3. 12. 1973)
 26. 7. 1944 **Stanislav Štepa** – herec, divadelný režisér
 30. 7. 1929 **Michal Slivka** – herec (zomrel 15. 10. 2007)
 30. 7. 1934 **Eugen Šinko** – režisér

AUGUST 2014

3. 8. 1934 **Milan Kiš** – herec (zomrel 5. 3. 2007)
 6. 8. 1934 **Hilda Augustovičová** – herečka
 7. 8. 1954 **Milada Rajčíková** – herečka
 10. 8. 1924 **Vlado Kubenko** – režisér (zomrel 26. 5. 1993)
 11. 8. 1949 **Vladimír Mináč** – režisér
 11. 8. 1954 **Štefan Kožka** – herec
 13. 8. 1924 **Pavel Gejdoš st.** – scenárista, dramaturg (zomrel 6. 3. 1998)

13. 8. 1949 **Marián Postihač** – vedúci výroby (zomrel 11. 1. 2006)
 14. 8. 1919 **Juraj Špitzer** – scenárista (zomrel 11. 10. 1995)
 18. 8. 1934 **Ján Johanides** – spisovateľ (zomrel 5. 6. 2008)
 18. 8. 1944 **Mariána Furayová** – pracovníčka SFÚ
 19. 8. 1929 **Vladimír Dubecký** – vedúci výroby ČST Bratislava
 19. 8. 1929 **Eugen Kiss** – zvukový majster (zomrel 4. 10. 1997)
 19. 8. 1934 **Klára Dubovicová** – herečka
 20. 8. 1949 **Jana Mjartanová** – publicistka (zomrela 23. 2. 2013)
 23. 8. 1904 **Lea Juríčková** – herečka (zomrela 1. 2. 1967)
 23. 8. 1954 **Juraj Solan** – zvukový majster
 27. 8. 1929 **Oľga Hudecová** – herečka
 29. 8. 1934 **Vojtech Brázdovič** – vedúci výpravy, herec
 29. 8. 1944 **Elena Ťapajová** – publicistka
 30. 8. 1924 **Branislav Choma** – publicista, kritik (zomrel 13. 1. 2007)
 31. 8. 1949 **František Csiky** – filmový architekt

zdroj: Kalendár filmových výročí 2014
 • Interná publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)
 ► zostavila **Renáta Šmatláková**

► www.csfilm.cz, www.filmpost.cz

Televízia českých a slovenských filmov Slovenské pondelky 2014

7. júl 2014

20.00 ► **Tango pre medvedu**, r. S. Barabáš, 1966, 92 min.
 22.00 ► **Archimedev zákon**, r. A. Lettrich, 1964, 86 min.

14. júl 2014

20.00 ► **Traja svedkovia**, r. P. Bielik, 1968, 108 min.
 22.00 ► **Dialóg 20 40 60**, r. J. Skolimowski, P. Solan, Z. Brynych; 1968, 78 min.

21. júl 2014

20.00 ► **Poéma o svedomí**, r. V. Bahna, Z. Žahon; 1978, 118 min.
 22.00 ► **Tušenie**, r. P. Solan, 1982, 68 min.

28. júl 2014

20.00 ► **Karline manželstvá**, r. V. Kavčiak, 1980, 87 min.
 22.00 ► **Veľká noc a veľký deň**, r. Š. Uher, 1974, 87 min.

4. august 2014

20.00 ► **Smoliari**, r. D. Kodaj, 1978, 88 min.
 22.00 ► **Dáždnik svätého Petra**, r. F. Bán, V. Pavlovič; 1958, 86 min.

11. august 2014

20.00 ► **Iná láska**, r. D. Trancík, 1985, 72 min.
 22.00 ► **Bratia**, r. A. Lettrich, 1961, 79 min.

18. august 2014

20.00 ► **Červené víno I**, r. A. Lettrich, 1976, 76 min.
 22.00 ► **Červené víno II**, r. A. Lettrich, 1976, 75 min.

25. august 2014

20.00 ► **Uhol pohľadu**, r. V. Balco, 1984, 75 min.
 22.00 ► **Rodná zem**, r. J. Mach, 1953, 102 min.

► Snímka *Kandidát* (r. J. Karásek) získala cenu Duhová kulička za najlepšiu marketingovú kampaň filmu. Ocenenie sa udeľovalo v rámci odborného podujatia (2. – 3. júna), ktoré prebiehalo ako súčasť Zlín Film Festivalu (30. mája – 5. júna). V súťaži o túto trofej boli okrem víťazného *Kandidáta* aj filmy *Příběh kmotra* (r. P. Nikolaev), *Babovřesky* (r. Z. Troška) a *Můj pes Killer* (r. M. Fornay).

► Dňa 15. júna bol termín uzávierky prihlášok na Európsku filmovú cenu 2014. O slovenských kandidátoch na ocenenie rozhodovali členovia Slovenskej filmovej a televíznej akadémie. Do hlasovania sa zapojilo 65 zo 146 riadnych členov (45 percent). Zo šiestich dlhometrážnych hraných filmov dostala najviac hlasov dráma *Krok do tmy* v réžii Miloslava Luthera. Spomedzi siedmich dokumentárnych snímok sa väčšina akademikov priklonila k titulu *Všetky moje děti* režiséra Ladislava Kaboša. Prezídium SFTA, ktoré má v rukách konečné rozhodnutie v prípade, že sa na hlasovaní nezúčastní nadpolovičná väčšina členov akadémie, potvrdilo tieto výsledky. Dvadsať sedem odovzdávanie Európskych filmových cien sa uskutoční 13. decembra v Rige.

► Na Slovensku mal sériu prednášok uznávaný architekt, režisér, scenárista, divadelný, filmový a televízny výtvarník Val Stražovec, ktorý sa podieľal na formovaní televíznej scénografie na Slovensku, po odchode z krajiny sa uplatnil v Kanade aj USA, výtvarne navrhol vyše 50 divadelných produkcií, vytvoril viac ako 2 000 televíznych produkcií a 46 filmov. Dňa 17. júna vystúpil v Divadle LAB Divadelnej fakulty VŠMU v Bratislave, 19. júna vo Dvorane Hudobnej a televíznej fakulty VŠMU a 24. júna v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici. Hovoril aj na tému Prinášanie ideí na obrazovku a filmové plátno.

► Na 20. ročníku medzinárodného festivalu lokálnych televízií Zlatý žobrák v Košiciach (18. – 21. júna) získal Cenu pre najlepší program miestnej televízie poľsko-bieloruský dokument *Rozsieváč* (r. J. Kalina).

► Víťazné filmy 20. ročníka festivalu Envirofilm Banská Bystrica (19. – 24. mája) sa premietali 24. júna v bratislavskom kine Mladost. Uvedené boli tituly *Vlčie hory* (r. E. Baláž) a *Zobák a mozog* (r. V. Arzt, A. Sigl).

► ZS

NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► JÚN 2014

PUBLIKÁCIE

1. Peter Michalovič, Vlastimil Zuska: *Rozprava o westerne* (SFÚ v spolupráci s VŠMU, Bratislava)
2. Václav Macek: *Elo Havetta 1938 – 1975* (SFÚ, Bratislava)
3. Renáta Šmatláková, Martin Šmatlák: *Filmové profily* (SFÚ, Bratislava)

AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. DVD *Slovenský animovaný film* (SFÚ, Bratislava)
2. DVD *Obrazy starého sveta* (SFÚ, Bratislava)
3. DVD *Rodná zem* (SFÚ v spolupráci s denníkom SME, Bratislava)

Predajňa SFÚ Klapka.sk (Grösslingová 43) a Kino Lumière ponúkajú v júli a v auguste tieto akcie:

1. Ak si v predajni Klapka.sk a v Kine Lumière kúpite letné číslo Film.sk, dostanete zdarma DVD *Štvorylka* (1955, r. J. Medved).
2. V prípade nákupu nad 20 eur dostanete v predajni Klapka.sk magnetku Klapka.sk z limitovanej série.
3. Ak v predajni nakúpite tovar v hodnote nad 30 eur, dostanete jeden voľný lístok do Kina Lumière, kde je pre vás pol hodinu pred prvým predstavením otvorená aj pobočka našej predajne Klapka.sk.

NAJNAVŠTEVOVANEJŠIE FILMY V KINE LUMIÈRE ► MÁJ 2014

1. *Prežijú len milenci* (r. Jim Jarmusch, Nemecko/USA, 2013, Continental film)
2. *Storočný starček, ktorý vyliezol z okna a zmizol* (r. Felix Herngren, Švédsko, 2013, Magic Box Slovakia)
3. *Grandhotel Budapešť* (r. Wes Anderson, Veľká Británia/Nemecko, 2013, Barracuda Movie)
4. *Trabant a až na koniec sveta* (r. Dan Příbáň, Česká republika, 2014, ASFK)
5. *Hrana – 4 filmy o Marekovi Brezovskom* (r. Patrik Lančarič, SR, 2014, Magic Box Slovakia)

Filmové čítanie

Edičné oddelenie Slovenského filmového ústavu pripravuje na budúci rok v spolupráci s Akadémiou umení v Banskej Bystrici vydanie publikácie *Film ako voľný verš*. Jej autorom je režisér Eduard Grečner, ktorý v textoch uvažuje nad osobnosťami a tvorbou výrazných postáv slovenskej a českej (Bielik, Havetta, Hanák, Jakubisko, Uher, Barabáš, Plicka) i zahraničnej kinematografie (napríklad Ejzenštejn, Resnais, Antonioni, Bresson, Godard, Truffaut, Bergman, Hitchcock, Kieślowski a ďalší). Autor sa zároveň snaží postihnúť dobové aj ďalšie kontexty, ktoré s danými filmármi súvisia. Nasledujúca ukážka je z kapitoly venovanej Paľovi Bielikovi. Úryvok je krátený.

Eduard Grečner

Film ako voľný verš

Robustné nadanie Paľa Bielika proti dusivej dobe

Biť alebo byť, to je otázka, ktorá ho sprevádzala až do konca života

I.

Bielikovi patrí bezpochyby post najväčšej legendy slovenského filmu. Je tak vnímaný nielen pre nezbudnuteľné stvárnenie hlavnej postavy vo Fričovom filme (*Jánošík*, 1935), ale aj pre svoju tvorbu, ktorú začínal vo firme Nástup krátkymi dokumentárnymi snímkami (*Hlavátky*, *Ostrov kormoránov*). Nástup vznikol ešte za prvej ČSR, ale rozhodujúcu etapu svojej existencie zaznamenal až za éry vojnového slovenského štátu. Vtedy v ňom začínala celá skupina tvorcov, ktorí dosiahli vrchol svojej tvorby po skončení vojny.

Bielikovo miesto v dejinách slovenskej kinematografie je ojedinelé. Patril k tým, ktorí ju po oslobodení v roku 1945 spoluzakladali. Bielik začal ako herec, „vyučil sa“ u Martina Friča (*Jánošík*, 1935, *Horďubalové*, 1937, *Varuj...!*, 1946), v jeho filmoch hral veľké postavy, spolupracoval na scenári *Varuj...!* a asistoval Fričovi pri réžii, významnú postavu žandára zahral v jeho neskoršom filme *Čapkovy povídky* (1947). V tom istom roku však už nakrúcal svoj prvý hraný film *Vlčie diery* (1948), ktorý bol súčasne prvým slovenským hraným filmom. Mal veľmi pestrý osud a je určujúcim kľúčom k poznaniu a pochopeniu tvorcu Paľa Bielika, pretože doživotne spečatil jeho kariéru osudovým spôsobom.

Čas je k človeku nemilosrdný v tom, že ho umiestni do rámca istej doby a človek tú dobu, či chce, alebo nie, musí akceptovať a korčuľovať životom podľa jej pravidiel bez ohľadu na to, či s nimi súhlasí. Bielikovu tvorbu umiestnil do najhoršej doby polovice 20. storočia, ktorá rozhodujúcim spôsobom rozdelila Európu (po víťaznom boji proti nemeckému fašizmu, 1945) na dve nezmieriteľné časti: východnú a západnú (1948). Toto rozdelenie napokon vyústilo do stavu, že tieto časti oddeľoval nepriestupný múr alebo ostnaté drôty, cez ktoré sa nedalo ani prestrieľať. Z bývalých spojencov sa časom stali úhlavní nepriatelia. V okamihu, keď sa rodila táto dejinná anomália, stála osobnosť slovenského tvorcu Paľa Bielika i so svojím na dlhočizné roky jediným slobodne nakrúteným filmom v celkom inej sociálnej situácii. Tá sa prudko zmenila v roku premiérovania *Vlčích dier*. Rok 1948 nastolil v umení obdobie plné frázoovitého narcizmu tzv. socializmu, ktoré bolo slobodnému umeniu najmenej žičlivé.

Uprostred prikázaného schematizmu (1948 – 1956) sa Bielik boril s nepriazňou a oponoval trvalým pokusom deformovať jeho prirodzené vlohy na tvrdé zobrazovanie reality sveta. Plne sa mu to podarilo vlastne iba v tom jedinom slobodne nakrútenom filme, ktorý režíroval podľa vlastných predstáv. Až filmami *Štyridsaťštyri* (1957) a *Kapitán Dabač* (1959) sa Bielikov zápas umelca, neustále prísne napomínaného, aby sa držal pravidiel, s vrchnosťou skončil s relatívne výraznou umeleckou ctou. Filmy, ktoré nakrútil v období schematizmu, sú príliš postihnuté zápasom nadania s dobou a umelecky naznačujú pokles náročnosti. Nezaradujeme ich ani do tohto portrétu.

Bielik patrí do generácie tzv. selfmademanov. Jeho pôvodné povolanie (strážmajster polície) ho nijako nepredurovalo na budúcu kariéru. Iba jeho osvetová činnosť, najmä účinkovanie v ochotníckych predstaveniach (kde ho objavil Karol Plicka), bola akýmsi štartom. Treba povedať, že v časoch začínajúcej sa kinematografie v celom svete neexistovali školy, ktoré by pripravovali na filmovú umeleckú dráhu. Ved' aj v Amerike bol slávny objaviteľ filmovej reči David Wark Griffith celkom tak isto neškoleným autodidaktom. Prirodzeným talentom a skúmaním nového média a jeho možností stal sa Griffith „otcom filmu“, ako ho doteraz nazývajú. Bol okrem iného aj inšpiratívnym vzorom pre takmer všetkých filmárov. Mal rozhodujúci vplyv na ďalšieho veľikána Sergeja Ejzenštejna, vzdelaním architekta, ktorý sa významne zaslúžil o rozvoj filmovej reči, najmä v oblasti strihu, a na rozdiel od Griffitha položil základy modernej, resp. avantgardnej filmovej reči – silne ovplyvnil tvorbu filmárov na celom svete. Ejzenštejn, ktorý patril už do generácie univerzitne vzdelaných tvorcov, považoval Griffitha za svojho učiteľa.

Pozícia autodidakta teda nie je dakým znamením „zázraku“, jednoducho počiatky kinematografie boli také, že sa na novom teréne schádzali umelci z rozmanitých remesiel a povolání. Nadšení a predovšetkým nadaní jedinci kládli základy vyjadrovacích schopností nového umenia. Každý svojím spôsobom rozšíril filmovú reč o svoj objav. Filmové školstvo je v celom svete celkom nového dáta. Na Slovensku prišli do kinematografie prví absolventi (vtedy ešte pražskej AMU) až začiatkom päťdesiatych rokov (Barabáš, Medved') a generačná skupina mladých (Uhrom počínajúc) až o tri roky neskôr. Dovtedy nakrúcali na Slovensku filmy iba dvaja autodidakti. Aj Vladimír Bahna, druhý zo zakladateľskej dvojice, bol vyučený typograf. Po ňom ešte Andrej Lettrich, ktorého poetika vychádza celkom z divadla.

Človek nemusí byť priaznivcom Bielikovej poetiky, dokonca ju môže považovať za starodávnu, no nemôže poprieť, že je dosť mocná a inšpiratívna, aby zaujala svojou životaschopnosťou. Priamočiaru dejovú konštrukciu, ktorá sleduje časovú os, nemusíme akceptovať, no pôsobivá ostane. Aj Homérová *Odysea* je starodávna. Niekedy sa staré praktiky do umenia vracajú.

Bielikova tvorivá metóda nebola komplikovaná, ale bola účinná. On si ako jediný z predchádzajúcej generácie získal rešpekt a úctu mladých tvorcov, ktorí už absolvovali vysokú filmovú školu. Bol nepopierateľnou autoritou, hoci, pravdaže, nasledujúca generácia popierala svojou poetikou takmer všetko z tvorby predchodcov, a popierala to vášnivo ako každá mladá generácia, ale úcta k Bielikovi a jeho dielu sa nikdy nestratila, bol rešpektovaný ako klasik, no najmä ako zakladateľská osobnosť s autentickým názorom, ktorý bol mnohokrát presvedčivejší než u podaktorých nasledovníkov. Vnímali ho ako neopakovateľný samorast.

K Bielikovým nesporným zásluhám patrí predovšetkým to, že vybojoval pre slovenský film vlastné ateliéry na Kolibe, on, nestranič a často ideologicky „problematická osobnosť“, vedel tresnúť päsťou do stola i na všemocnom Ústrednom výbore KSS na Hlbokej ceste (sídlo vtedajšej absolútnej moci komunistov), nebál sa zosmiešniť nežičlivcov, až napokon zápas vyhral a slovenské ateliéry sa dostali. V roku 1953 sa Bielikovi dostalo cti ako prvému nakrútiť v nových halách na Kolibe svoj (nie celkom vydarený) veseloherný pokus *V piatok trinásteho* (1953).

Najsilnejší bol Bielik v hrdinských témach, vo filmoch o silných jedincoch, ktorí sa dokázali boriť za svoj ideál. Hádám najpresvedčivejšie sa dokázal umelecky realizovať v nesmrteľnom filme *Vlčie diery* (1948).

II.

Je potrebné vedieť, že tento film je doteraz jediným filmom o SNP, ktorý zachytil pravdivú atmosféru tých čias. Súčasne objektívne ukázal úlohu regulárnej slovenskej armády v Povstaní (čo sa potom ne-smelo, aby sa zvýšila úloha komunistov v Povstaní na mieru, ktorá im historicky nenáleží: Povstanie nebolo komunistické, ale občianske, celonárodné odmietnutie nemeckého i slovenského fašizmu, i keď, popravde, úloha komunistov bola významná).

Dôležité je aj to (lebo ide o významnú štýlotvornú okolnosť), že na scenári filmu *Vlčie diery* spolupracoval a svojou dramatickou koncepciou ho hlboko poznačil jeden z najväčších slovenských dramatických autorov, muž, ktorý sa aj v iných svojich dielach, určených pre divadlo, zaoberal zobrazením Povstania. Hra *Štyri strany sveta* neobyčajne pôsobivo, na vysokej európskej úrovni otvorila existenciálny problém umelca humanistu, keď sa má rozhodnúť, či bojovať – teda zabíjať, hoci aj v mene spravodlivého boja –, alebo byť neutrálny. Táto hraničná situácia, taká typická pre existencialistickú literatúru a jej u nás známych predstaviteľov Jeana-Paula Sarrtra (*Muchy*) a Simony de Beauvoir, poznačila – hrou *Neužitočné ústa*, ktorú zásluhou vtedajšieho dramaturga Národného divadla Dr. Jozefa Felixa uviedla naša prvá scéna – poetiku Leopolda Laholu, ktorý bol priamym účastníkom Povstania a disponoval mimoriadnym dramatickým talentom. Táto skúsenosť ho zjavne inšpirovala. No otázky, ktoré vo svojich hrách kládol, dráždili nových držiteľov moci, pre ktorých bolo samozrejmé, že zabíjanie je bežnou súčasťou boja, a nie problémom pre „nového hrdinu“. Neskôr (1949) vyvolala aj jeho ďalšia hra *Atentát* veľký škandál a pobúrila komunistickú „elitu“ do tej miery, že mala v Národnom divadle iba jedno predstavenie. Autor si totiž dovolil uviesť na javisko Ježiša Krista ako postavu, ktorá zostúpi z kríža, aby posudzovala a vyriešila mravný problém človeka v ozbrojenom odboji proti ukrutnému zlu fašizmu. Tento jeho pacifistický profil kreslí čiastočne i scenár *Vlčích dier*, kde sa problémom spravodlivého boja zaoberá matka syna partizána, so zreteľnou inšpiráciou hrou Karla Čapka *Matka*. Hra *Atentát* dovedla Laholu do konfliktu s jednosmernou zaslepenou estetikou socialistického realizmu, ktorý vyústil jeho emigráciou do Izraela. Lahola sa vrátil až roku 1968, aby na Slovensku nakrútil vlastný film, pri ktorom v priestoroch ateliérov Koliby zomrel. Jeho prínos pre film *Vlčie diery* sa málo spomína, no s odstupom času je čoraz evidentnejší.

Okolo premiéry *Vlčích dier*, uskutočnenej už po februári 1948, sa rozpútala vtedy ešte len začínajúca sa kampaň, ktorá mala korene v komunistickej strane, no nedokázala ešte zabrániť uvedeniu filmu. Ten však potom ostal na dlhé roky zatvorený v trezoroch, ale našťastie sa zachoval. Ak si odmyslíme niektoré teatrálné výkony slovenských hercov, ktoré dnes vzbudzujú súcitný úsmev, ostáva film *Vlčie diery* trvalým klenotom v pokladnici slovenskej kinematografie a treba iba ľutovať, že úroveň dramaturgie slovenského filmu, ktorá týmto impozantným nástupom nastavila vysokú latku náročnosti, sa tu i skončila. Sputnali ju zákazy a príkazy.

Pacifizmus matky vo filme síce iritoval, ale oveľa viac scéna s modlitbou v okamihu popravy partizánov. Modlitba bola pre ateisticky orientovanú ideológiu neprijateľná, no moc ideológie komunizmu, potláčajúcej zbožnosť, nebola ešte natoľko pevná, takže silne emotívna scéna vo filme ostala. Pre jednostrannú estetiku, ktorá práve nastupovala, bolo dráždivé aj správanie Nemcov ukrajinského pôvodu (nemecký vojak neprezradí, že objavil partizána). Objektívna bola tej estetike úplne cudzia. Zložitá a protirečivá vnútro ľudského života Bielik obdivuhodne zvládol hneď vo svojom prvom hranom filme. Nech už sa nasledujúce generácie stavali akokoľvek odmietavo k jeho trochu archaickej poetike, Bielik znamená pre slovenskú kinematografiu asi taký istý dôležitý medzník ako pre prozaickú literatúru Martin Kukučín, ktorého literárnu štruktúru nasledovníci síce zavrhlí, ale jeho miestom v dejinách nepohli a doteraz mu vzdávajú úctu. Rovnako je to v oblasti filmu s Paľom Bielikom.

Najväčším trňom v oku nastupujúcej ideológii jednoznačne bolo, že vo filme *Vlčie diery* je pozitívne zobrazená regulárna slovenská armáda (armáda slovenského štátu) ako priamy účastník Povstania. Taký obraz bol absolútne nežiaduci, bolo to proti „výkladu dejín Povstania“, aké sa chystala na dlhé

roky presadzovať a prezentovať komunistickú vrchnosť. Chystala sa dokazovať, že slávne Povstanie (druhé najväčšie povstanie proti fašizmu v Európe!!) zorganizovala komunistická strana – a nikto viac, možno ešte snáď sovietski partizáni. Nastupujúcej historiografii nebolo vhodné pripustiť, že príslušníci armády slovenského štátu (ktorý bol pre svoju podriadenosť vplyvu Hitlera vnímaný ako fašistický) sa čo len v malej miere na Povstaní zúčastnili, hoci historická pravda vie, že v samotnej armáde sa povstanie potichu pripravovalo, malo svojich tajných predstaviteľov – bolo to výrazom protifašistického čítania slovenskej verejnosti s výnimkou slovenských prísluhovačov fašistickému režimu. Vymizlikovať túto účasť verejnosti považovala vtedajšia ideológia za svoju prvoradú úlohu a obraz Povstania v Bielikovom filme tejto zelanej deformácii nezodpovedal. Bielík ako účastník Povstania však trval na pravdivosti svojho obrazu. Moc nebola ešte natoľko mocná, aby mohla celkom zabrániť premiére filmu, takže sa po mnohých odkladoch napokon uskutočnila.

Treba ešte dodať, že pripravovaný prechod armády slovenského štátu sa pre nekoordinovanosť postupu a rozdielne názory vnútri armády nepodaril a celkom stroskotal, že samotné Povstanie napokon vypuklo predčasne preto, že skupina partizánov bez dohody s ilegálnym vedením Povstania (kde hrali komunisti – Dr. Husák, L. Novomeský – významnú rolu, no nie jediná) svojvoľne vyvražďila v Martine členov vojenskej misie nemeckej armády spolu s civilistami. Nemecká armáda, ktorá dovtedy územie Slovenska neokupovala, začala po tomto incidente, ktorý odštartoval predčasné povstanie, Slovensko vojensky obsadzovať a to sa stalo absolútnym signálom na celoplošné protinemecké povstanie, na ktorom sa zúčastnili dobrovoľníci, časť slovenskej armády, sovietski partizáni, výsadbom dopravení na slovenské územie, a slovenskí partizáni, vyzbrojení z otvorených skladov slovenskej armády. Reagovali civilní občania, nielen komunisti – išlo o širokospektrálny postoj, spojený vôľou odraziť okupáciu a skončiť s fašistickým režimom na Slovensku. Bojovali napokon aj francúzski občania, aj nemeckí antifašisti, ktorí utiekli z väzení alebo koncentračných táborov. Je jasné, že odpor bol všeobecný. Do týchto podrobností Bielikov film nejde, ale pofebruárový režim sa bál, že sa oslabí želaná priorita úlohy komunistickej strany v Povstaní. Bielikov film nemal za cieľ suplovať dejepis, chcel vytvoriť ľudskú drámu slovenského povstania tak, ako to cítili jeho účastníci, a v tomto zmysle je ozaj presvedčivý a s najvyššou mierou objektivity vnímaný ako umelecké dielo, v histórii našej kinematografie nadsť posledné.

Znalosť skutočného historického pozadia dejín rokov 1938 až 1948 pomôže aspoň čiastočne sa orientovať v tej zložitej dobe a o to viac vnímať aj históriu filmu *Vlčie diery*, jeho osud a cez to i osobnosť Paľa Bielika, nespochybniteľne významnú aj s vedomím, že nasledujúca doba jeho tvorbu deformovala.

Objektívne sa účasťou časti vojsk slovenského štátu i účasťou nestraničských občanov v Povstaní zreteľne ukázalo, že samotní Slováci chceli dať ozbrojeným povstaním na vedomie Európe a svetu, že Slovensko nie je fašistické, že sa pod vplyv tretej ríše a Hitlera nedostalo dobrovoľne, ale následkom nevyhnutných historických okolností, ktoré Slovensko nevytvorilo a spolu s českými krajinami bolo ich obeťou. Ide o okolnosti, ktoré možno nazvať zradou zo strany Francúzska a Veľkej Británie, čo viedlo po Mníchovskej dohode a Viedenskej arbitráži roku 1938 k rozpadu Československa, vojenskému obsadeniu Čiech a Moravy Hitlerom (Protektorát Čechy a Morava) a napokon doviedlo Slovensko k spolku s Hitlerovým Nemeckom. Slovenské národné povstanie bolo akosi očistou od povesti Hitlerovho spojenca v rokoch 1939 až 1945. Bielikov film rozpráva o tejto smutnej i udatnej histórii slovenského národa.

III.

O Paľovi Bielikovi vznikla jedinečná kniha *Paľo Bielík a slovenská filmová kultúra*. Táto monografia mladej autorky Petry Hanákovkej je text nielen zriedkavo dobrý, ale svojou úrovňou aj dôstojný menu a postaveniu Paľa Bielika v slovenskej kinematografii. Dôstojné miesto neznamená prázdne okiada-

nie. To Bielík nepotrebuje. Život aj dielo tohto prvolezca je dostatočným argumentom na neokázale uctievanie, lebo to bol život i dielo pozoruhodných dimenzií, a to v dobe, ktorá nebola žičlivá pravde a pevnému charakteru. V dobe takej krutej a nelútostnej, že aj tohto monumentálneho, zanovitého individualistu poriadne a primerane poohýbala, pokrvala, ale nezlomila.

Text knihy je nielen vecne hlboko a pritom prehľadne ponorený do predmetu svojho výskumu, ale aj sa dobre a plynulo číta, je zaujímavý spôsobom odhaľovania objektu svojho skúmania, písaný skoro ako „román faktov“, číta sa ako detektívka. Bolo šťastným rozhodnutím nezaťažovať čitateľa a odložiť biografii ako doplnkovú kapitolu na koniec knihy, skrátka vstúpiť in medias res do čudnej, ako keby sopečnej pôdy vtedajšej doby v tektonickom pohybe dejín, doby pre dnešného súčasníka skoro džunglovo neprehľadnej, veď to aj bola džungľa, a autorka ju kreslí presne, s pokojom realistického maliara, zameraného na detail, ktorý výrečne hovorí o celku. Hanákovkej dielo pôsobí účinne nielen preto, že je pútavo napísané, ale aj tým, že je zaujímavovo koncipované a napísané ako dráma tvorcu.

Hanákovkej text si získava záujem čitateľa naplno tým, že premyslene a dôkladne zaraďuje Bielika do presne pochopeného dobového rámca, precízne zrekonštruovaného. Autorka akoby spolu s Bielikom prežívala zlomy dejín a presvedčivo tak zobrazuje, s čím všetkým (s akými často obľudnými anomáliami) sa umelec Bielík musel vyrovnávať a boriť tak, aby si navzdory zachoval vlastnú predstavu umenia. Iba v tomto dobovom podloží môže totiž čitateľ, ktorý tú dobu neprežil, naplno vnímať dielo tvorcu, ktorý ňou musel preplávať (nik si nevyberáme dobu, v ktorej pôsobíme!) a chcel ňou preplávať aspoň ako-tak so ctou. To nebolo ľahké, ba neváham povedať, že to bolo to najťažšie bremeno, aké kedy na tvorcu kládla doba a ktoré si sám uložil, aby prežil – a aby tvoril. Možno ho merať iba takým metrom, ako zase o svojej mladšej generácii povedal výstižne a stručne neskôr nastupujúci režisér (ktorý si takisto vytrpel svoje) Peter Solan: „*Urobili sme to, čo sme mohli, a čo sme nemohli, to sme neurobili.*“ To je v danom prípade nielen pravda, ale i fakt hodný obdivu a rešpektu k ľudskému charakteru Paľa Bielika, ktorý „vyfasoval“ to najťažšie obdobie vtedy ešte plne vitálneho schematismu, ktorému v tom čase zdravý rozum neodporúčal nahlas vzdorovať (ako to neskoršia fáza schematismu už čiastočne umožnila mojej generácii po roku 1956). Bielikovi bola súdená doba, v ktorej heretikov (za hlasitej asistencie tlieskajúcej verejnosti) stínali, vešali alebo v lepšom prípade doživotne umlčali vo väzeniach a v uránových baniach. A ako keby tá anomália nebola dostatočne krutá, boli prípady, keď si väznení nevinní sami verejne pluvali do tváre a sami sa v médiách a v inscenovaných procesoch označovali za zločincov! Žiť v tej dobe bolo treba opatrne, lebo stále išlo o život. To treba pri hodnotení heroizmu a „prepychu“ vlastného názoru (platí to aj o Bielikovi) súčasníkom neprestajne pripomínať. V tom svetle možno pochopiť aj tie umelecké prehry a potknutia u Bielika, ktoré autorka nezatajuje a spomína. Veľmi dobre pointuje dielo i autora skvelou vetou: Bielík nerobil nadprácu, čo o iných povedať nemožno. Tu sa i žiada autorke zatlieskať. A je správne, že venuje vykresleniu doby toľkú pozornosť. Bielík si zaslúži takýto žičlivý, pozorný portrét, sledujúci cestu jeho nespochybniteľného talentu trnistou cestou doby, ktorá síce hlasito proklamovala, že „zo všetkých umení je pre nás najdôležitejší film“, no výklad tohto páčivého hesla bol iný na strane moci ako na strane umenia. Tento prísny, vecný, spravodlivý portrét so sympatickou črtou jemného nadfžania umelcovi, ktorý sa vlastnou silou dokázal pretisnúť labyrintom príkazov a očakávaní a obstáť v tomto nerovnom zápase s pomerne nepokrčenou tvárou svedomia, je v súčasnosti veľmi cenný a dokonca i potrebný, veď ani súčasnosť nie je k umeniu a umelcom milosrdnejšia, ba v istom ohľade je dokonca drsnejšia a nelútostnejšia, takže obraz dávneho zápasu môže byť v mnohom nabádateľný aj pre dnešných tvorcov, ktorí majú svoju predstavu umenia navzdory dobe. Lebo – raz darmo – umenie bude (a bolo odjakživa) terénom zápasu s dobou, striedavo viac alebo menej ochotnou vnímať hlas umelca. Mení sa pozadie, no podstata zápasu zostáva.

Podľa mojej mienky je táto dobre, ba obdivuhodne, na úrovni napísaná kniha potrebná, užitočná i žiaduca, odhliadnuc od faktu, že svojou existenciou natrvalo zaznamená život a dielo jedinečného

slovenského umelca, ktorého socha síce na Kolibe stále stojí ako výčitka (inej čudesnej dobe, čo už pomaly zabudla, kto on bol), no ktorého dielo a zástoj v slovenskej kinematografii doteraz nebol takto dôkladne, pútavo a výstižne charakterizovaný.

Významnú „ľudskú“ anekdotu z Bielikovho dramatického, no malebného života uvádzam na záver. Trochu aj na vysvetlenie, čo sa mi na tejto postave slovenského klasika filmu najviac páči: jeho neokrôchaná, hrdá človečina. „Keď ste si ma upiekli, tak si ma aj zjedzte,“ boli vraj posledné slová Jánošíka pred popravou. Asi na toto myslel Bielik, keď ho po *Kapitánovi Dabačovi* na jednom zamestnaneckom aktíve predsedajúci funkcionári nútili podať otvorenú sebakritiku. Odmietol to jánošíkovským spôsobom i gestom. Skoro dvojmetrový chlap-Jánošík pomaly vstal, povedal: „Vidím, chcete ma pochovať, dobre. Vyhotovali ste už parádnu rakvu, dobre, položte ma do nej. Lenže vy chcete predtým, ako ma položíte do rakvy, aby som si do nej sám nasral. To ja neurobím!“ a sadol si v úplnom tichu pléna. Nik sa nezasmial, ale ani nik nezatlieskal. Takí sme boli. Báli sme sa aj zatlieskať. Iba on sa nebál. Pre tento hrdý postoj človeka si ho vážili aj tí, ktorí ho nemali radi alebo neuznávali jeho štýl. Bol som osobným svedkom tejto scény a garantujem jej pravosť. ▲

KINO SLOVENSKEHO FILMOVÉHO ÚSTAVU
ŠPITÁLSKA UL. 4 / BRATISLAVA

Prvé kino na Slovensku, ktoré získalo Cenu filmových novinárov za dramaturgiu.

EURÓPSKE FILMY ZA EURO

45 skvelých filmov po celé leto v Kine Lumière

od 15. júna do 31. augusta 2014 každý deň od 17.30 hod.

www.aic.sk/kinolumiere | www.navstevnik.sk

Organizátori:

Mediálni partneri: :RADIO_FM

film.sk

MEDIA Programme of the European Union

Digitalizáciu knoasí K1 a K2 Kino Lumière finančne podporil Audiovizuálny fond v rámci komplexného projektu realizovaného vďaka finančnej podpore predsedu vlády Slovenskej republiky.

PREDAJ MESAČNÍKA FILM S.K.: knižnicuPECTVÁ A INÉ PREDAJNE / **BRATISLAVA** ▶ **Kapka.sk** – predajňa SFU (Grösslingové 4,3) ▶ **Artforum** (Kozia 20)
▶ **Ex Libris** (Nám. Ľ. Štúra 4) ▶ **Hummel Music** (Klobučnícka 2) ▶ **Martinus** (Ochodná 26) ▶ **Beneltri Moduli** - Svet knihy (Ochodná 4)
▶ **Prospero** – predajňa DJ (Jakušovo nám. 12) + **vratníčka VŠMU** (Svoradova 2) **ZITUNA** ▶ **Artforum** (Bottova 2)
FILMOVÉ KLUBY ▶ **Kino Lumière Bratislava** – kino SFU (Špitálska 4) ▶ **FK** – Kino Junior Levice ▶ **FK** – Kino Strojár Martin ▶ **FK** – Kino Fontána Priešťany
▶ **FK** – Povazská Bystrica ▶ **FK** – Naadko Trnava

**SLOVENSKÝ
FILMOVÝ ÚSTAV**
SLOVAK FILM
INSTITUTE

ISSN 1335-8286

9 771335 828003

07

FILM S.K. JE EVIDOVANÝ MK SR POP. EV. Č. EV 947/08

KALENDÁRIUM

▶ **PREMIÉRY**

DISTRIBÚCIA

ROZHOVOR

PUBLIKÁCIE

▶ **TÉMA**

FILMOVÉ NOVINKY

FESTIVALY

▶ **RECENZIA**

PROFIL

OHLASY

REBRÍČKY

A JUBILEÁ

▶ **PROGRAM**

KINA LUMIÈRE